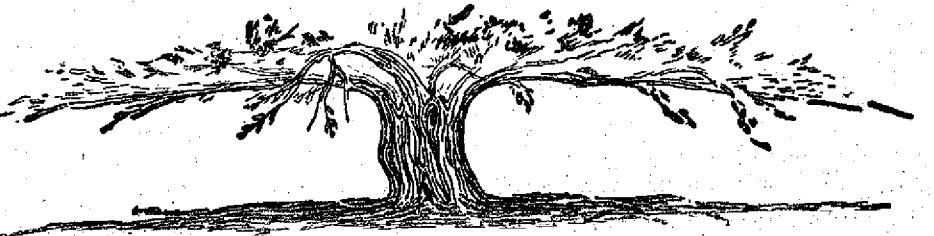

ΟΙΚΟΣ ΘΕΟΥ — EPTON M. PEPIN

ΠΑΝΔΩΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'

15. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1904

ΡΑΒΕΝΝΑ*

Μεταξὺ τῶν τόσων ἐνδόξων ιταλικῶν πόλεων τῆς τέχνης, ἡ Ραβέννα ἔχει ἴδιαιτέρων χαρακτήρα, φυσιογνωμίαν ἴδιαν της. Δὲν εὐδιόσκουμεν ἔκει, δπώς εἰς τὴν Ρώμην καὶ τὴν Πομπηίαν, τὰ μεγάλα μνημεῖα τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, οὔτε τὰ λεπτὰ θάυματα ὅργα τοῦ 1^{ου} αἰώνος δπώς εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὴν Βενετίαν, ἡ τὰ λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ τῆς Ἀναγεννήσεως. Κάτι μᾶλλο τὴν διακρίνει. Εἶναι ἡ μόνη ἵταλικὴ πόλις, καὶ ἵσως μία ἀπὸ τὰς σπανίας πόλεις τοῦ κόσμου, ἡ δποίᾳ μᾶς παρέχει πλήρη καὶ ἀληθινήν εἰκόνα τῆς κοινιστικῆς τέχνης κατὰ τὸν πέμπτον καὶ ἔκτον αἰώνα. Ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν τὸ δύναμα τῆς Ραβέννας ἔχει ἀναμφιβόλως θέσιν καὶ δ' ἄλλους λόγους. Ἐδῶ ἐπέρασε τὸ τέλος τῆς πλάνητος καὶ βασανισμένης ζωῆς τοῦ δ' Δάντε, καὶ ἐνεπνεύσθη μερικὰς ἀπὸ τὰς θαυμασιωτέρας σελίδας τῆς Θείας Κωμῳδίας. Ἐδῶ ἔζησε δ' Βύρων μέρος τῆς ἀγησύχου τοῦ ζωῆς· καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν δπον ἔζησε καὶ ἥγαπησε, ἐπιζῇ ἡ μνήμη τοῦ ποιητοῦ, ἔνωμένη ἀρρήκτως μὲ τὴν μνήμην τῆς Γκιουτσιάλη. Ἀλλ' ἡ Ραβέννα ἔχει ἴδιαιτέραν σημασίαν, ἀληθινὰ μοναδικήν, διότι ὑπῆρξε τὸ ἄσυλον τῶν τελευταίων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων κατὰ τὸν πέμπτον αἰώνα, κατὰ τὸν ἔκτον ἡ πρωτεύουσα τῶν δοτρογότθων βασιλέων καὶ κατόπιν ἡ πρωτεύουσα τῶν βυζαντινῶν ἔξαρχων, οἱ δποῖοι ἐδιοίκησαν τὴν Ιταλίαν ἀνακτημέσσαν ὑπὸ τοῦ Ιουστινιανοῦ. Διὰ τῶν γεγονότων αὐτῶν, τὰ δποία κατέστησαν τὴν Ραβένναν ἐπὶ τοῖς αἰώνας.

* Ravenne (Les Villes d'Art célèbres) H. Laurens éditeur 1903.

νας καὶ πλέον (404-751) τὸ πολιτικὸν κέντρον τῆς χερσονήσου, ἡ τέχνη ἀνεπτύχθη πολύ, καὶ σήμερον ἀκόμη σώζονται, ἀφονοι μάρτυρες τῶν περασμένων ἔκεινων χρόνων δόξης καὶ εὐτυχίας, σπάνια καὶ περίβλεπτα μνημεῖα.

Εἰς τὴν χαμηλήν καὶ μελαγχολικήν πεδιάδα ἡ δποία τὴν περιβάλλει, ἡ Ραβέννα εἶναι σήμερον μικρὰ ἐπαρχιακὴ πόλις, ἔρημος σχεδόν, καὶ πλέον ἡ κατό τὸ ἥμισυ νεκρά. «Δὲν φαντάζεται κανεὶς, λέγει δ' Ταΐν, πόλιν περισσότερον ἔγκαταλειμμένην, ἔλεεινήν, παρηκμασμένην». Οἱ ἔρημοι δρόμοι τῆς εἶναι θέαμα ἀλληγενόν· εἰς πολλούς δὲ αὐτῶν φυτρώνει ἡ χλόη ἀνάμεσα εἰς τὰ ἔξαρθρωμένα λιθόστρωτα. Μεγάλοι τοῦχοι ὑφόνονται θλιβεροί κατὰ μῆκος αὐτῶν — περίβολοι μελαγχολικὸι παλαιῶν μοναστηρίων — ἔγκαταλειφθέντων — ψυχροί καὶ γυμναὶ προσόψεις ἀρχαίων ἐκκλησιῶν, οἰκίαι χαμηλαί, ἔτοι μόρροποι καὶ ἀσήμαντοι, ὑπεράνω τῶν δποίων διαγράφεται· ἡ κάτοψις παλαιῶν ἔρειπωμένων καὶ κιτρινισμένων πύργων. Ἐντὸς τῶν ἀποκτεταμένων τειχῶν τῆς ἡ πόλις, φαίνεται σὸν νὰ ἐσυμμαχεύῃ ἔκει, καὶ ἀφῆσε δλόγυρα τῆς μεγάλας ἔλευθρεας ἐκτάσεις καὶ αὐτῇ ἡ ζωὴ φαίνεται νὰ ἔφυγε μακράν τῆς. Οὔτε κίνησις, οὔτε βιομηχανία, οὔτε ἐμπόριον. Ἀλλοτε — πρὸ 1500 ἔτῶν — ἡ Ραβέννα ἦτο ἀνθηρόδ παράλιος πόλις σήμερον ἐνόνεται μὲ τὴν Ἀδριατικὴν διὰ διώρυγος δέκα χιλιομέτρων, καὶ ἐπάνω εἰς τὰ ὑπνώττοντα νερά τῆς σύρονται δλίγαι λέμβοι, δλίγα πλοῖα ἀσημάντου χωρητικότητος. Μία μόνον δμορφιά τῆς ἀπομένει: ὁ περίφημος πευκών, εἰς τὸν μακρουσμένον δρῖζοντα, τὸ «δειθαλὲς δάσος» ποῦ δ' Βύρων, μετὰ τὸν

Βοκάκιον, όμνησε «τὴν σκιερὴ μοναξιά του» ή δυνομαστή Πινέτα, τῆς δποίας τὰ δένδρα, ἀ-ραιωμένα ἀπὸ τὰς πυρκαϊάς καὶ τὴν δριμύ- τητα τοῦ χειμῶνος, σχηματίζουν μεταξὺ τῆς Ραβέννας καὶ τῆς θαλάσσης σκοτεινήν γραμ- μήν ἐπάνω εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὰ δρια. «Ἐνα- μόνον πρᾶγμα εἰς τὴν κοιμωμένην πόλιν ἔλ- κνει τὸν ταξιδιώτην, τὸν ιστορικὸν ἢ τὸν καλ- λιτέχνην: αἱ ἐκκλησίαι, αἱ δποῖαι μέσα εἰς τὴν Ψυχρὰν γυμνότητα ποῦ τὰς περιβάλλει, διατη- ροῦν, ἀδίκτους σχεδόν, θησαυρούς τέχνης θαυ- μασίους.

Μὴ ζητήσετε λοιπὸν εἰς τὴν Ραβένναν τὴν γόησαν χάριν τῶν τοσκανικῶν πόλεων, τὸ θέλ- γητρον ἐκεῖνο τὸ συναρπάζον, ποῦ εὑρίσκομεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, τὴν Σιέναν ἢ τὴν Πε- ρουσίαν. «Ἡ Ραβέννα εἶναι πένθιμος ἀπείρως· ἀλλ’ ἵσως τὸ πένθιμον αὐτὸν προσθέτει εἰς τὸ ισχυρὸν ἐνδιαφέρον, τὸ δποῖον γεννᾷ εἰς τὸν ἐπι- σκέπτην. 'Ολίγαι μόνον πόλεις ἔνέχουν πραγ- ματικῶς περισσότερον ἢ ἡ Ραβέννα τὴν δύνα- μιν πρὸς τὴν ἀνάκλησιν τοῦ παρελθόντος. 'Ολα ἐδῶ διμοιοῦν διὰ μίαν μόνον ἐποχήν, διὰ μίαν μόνον τέχνην καμίαν ἄλλη σκέψις δὲν ἔρχε- ται νὰ ταράξῃ τὸν ἐπισκέπτην ἀτενίζοντα ἡ- ρέμα καὶ σιωπῆλα τὰ μνημεῖα. 'Ἡ σιγὴ τῶν ἔρημωμανων δρόμων, δύον ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀρχαῖοι σαρκοφάγοι ἀκονιμοῦν ἐπάνω εἰς τὰ μαυρι- σμένα τείχη, ἢ ἀλγεινὴ ἐγκατάλειψις ποῦ εἶναι χυμένη εἰς δλα, ἢ κατάνυξις τὴν δποίαν γεννᾷ ἡ μόνωσις τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἀπειρος ἐκ- τασίς των, δλα σὲ κάμνουν νὰ λησμονῆσαι μέσα εἰς τὰς ἀναμνήσεις περασμένων αἰώνων. 'Οταν εἰς τὸ παρεκκλήσιον εἰς τὸ δποῖον ἀνα- παύεται ἡ αὐτοκρατειρα Γάλλα Πλακιδία, στα- ματᾷ τὸ βλέμμα εἰς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ψη- φιδωτά, δποι, ἐπάνω εἰς βαθὺ κυανοῦν βάθος, ἀνείσσονται λεπτότατα καὶ δρμονικὰ τὰ χρυσᾶ ἀραβιούργηματα· δταν, εἰς τὸν Νέον Ἀγιον Ἀπολλινάριον ἔκπληκτα τὰ μάτια προσβλέ- πουν τὴν μαρρὰν ἐκείνην πομπὴν τῶν ἀγίων μὲ τὰς λαμπρὰς ἔνδυμασίας· δταν εἰς τὸν Ἀ- γιον Βιτάλιον τέλος, εἰς τὴν μεμονωμένην ἀψιδα· δποι ἀκτινοβολοῦν τὰ ἐκ χυροῦ μω- σαϊκά, φαίνονται δὲ Ιουστινιανὸς καὶ ἡ Θεο- δώρα μὲ δλην τὴν αὐτοκρατορικὴν μεγαλοπρέ- πειαν, νομίζεις δτι ἐμψυχόνονται καὶ ἀναζοῦν αἱ ἡρεμοι καὶ ἀκίνητοι αὐταὶ μορφαί, καὶ μεταφέρεσαι εἰς τὴν ἐποχὴν ἡ δποία παρήγαγε τὰ γοητεύοντα αὐτὰ μνημεῖα. Κατὰ τὴν ὥραιαν ἔκφρασιν τοῦ Τίτου Αιβίου, ἡ Ψυχὴ ἐδῶ γί- νεται ἀρχαία. 'Οταν διαβάσωμεν μέσα εἰς τὰ

βιβλία περὶ τῆς Γάλλας Πλακιδίας, τοῦ Θεο- δωρίχου, τοῦ Ιουστινιανοῦ, αἱ μορφαὶ αὐταὶ μᾶς φαίνονται ἀδριστοί, λέξεις μᾶλλον, χωρὶς σημασίαν, χωρὶς ἐνδιαφέρον. Εἰς τὴν Ραβέν- ναν, ἀπ' ἐναντίας, γίνονται καὶ πάλιν πραγμα- τικαὶ, σχεδὸν ζωνταναὶ. Εἰς κάθε βῆμα, κατὶ μᾶς τὰς ἐνθυμίζει. Κάθε στιγμὴν ἐγγίζουμεν τὰς εἰκόνας των καὶ τὰ ἔργα των. Καὶ μὲ τὴν τόσον ἐκφραστικὴν αὐτὴν ἐξήγησιν τῆς ιστορίας, δλίγον κατ' ὅλην, χωριματίζονται καὶ φωτίζον- ται τὰ χρονικά, ἡ παλαιὰ νεκρὰ πόλις πέρνει νέαν ζωήν· δὲ νοῦς μεταφέρεται ἀκόπως εἰς χρόνους λησμονημένους· καὶ ἀπὸ τὸ δραμα αὐτὸν τῆς ιστορίας πηγάδει καθαρωτέρα κατα- νόησις τῶν προσώπων, φωτεινοτέρα καὶ πλη- ρεστέρα ἀγιείληψις τῶν μημείων.

Προσφρὼς ὀνομάσθη ἡ Ραβέννα Πομπήα ἱππο-βυζαντινὴ. Καμία ἄλλη λέξις δὲν ἔκ- φραζει καλλίτερα τὴν μοναδικὴν σημασίαν τῆς πόλεως αὐτῆς εἰς τὴν γενικὴν ιστορίαν τῆς τέχνης. Οὔτε εἰς τὴν Ἀνατολήν, οὔτε εἰς αὐ- τὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἢ τὴν Θεσσαλο-νίκην, ἐκτυλίσσεται ἡ βυζαντινὴ τέχνη τοῦ πέμ- πτου καὶ ἔκτου αἰῶνος δπως εἰς τὴν Ραβέν- ναν. Περισσότερον εἰς τὴν Ραβένναν παρὰ εἰς τὴν Ρώμην καταφαίνεται καὶ κατανοεῖται ἡ με- γάλη ἐπίδρασις τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἐπὶ τῆς Ἰταλίας. 'Αναμφιβόλως, ὑπὸ τὸ ἐπίχρισμα μὲ τὸ δποῖον οἱ Τούρκοι ἐκάλυψαν τὰς παλαιὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, πολλάκις ὑπάρχουν ἀξια- λόγου ἔργα τῆς τέχνης αὐτῆς τοῦ ψηφιδωτοῦ, διὰ τῆς δποίας μόνης διαβλέπομεν ἀκόμη τὴν ζωγραφικὴν τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστια- νισμοῦ· ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτά, τὰ δποῖα εἶνε δύσκολον νὰ μελετηθοῦν ἐκ τοῦ πλησίου, καὶ τῶν δποίων πολλὰ καταστρέφονται μὲ τὸν χρόνον, δσην καὶ ἀν ἔχοντας σημασίαν, παρέχουν πολὺ ἀτελῆ καὶ μονομερῆ γνῶσιν τοῦ χαρακτῆ- ρος τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Εἰς τὴν Ραβένναν διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Εἰς καμίαν ἄλλην πόλιν δὲν εὑρίσκεται σειρὰ τοιούτων μνημείων πλου- σιωτέρα, μᾶλλον συνεχῆς, γενικῶς μᾶλλον ἀθικτός, πρὸς τούτοις δὲ εὐκολωτέρα πρὸς σπουδὴν. 'Εδῶ εὑρίσκομεν τὴν καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν ἀνευ διακοπῆς καὶ πρωτότυπον ἐπὶ δύο καὶ πλέον αἰῶνας, στενῶς συνδεομένην, διὰ τῶν τεχνικῶν μέσων καὶ τῶν τάσεων, μὲ τὴν ἀνατολικὴν τέχνην καὶ πολὺ διαφορετικὴν τῆς φωμαϊκῆς κατὰ τὴν ίδιαν ἐποχὴν. Καὶ βεβαίως θὰ ἡτο παραδοίωνται τὰ χρωματιστὰ ὑάλινα πετραδάκια, δὲ αὐξῶν πλοῦτος τῶν ὑλικῶν τὰ δποῖα μεταχει- μίζονται — μᾶζαι μαργαρώδεις, κυβίσκοι ἀργυ- ροῖ ἢ χρυσοῖ —, ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις πῶς νὰ

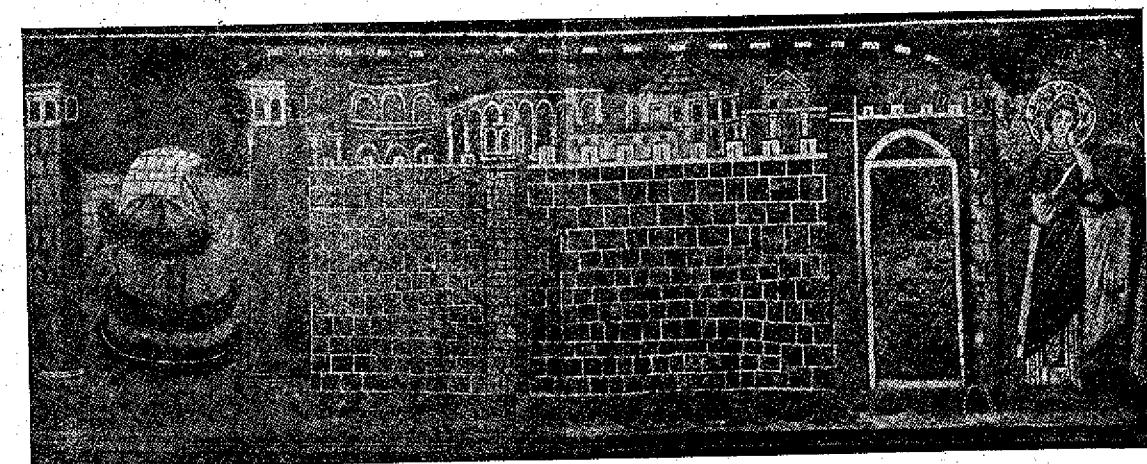
Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΑΥΛΗ ΤΟΥ — ΤΗΦΙΔΩΤΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΙΤΑΛΙΟΥ

δποῖα διατηροῦνται εἰς τὰς οἰκοδομαὶς τοῦ τε- τάρτου αἰῶνος. 'Αλλ' εἰνε ἐπίσης ἀληθὲς δτι ἀπὸ τοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ δγδου αἰῶνος ἡ Ρώμη μολονότι ἔδρα τῶν παπῶν καὶ πρωτεύ- ουσα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, κατέρχεται ἀνε- παισθήτως ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὴν τέξιν πόλεως ἐπαρχιακῆς. 'Απ' ἐναντίας εἰς τὴν Ραβένναν, κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν, αἱ μεγάλαι οἰκοδο- μαι ἔξηροιούμονεν. Αἱ πολυτελεῖς ἐκκλησίαι, τὰς δποίας ἀνήγειρε ἡ γένναιοισθεία τῶν ἡγεμό- νων, οἱ μεγαλοπρεπεῖς διάκοσμοι, ἔργον τῶν ἴκανωντερων καλλιτεχνῶν, προσωρίζοντο δὲν αὐ- τήν. Καὶ ἐνῷ εἰς τὴν παπικὴν πόλιν ἡ βυζαν- τινὴ ἐπίδρασις δὲν ἐγίνετο τόσον αἰσθητὴ ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς παραδόσεως, εἰς τὴν Ραβένναν, συνδεθεῖσαν ἐνωρίς μὲ τὸ Βυζάντιον διά δια- κοπῆς ἐπικοινωνίας καὶ γενομένην κατόπιν κέν- τρον τῆς αὐτοκρατορικῆς διοικήσεως εἰς τὴν χροσόντοσ, ἡ ἀνατολικὴ τέχνη εδρίσκεται ἐν πλήρει ἀνθήσει.

Καὶ πουνθενὰ τέλος, παρὰ μόνον εἰς τὴν Ρα- βένναν, δὲν ἡμιποροῦμεν νὰ ἀνεύρωμεν λεπτο- μερῶς τὰ τεχνικὰ μέσα τῆς τόσον ἔχεισιςτῆς καὶ τόσον σοφῆς τέχνης τοῦ ψηφιδωτοῦ. 'Η θαυμαστὴ ποικιλία τῶν χρωμάτων ποῦ κατέχουν οἱ καλλιτέχναι αὐτοί, ἡ τέχνη μὲ τὴν δποίαν εὑρίσκεται σειρὰ τοιούτων μνημείων πλου- σιωτέρα, μᾶλλον συνεχῆς, γενικῶς μᾶλλον ἀθικτός, πρὸς τούτοις δὲ εὐκολωτέρα πρὸς σπουδὴν. 'Η διακοπῆς διακοσμήσεως, καὶ διάφοροι καλλιτέχναι, εἰς τὴν ίδιαν ἐκκλησίαν, νὰ ἐκτελέσουν δὲν ἔναις μὲ τὸν ἄλλον ίδιακά των συλλήψεις καὶ νὰ ἐκ- δηλώσουν τάσεις πολὺ διαφορετικάς. Καὶ εἰναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα εἰς τὰ μνημεῖα τῆς Ρα- βένναν, δὲν ἡμιποροῦμεν νὰ ἀνεύρωμεν λεπ- πομερῶς τὰ τεχνικὰ μέσα τῆς τόσον ἔχεισιςτῆς καὶ τόσον σοφῆς τέχνης τοῦ ψηφιδωτοῦ. 'Αλλ' ίδιας μένει κανεὶς ἔκθαμψος πρὸ τῆς τε- ραστίας ἔργασίας, ἡ δποία συνηήνωσε ἐπάνω εἰς τὸν τοίχον τῶν οἰκοδομῶν τὰ ἐκατομμύ- ρια αὐτὰ τῶν μικρῶν ὑάλινων χρωμάτων πετραδάκια, δὲ αὐξῶν πλοῦτος τῶν ὑλικῶν τὰ δποῖα μεταχει- μίζονται — μᾶζαι μαργαρώδεις, κυβίσκοι ἀργυ- ροῖ ἢ χρυσοῖ —, τὰ χρωματιστὰ ὑάλινα πετραδάκια, καὶ φανε- ρώνει ἡ τέχνη συναρμογή των, μετὰ πάροδον,

τόσων αἰώνων, τὴν ὑπαρξίην, τὴν καλαισθήσαν, καὶ τὴν ἐπιστήμην μᾶς μεγάλης διακοσμητικῆς σχολῆς.

Καὶ ἀναμφιβόλως, ἀπὸ τοσαῦ θαυμάσια πράγματα, τὰ δόποια ἐπεδείκνυε ἡ Ραβέννα εἰς τοὺς περιέργους ἐπισκέπτας, σήμερον ἔλαχιστα ἀπομένουν. Μόνον εἰς τὰς σελίδας τῶν παλαιῶν χρονογράφων ἀπαντῶμεν τὰς λαμπρὰς οἰκοδομάς: τὸ στάδιον καὶ τὸ ἀμφιθέατρον, τὰ χρυσᾶ ἀνάκτορα καὶ τὸ χρυσοῦν μιλλιάριον, ποῦ ἐκόσμουν ἄλλοτε τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆν ἔπειτα, τόσας μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίας, τὰς δόποιας εἰχε ἀνεγείρει καὶ ἔξωραΐσει ἡ εὐσέβεια τῶν γενεῶν. Ἀπὸ τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ὁ δοποῖος, μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ, ἐλεημάτησε τὸ ἀνάκτορον τῆς Ραβέννας καὶ ἀφῆρεσε, τὰ μωσαϊκά, τὰ μάρμαρα καὶ τὰ χαλκοτεχνήματα, διὰ νὰ διακοσμήσῃ τὴν Αἴλα-Σαπέλ, μέχρι σήμερον σχεδόν, ἡ ἴστορία τῆς Ραβέννας εἶναι περίπου ἡ ἴστορία τῆς καταστροφῆς τῶν μνημείων της. Ὁ δέκατος ὅγδοος αἰώνων κατέρριψε τὴν παλαιὰν μητρόπολιν τῆς Ἀναστάσεως, οἰκοδομηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Οὐρφου κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, τῆς δόποιας οἱ τοῖχοι καὶ ὁ θόλος ἀκτινοβόλουν ἀπὸ τὰ ψηφιδωτά. Ὁ Ἄγιος Τωάνης ὁ Εὐαγγελιστής, ἐπίσκευασθείς κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα καὶ τελείως μεταβληθεὶς κατὰ τὸν 18ον, δὲν διατηρεῖ τίποτε πλέον ἀπὸ τὸν περίφημον διάκοσμόν του τοῦ πέμπτου αἰῶνος, ἐκτελεσθέντα ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Γάλλας Πλακιδίας. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ κατὰ τὸ 1716 ἀνεκαίνισθη ἐκ βάθρων: ὁ σεισμὸς τοῦ 1688 κατέστρεψε δλοτελῶς τὰ ὁραῖα ψηφιδωτὰ τῆς Ἅγιας Ἀγάθης· ὁ Ἄγιος Ἀνδρέας τῶν Γότθων δὲν ὑπάρχει πλέον· ὁ Ἄγιος Θεόδωρος, δύνομαζόμενος σήμερον Ἐκκλησία τοῦ Ἅγιου Πνεύματος καὶ ὁ Ἄγιος Μιχαὴλ ἀπομένουν ψυχροὶ τοῖχοι γυμνωμένοι ἀπὸ κάθε στολισμόν. Τοῦ Ἅγιου Στεφάνου, ὃπου μακραὶ σειραὶ ψηφιδωτῶν καὶ εἰκόνων ἀπεικόνιζον τὸν βίον τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων, τῆς Μεγάλης Παναγίας, ὃπου μία θαυμασία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἔλαμπε εἰς τὸ βάθος τοῦ θυσιαστηρίου, τοῦ Ἅγιου Παύλου, τῆς Ἅγιας Ἀγνῆς, ὃπου ἡ διακόσμησις ἦτο ἐπίσης λαμπρά, ἀπομένει μόνον τὸ δόνομα. Εἰς τὸ παλαιὸν ἀρχιεπισκοπικὸν μέγαρον, εἰς τὸ δόποιον εἰργάσθησαν ἐπὶ ἥμισυν καὶ πλέον αἰῶνα οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ραβέννας, καὶ ὃπου ὑπῆρχον μακρὰ τοιχογραφίαι παριστάνονται τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ εῶν ἀποστόλων καὶ ὀδόκληρος τοῦ τελείητον. Ταῦτα θαυματητά μοναστηκατῆς πόλεως, ὁ Ἄγιος Ζαχαρίας καὶ ὁ Ἄγιος Μιχαὴλ, ὁ Ἄγιος Ἀπολλινάριος καὶ ὁ Ἄγιος Θεόδωρος, ὁ Ἄγιος Σεβερίνος καὶ ἡ Παναγία in Cosmedin, ἐξηφανίσθησαν ἡ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν μεγάλων ἔκεινων μονῶν, γραφικῶν ἐν τούτοις καὶ κομφῶν, μὲ τὰς δοποίας ὁ 17ος καὶ 18ος αἰώνι ἐγέμισαν τὴν πόλιν. Καὶ δὲν σταματῶ καθόλου εἰς τὰ λαμπρὰ ὑφάσματα ποῦ ἐκάλυπτον τὴν ἀγίαν Τράπεζαν, τὰ κατάχουσα κεντήματα τὰ παριστάνοντα τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ σκεύη, τὰ πλούσια διαδήματα, τὰ πολυτελῆ κηροτόκηγια, τὰ Εὐαγγέλια τὰ στολισμένα μὲ πολυτίμους λίθους, μνημεῖα εὐλαβῆ τῆς λατρείας τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν βασιλέων καὶ τῶν παπῶν. Ὅλα αὐτὰ ἐξηφανίσθησαν φυσικῶς κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις διὰ τῶν δοποίων δῆθιλμε ἡ Ραβέννα ἡ μᾶλλον κατὰ τὴν λεηλασίαν ἔκεινην τοῦ 1512, τὴν τόσον καταστρεπτικήν, ἡ καὶ ἀκόμη μὲ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀκηδίαν ἔκεινων οἱ δοποὶ ἀνέλαβον τὴν φύλαξιν τῶν θησαυρῶν αὐτῶν χωρὶς νὰ αἰσθανθοῦν καθόλου τὸ κάλλος των. Ἀλλά, ἀπὸ τὸ μακρὸν προάστειον Καισάρειαν, διὰ τῆς δοποίας ἡγώντεο ἄλλοτε ἡ πόλις μὲ τὸν λιμένα, τὸν ἀκμάζοντα λιμένα, τίποτε καὶ ἔρεπτια ἀπομένουν. Ἐκεῖ ὃπου ἥγειρετο πρὸ χιλίων καὶ πλέον ἐτῶν, εἰς τὴν ἀδριατικὴν παραλίαν, πολυάνθρωπος ἐμπορικὴ πόλις, ὃπου ὅμιλειτο ἔξι ἵσου ἡ Ἐλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ, ὃπου οἱ σύροι καὶ οἱ ἀρμένιοι ἐμποροῦσι, οἱ ἐρχόμενοι διὰ τὰς ἐργασίας των, ἐσχημάτιζον σὰν μίαν ἀνατολικὴν ἀποικίαν ἐκεῖ ὃπου ἔχετείνετο μεγάλη θρησκευτικὴ πόλις, κατάμεστος ἀπὸ μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας, κοσμουμένας ἀπὸ λαμπρὰ ψηφιδωτά, μόνον ἡ ἐφημία καὶ ἡ σιωπὴ τώρα χύνεται. Οὔτε ἔχνος καὶ ἀπομένει τῶν ναῶν τοῦ Ἅγιου Πρόβουν καὶ τοῦ Ἅγιου Ἐλέυκαδίου, τῆς Ἅγιας Βαφημίας τῆς παραθαλασσίου, ἀποστιλθούσης ἀπὸ ψηφιδωτά, τῆς Πετριανῆς Εκκλησίας, οἰκοδομηθείσης κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ηέτρου Χρυσοπολύγου, καὶ ἡ δοποία ἥτο ἡ εὐθυτέρα, ἡ μεγαλοπρεπεστέρα ἐκκλησία τῆς Ραβέννας. Ἡ θάλασσα ἀποσυρρομένη, ἐκεῖ ὃπου ὑπῆρχε ἄλλοτε ὁ λιμήν, κατέλιπε μόνον ἔρημον ἔκτασιν, θλιβεράν, τελματώδη, ὃπου βραδεῖς σύρονται ποταμοὶ μέσα εἰς ἀγρούς σπαραγμένους ἀπὸ οὓτι· καὶ εἰς τὴν πυρετώδη αὐτὴν ἔρημον, μόνος καὶ μεγαλοπρεπῆς μάρτυς

TO EPIINEION CLASSIS — ΨΗΦΙΑΣΤΟΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΔΛΙΝΑΡΙΟΥ

τῆς ἐκλιπούσης πόλεως, ἐγείρεται ἀπέχων σήμερον πλέον τῶν πέντε χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Ραβένναν, δὲ ἐπιβλητικὸς ναὸς τοῦ Ἅγίου Ἀπολλιναρίου in Classe.

Καὶ ἀναμφιβόλως, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐπίζη-
σαντα μνημεῖα ὁ χρόνος πολλάκις ἐπετέλεσε τὸ
θύλιβερὸν ἔργον του. Εἴς πολλὰς ἐκκλησίας ἡ
νῦν γρασία διερχομένη τοὺς τούχους ἥ καὶ οἱ σει-
σμοὶ ἀπέσπασαν εἰς διάφορα μέρη τὰ ψηφι-
δωτά. Ἀλλοῦ αἱ ἀδέξιαι ἐπισκευαὶ εἶναι χειρό-
τεραι καὶ ἀπὸ τὴν καταστροφήν. ἀλλοιοῦσαι
οἰκτρῶς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἔργων καὶ τῶν
μνημείων. Γενικῶς ὅμως, τὰ ἀπομένοντα οἰκο-
δομῆματα εἶναι σχεδὸν ἀθικτα, καὶ εἶναι δι-
καιον νὰ πρόσθεσωμεν διὰ ὑπὸ τὴν ἐνεργὸν
καὶ εὑφυᾶ διεύθυνσιν τοῦ Κ. Ρίκκι, νῦν διευ-
θυντοῦ τοῦ μουσείου Μπρέρα τοῦ Μιλάνου,
ἥρχισε ἀπό τινων ἐτῶν νὰ ἐκδηλοῦται εἰς τὴν
Ραβένναν εὐλαβῆς φροντίς διὰ τὴν συντήρη-
σιν ἥ τὴν λογικὴν ἐπισκεψὴν τῶν ἀπολειπομέ-
νων καλλιτεχνικῶν θήσαυρῶν. Τὸ μαυσωλεῖον
τῆς Γάλλας Πλακιδίας ἀπηλλάγη τοῦ πλήθους
τῶν ἐρειπίων δπου ἥτο σχεδὸν θαμμένον· ὁ
χῶρος δ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τὴν καλουμένην
ἀνάκτορον τοῦ Θεόδωρίχου καὶ περὶ τὴν ἐκκλη-
σίαν τοῦ Ἅγιου Βιταλίου ἥλευθερώθη ἀπὸ
τὰ παράσιτα κτίρια, ποῦ ἀπέκρυψτον τὰ μνη-
μεῖα. Αἱ μαρμαροκονίαι καὶ αἱ ἔγκολλήσεις τῶν
μαρμάρων τῷν βαπτιστηρίον τῶν ὅρθιοδόξων,
τὰ ψηφιδωτά τοῦ Ἅγιου Βιταλίου, τοῦ Νέου
Ἄγιου Ἀπολλιναρίου, ἀνέλαβον τὴν ἀρχικήν
των λαμπρότητα· οἱ σαφοκοφάγοι οἱ πληροῦντες
τοὺς νάρθηκας τοῦ Ἅγιου Ἀπολλιναρίου εἰς
τὸ ἐπίνειον Classis, ἐτοποθετήθησαν καλλίτε-

ρον. Τὸ χριστιανικὸν μονεῖον, τόσον διδα-
κτικὸν καὶ τόσου ἐνδιαφέροντος, ἀνοδιοργανώ-
νεται ἡδη. Καὶ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἐπῆλθε φυσικά
νέα καὶ προσεκτικὴ μελέτη τῶν μνημείων ἐκ
τῆς δπούας προέκυψε πλήθος νέων παρατηρή-
σεων, πολυτέλειών διὰ τὴν ἰστορίαν τῆς τέχνης.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Νέου Ἀγίου Ἀπόλυτον περιέργα ψηφιδωτὰ δείχνουν ἀκόμη ἀμυδρῶς τὴν λαμπρότητα τῆς νεκρᾶς πόλεως κατά τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου αἰῶνος. Τὸ ἔνα παριστάνει τὸ ἐπίνειον, τὸ ἄλλο τὴν Ραβένναν. Καὶ μολονότι ὁ καλλιτέχνης περιωρίσθη, καὶ εἰς τὰ δύο, εἰς πολὺ γενικάς γραμμάς, ἡ ὅψις τὴν διποίαν ἔδωκε εἰς τὰ ἀντικείμενα δὲν εἶναι διλιγώτερον ἀξία προσοχῆς. Ἐδῶ, εἰς τὸν μετ' ἐπάλξεων περίβολον τοῦ ἐπινείου, τὸ διποίον χωρεῖ πρὸς τὴν ἔτορὰν διὰ πύλης ὑψηλῆς μὲ τύργους παραπλεύρως, βλέπομεν κυκλικὸν κτίσιον, μὲ δύο σειρὰς ἀψίδων τὴν μίαν ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην· εἴνε τὸ ἀμφιθέατρον, μὲ τὸ διποίον συνέχεται ἡ ἐλικοειδῆς γραμμή μακρᾶς στοᾶς. Δεξιά, κυκλοτερής διώροφος οἰκοδομὴ στεγασμένη κωνοειδῶς ἐγείρεται ἐπάνω ἀπὸ τὰς κατόψεις, ἡμιειστικενασμένας, μεγάλης ἐκκλησίας καὶ εἴδους θριαμβευτικῆς ἀψίδος· ἀριστερά, μεταξὺ τῶν τούχων καὶ τοῦ τετραγωνικοῦ πύργου ἐνδός φράσου, τρεῖς λέμβοι χρυσωμέναι κινοῦνται ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ περιστυλίου ἡ Ραβέννα, τῆς διποίας τὰ τείχη ἀνοίγονται διὰ μεγάλης πύλης στεφομένης ὑπὸ χρυσοῦ ψηφιδωτοῦ. Εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος,

σειρὰ κτιρίων, τῶν δοτίων πολλὰ δὲν εἶναι ἐντελᾶς ἄγνωστα. Πλησίον τοῦ τρουλού τοῦ Ἅγιου Βιταλίου ἔκτεινεται ἡ ἐκκλησία τοῦ Νέου Ἅγιου Ἀπολλιναρίου, τῆς δοτίας διακρίνεται τὸ ὑψηλὸν ἐπιστέγασμα καὶ δὲν κλειστὸς νάρθηξ μακρύτερα τὸ βαπτιστήριον τῶν ἀρειωνῶν καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἴδιως, εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον, ἀξίας πολλῆς προσοχῆς, ἡ ἀπεικόνισις τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Θεοδωρίχου. Τὸ ἀνακτόρον τοῦτο εἶναι μακρὸν διώροφον κτίριον, στεγασμένον μὲν κοκκίνας πλίνθους καὶ ὑποστηριζόμενον ὑπὸ ὑψηλῶν ἀμφίδων στοὰ μὲ δέτωμα τριγωνικὸν ἀποτελεῖ τὸ κέντρον ἀνακτόρου, εἰς τὸ δοτίον εἰσέρχεσαι διὰ τριῶν μεγάλων θυρῶν. Εἰς τὸ μεταξὺ τῶν κιόνων κρέμονται πλούσια ὑφάσματα καὶ στέφανοι ἀπὸ ἄνθη εἰς τὸ δέτωμα τῆς κυρίας θύρας ἀκτινοβολοῦν χρυσᾶ ψηφιδωτά: ἐπάνω ἀπὸ τὴν καμπήν τῶν ἀμφίδων, ἄλλα ψηφιδωτὰ παριστάνοντα ὥραιότατα ἀγαλμάτια πτερωτῶν Νικῶν, αἱ δοτίαι κρατοῦν πράσινα στεφάναι: ἡ χάρις των καὶ τὸ ἑλαφρὸν ἐνθυμίζουν δλίγον τὰς δοχηστρίδας τῆς Πομπηίας. Καὶ ἡ ἀρχαία Ραβέννα διάκληρος ἀναφαίνεται εἰς τὰ μάτια μας μέσα εἰς τὰς ἀπεικονίσεις αὐτές, μὲ τὸν συνειθυμένον τύπον τῶν ἐκκλησιῶν τῆς, μὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χάριν τῶν οἰκοδομῶν τῆς.

"Αν θέλετε τώρα νὰ ἔχετε πληρεστέραν ἀκόμη καὶ πλέον ζωντανὴν εἰκόνα τῆς πόλεως, ἀνοίξετε τὸ βιβλιάριον εἰς τὸ δοτίον ἔνας λερεὺς τοῦ ἐνάτου αἰώνος, ὁ ἀββᾶς Ἀγνέλλος, ἔγραψε χάριν τῶν καλογήρων τοῦ μοναστηρίου του τὴν ἰστορίαν καὶ τὰ θαυμάσια τῆς γενετείφας του πόλεως. Δὲν εἶνε βεβαίως μεγάλος ἰστορικὸς ὁ καλὸς αὐτὸς καλόγρος, καὶ κάποτε συγχέει τὰς ἐποχὰς καὶ τὰ πρόσωπα καὶ μεταβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν ἰστορίαν. Μέσα εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν αὐτὴν τῆς Ραβέννας, ὁ ἀφελῆς χρονογράφος δὲν ἡμπόρεσε νὰ μείνῃ ἀπαδῆς πρὸς τὰ πολυτελῆ κτίρια, πρὸς τὰ λαμπρὰ ψηφιδωτά: ἀντέγραψε τὰς ἐπιγραφὰς τῶν τοίχων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σαρκοφάγων, περιέγραψε τὰς εἰκόνας αἱ δοτίαι ἐκόσμουν τοὺς τοίχους, καὶ εἰς τὰς ἀφργήσεις ἀνεξήητος τὰ θαύματα καὶ τὸν θρύλον ποῦ ἀνεφέροντο εἰς τὰ μνημεῖα. "Ο, τι εἶδε, δ, τι ἤκουσε, τὸ ἔβαλε

[Μετάφρασις Κ. Μ.]

CHARLES DIEHL

μέσα εἰς τὸ βιβλίον του, χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν: καὶ αὐτὸς ἀποτελεῖ τὸ κύριον θέλγητρόν του. Περιγράφει εὐσυνειδήτως, ἀφηγεῖται μὲ γοητευτικὴν ἀφέλειαν καὶ ἀνὴντες εἶναι βαρετὸς μὲ τὰς μακρογορθίας του: καὶ τὴν παράκαιρον φυλαρίαν του, ἔχει ὅμως μίαν ἀξίαν πραγματικήν. Τὸ ἔργον του, ἀντάξιον μὲ ἐκεῖνας τὰς Παραδοξογραφικὰς περιγραφάς, αἱ δοτίαι ἔχοντας μέν τοις διδοῦντας τὴν ιεραρχίαν τῆς Αἰωνίαν Πόλιν, μᾶς δίδει τὴν ζῶσαν εἰκόνα τῆς βιζαντινῆς Ραβέννας, τῶν μημείων τῆς καὶ τῶν παραδόσεών της.

Καὶ ἀνὴντες ἀκόμη νὰ συμπληρώσετε τὴν ἀνοβίωσιν αὐτὴν τοῦ παρελθόντος, λημονήθητε, ἀπλούστατα, καὶ διειρηπολήσετε μέσα εἰς τὴν σιωπὴλὴν σκιάν τῶν ἐκκλησιῶν. Εμψυχώσετε μὲ τὴν σκέψιν τὰς ἀκινήτους αὐτὰς καὶ ἀφρώνους μόρφας, ποῦ παρελαύνουν κατὰ μῆκος τῶν τοίχων καιτεβάστε εἰς τὸν χρόνον τοῦ Ἅγιου Βιταλίου τὴν αὐτοκρατορικὴν συνοδίαν καὶ εἰς τὸν νάρθηκας τοῦ Ἅγιου Ἀπολλιναρίου τὴν πομπὴν τῶν ὅγιων, ἡ δοτία στολίζει τὰς ζωοφόρους ἀναπαραστήσετε μέσα εἰς τὰ μεγάλα κενὰ διαστήματα, τὰς γυναικάς μὲ τὰς μακρὰς χρυσοκεντήτους ἐσθῆτας,, μὲ τὴν μικρὰν χρυσῆν μίτραν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ τὸν κατερχόμενον λευκὸν ἑλαφρὸν πέπλον, ἀπαστραπτόντας ἀπὸ κοσμήματα καὶ λίθους πολυτίμους: προσβλέψετε τὸν σωματοφύλακας μὲ τὰς ἐπιδεικτικὰς στολὰς των, τοὺς εὐγενεῖς μὲ τοὺς λευκοὺς κεντημένους χιτῶνας, καὶ τοὺς πλουσίους μανδύας των, τὸν ἐπίσκοπον μὲ τὸν κλῆρον του, τὸν ἔξαρχον μὲ τὸν ἀξιωματικούς του, τοὺς μοναχούς μὲ τὸ μακρὸν βαθύχρωμον ράσον καὶ τὸν μαῦρον πέπλον ποῦ σκεπάζει τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὅμοιους των, παρελαύνοντας ὑπὸ τὸν θύλους. Καὶ τότε τὸ νεκρὸν παρελθόν θὰ ἐμψυχωθῇ, οἱ αἰῶνες θὰ ἀναζήσουν, αἱ σινησμέναι μορφαὶ θ ἀναστηθοῦν. Ἐδῶ ἔγκειται τὸ διπλοῦν θέλγητρον τῆς Ραβέννας: πουθενὰ ἀλλοῦ ἡ ἀτένισις τῶν μημείων δὲν γεννᾷ εὐκολώτερον τόσον ζωηράν εἰκόνα τῆς ἰστορίας πουθενὰ ἀλλοῦ ἡ προσεκτικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ μελέτη τῶν ἔργων τῆς τέχνης δὲν παρέχει μεγαλειτέραν διδασκαλίαν, περισσοτέραν ἀγαλλίασιν.

ΝΙΣΥΡΟΣ

Θεὶς τοῦ Αιγαίου, τ' ἀτια σον κράτει καὶ μέρενέ τα! κι' ἀπ' τὸ ἀκρογαλά τὸ ἄνθιτο τοῦ φημισμένου Ουήρου, μὲ τὶς ἀνάλαφρες πνοές, τὰ χάδια τοῦ ζεφύρου, συντρόφεψε τη νὰ διαβῇ ἡ δλόχντη γολέτα.

Καὶ ἔσυ, παραβούντη μου, μὲ τὰ δελφίνια πέτα σὲ χρυσαφίῶν ἀναλαμπὲς καὶ πέλαγα σαπφείρου μὲ ἀνίσως καὶ στὸ ἀνήσκιωτο νησάκι τῆς Νισύρου σταθῆς, μὲ φόρο μυστικὸ τὸ βράχο αὐτὸν καιρέτα.

Νησὶ δὲν εἶν· δλοῦθε τον περίγιαλ' ἀν κυτάξης, δὲ θανόγης κόρφο γιὰ νὰ μπῆς, λιμάνι γιὰ ν' ἀράξης, γιατὶ δὲν τῶχ' ἡ θάλασσα γεννήσει ἀπ' τὸν ἀφρό της:

Στὰ Γιγαντοπαλέματα κάποιος θεὸς μὰ μέρα, ἀπ' τὰ βουνά τῶχει τῆς Κῶς τινάξει στὸν ἀγέρα, καὶ πλακωμένος κάπω τον στενάξει ὁ Πολυβότης.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ . . .

ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΑΕΡΟΣ ΛΟΓΙΑ . . .

Ἄληθεια εἶνε Λόγια τοῦ Ἄέρος . . . τοῦ Ἀττικοῦ Ἄέρος Λόγια. Τῶν Ροδίων Ἄέρων τῆς Αθηνῆς, τῶν Μενεγεδέων Ἄέρων τῆς Αύστεως. Δὲν τὰ λέγω ἔγω . . . Καθισμένα ἑλαφρότατα εἰς τὰ φωτανθισμένα χώματα, ἑλαφρότατα αἴρονται μόνο των, αἴρονται εἰς τὸν Ἅέρα καὶ σὰν ἄρωμα πλέονται εἰς τὸ Φῶς — τὸ θυμαρόδεν Φῶς. Χρονοῦν στάχυ παῖζον εἰς τὸν ὅμοιον καφεοδίνον βράχον, γράφει μὲ τὸ χρυσόν τον δάκτυλον, εἰς τὸν σμαργάδινον οὐρανόν, ποιήματα τρελλότατα. Εἰς τὰ κολπούμενα πλάγια λόφου μακρούν, φάνεται ἀναπανομένη ωραία Νύμφη, λέγοντα τὰ δνειρά της εἰς τὰ φᾶτα. Ἀπὸ τὴν λιγυρδὰν γραμμὴν λόφου ἀλλού, ἀφίππαται σὰν πτερωτὴ Νίκη, ἔρχεται δλη χαρά, νεοτάτη ωραία Ιδέα. Ἀπὸ ἀργυρουλίνοντα κλῶνον ἔλιας, τρυφερότατον ἀποκρεμάται αἰσθημα, δηπως πάπτων τῶν ἀνθισμένων δένδρων, τὰ πέταλα τῶν ἀνθέων. Ἀπὸ γυνομένων ἀκτίνων πεύκουν, πάπτει βροχὴ ἀκτίνων ἀλλη, φωτοραΐονσα ηδονιστήτα τὴν ψυχήν. Ἀπὸ ἀναπτοὴν κύματος ιοδωπεύτων ἀκτής, ἀμβρόσιον ἐκπνέεται συναίσθημα. Καὶ ἀπὸ τὸν χρόνον τῶν δρεινῶν κουφοσιερῶν, ποῦ στεφανώντων τὸ οὐράνιον Ἀστιν, ἔπουναρια ἐκπορεύεται μελωδία. Δὲν τὰ λέγω ἔπουναρια . . . Καθισμένα εἰς τὸν δέρα, αἴρονται μόνα των, μόνα των ἔρχονται τὰ Λόγια τοῦ Ἄέρος καὶ διαπεύνουν τὰ αἰσθητήρια τοῦ ἀρημέρου διαβάτων

τῆς Ζωῆς. Ἐλαφρά, αἰθέρια; μὲ τὰ χωματιστά των φορέματα καὶ τὰς μουσικάς των γραμμάς, ἀεροποδῶν εἰς τὸν Ἀέρα, μέ μαλακότατον ταξιδεύοντα φυγμόν. Ἀλλοτε ἔρχονται σὰν ἡλικοίτεροι τραντάφυλλα, προσφερόμενα ἀπὸ φραῖον χέρι τῶν κόλπων, καὶ τοῖς χωρὶς ἀγγελον, φέροντες Ἑδαγγέλια Χαρᾶς. Καὶ ἐνίστηται σὰν περικάθηται γύρω τῶν κροτάφων, σὰν πράσινα στεφάνια κισσοῦ ἐνίστηται σὰν ἀργυρόχροα στεφάνια ἐλαίας. Κάποτε ζητοῦντα, φαύοντα, θροῦν, ψιθυρίζοντα, σὰν χείλη καὶ τὰ ἔπαλλε μουσικώτατα τὴν ψυχήν.

Σὰν μία μουσική νὰ ἔπαιξε πάντοι, δύσμα χαρᾶς ἡδυτάτης καὶ λύτης ἀκοράτης, σὰν μία δοχήστρα νὰ ἔπαιξεν ἑκεῖ καὶ νὰ μὴ ἐφθανεν ἥχος ἦως ἐδῶ, ἀλλὰ δόνγης αἰθέρος ἀηχος, νὰ ἐφθανε μόνον ἦως ἐδῶ καὶ νὰ ἔπαλλε μουσικώτατα τὴν ψυχήν.

Τί θαυμασία ποῦ εἶναι ἡ ζωή! τί θαυμασία ἡ αἰσθησία τοῦ νέου Σώματος εἰς τὸν ἡδονικὸν Ἀέρα! πῶς αἰσθάνεται θαυμάσια εἰς τὸ κυανοφύδιον φῶς καὶ ποθεῖ, ποθεῖ, ποθεῖ, τὸ κάλλος! τὸ ἔξωτερον κάλλος τὸ ζωγραφιζόμενον ἐντός του μὲ φιλήματα μουσικά.

I Εἰς ἔρα μέρος τοῦ Ἐλαιῶνος, τοῦ ιεροῦ Ἐλαιῶνος, ποῦ ἔχει ἀκόμη ἐλαίας τοῦ ὠραίον καιροῦ, εἰς ἀγρὸν φυλαγμένον ἀπὸ τὰ ἀργυρῷα τῶν φύλλων, ἀγρὸν φουντωμένον ἀπὸ κλήματα τέσσαρα, ἔνας νέος, ξανθός νέος, κύπτει σκάπτων, εἰς τὴν ιερὰν τῆς πρωτας σιγήν.

Καὶ δύνατος τῆς ἀξινῆς, διαρύμενος εἰς τὸ ξανθοπόδιον κύμα τῶν κλημάτων καὶ τὸ ἀργυρῷον ἀβροσάλευμα τῶν ἐλαιῶν, λαλεῖ φυθμικά καὶ λέγει:

Οὐγωνε, δρυγωνε, σκάπτε καὶ δούλευε, δῆτη τὴν ὁρα, χωρὶς ἀρχήν, χωρὶς τελειωμόν, χωρὶς νὰ πάρῃς ποτὲ ἀνασασμόν. Οὐγωνε, δρυγωνε, σκάπτε καὶ δούλευε τὴν ἀμπελον ποῦ σοῦ ἔδωκεν δικύοις, τὴν χρυσοφωτισμένην ἀμπελον τῆς Ψυχῆς, ποῦ δίδει τὸ μεθύσιον τοῦ Θραίσκου ποτόν. Ἐντὸς δλίγον φάδη περάσῃ δικύοις τῆς ἀμπελον, φάδη περάσῃ δικύοις τῆς ἀμπελον ποτόν, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃς χρυσοφωτείνα φύλλα διὰ νὰ στεφανώῃ τὰ νυκτόχροα μαλλιά του, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃς ὠραία σταφύλια διὰ νὰ δροσίσῃ τὰ φρούχοα χέλη του.

Οὐγωνε, δρυγωνε, σκάπτε καὶ δούλευε, χωρὶς δεκτήν, χωρὶς τελειωμόν, χωρὶς νὰ πάρῃς ποτὲ ἀνασασμόν. Ἐντὸς δλίγον φάδη περάσῃ δικύοις τῆς Κύριοις, τοῦ Απολλώνειος Κύριοις — Ο ΘΑΝΑΤΟΣ.

2 Πλησίον τῆς θύρας τοῦ Ἐρεχθείου περνῶν φραῖον, καὶ διποὺς γυρίσουν τὰ μάτια, εἰς τὸν Ναὸν, ἀπὸ κάθε μαρμάρινη φαεινῆν χροδήν,

Ἐλαιῶνα, εἰς τὰ πλάγια τῶν παφεοροδίων λόφων, εἰς τὰ πλάγια τοῦ Περτελικοῦ, ἢ τοῦ Πάρνηθος, ἢ τοῦ Αλγάλεω, ἢ τοῦ Κορυδαλοῦ, τὰ μάτια μένοντα μαγευμένα, καὶ ἔνα πάγια συνασθήμα πλημμυρίζει τὴν ζωήν.

Σὰν μία μουσική νὰ ἔπαιξε πάντοι, δύσμα χαρᾶς ἡδυτάτης καὶ λύτης ἀκοράτης, σὰν μία δοχήστρα νὰ ἔπαιξεν ἑκεῖ καὶ νὰ μὴ ἐφθανεν ἥχος ἦως ἐδῶ, ἀλλὰ δόνγης αἰθέρος ἀηχος, νὰ ἐφθανε μόνον ἦως ἐδῶ καὶ νὰ ἔπαλλε μουσικώτατα τὴν ψυχήν.

Τί θαυμασία ποῦ εἶναι ἡ ζωή! τί θαυμασία ἡ αἰσθησία τοῦ νέου Σώματος εἰς τὸν ἡδονικὸν Ἀέρα! πῶς αἰσθάνεται θαυμάσια εἰς τὸ κυανοφύδιον φῶς καὶ ποθεῖ, ποθεῖ, ποθεῖ, τὸ κάλλος! τὸ ἔξωτερον κάλλος τὸ ζωγραφιζόμενον ἐντός του μὲ φιλήματα μουσικά.

Πλησίον τῆς θύρας τοῦ Ἐρεχθείου, περνῶν φραῖον, κρατημένος ἑκεῖ εἰς τὸν Ἐφρυδὸν Ἀέρα, χωρὶς νὰ διανοοῦμαι οὐδέν, αἰσθανόμενος μόνον τὸ Σώμα νὰ ζῇ, νὰ διαμένῃ μακάριον.

Καὶ κάποτε, σὰν ἔνας πόθος ἀδριοτος καὶ φευγαλέος, περνᾷ εἰς τὸ κυανοῦν καὶ αἰθέριον μέθυ τοῦ γλυκοῦ Ἀέρου· περνᾷ, μόνος πόθος ἀδριοτος καὶ φευγαλέος, περνᾷ καὶ ἀγαπερνᾶ καὶ περιγυρίζει, διποὺς ἡ σκιὰ τῶν ποντιῶν εἰς τὸ φωτισμένον κῦμα· νὰ ξμοντεν “Εφῆβος Φελίδιον Μαρμάρινος, νὰ βλέπω αἰδηνας αἰδηνων τὸ Απειλὴν Φῶς.

3 Εδῶ, ἔδῶ, εἰς τὸν Απικόν τὸν Ἀέρα, πλέει δῆλη ή Σοφία, γεννᾶται καὶ ἐνθουσιάζει δι πόθος τῶν Τελείων Καλλονῶν. ἔδῶ, ἔδῶ ἐπάνω, εἰς τὰ Παλάνια τοῦ Θραίσκου, Νίκης, Ἐρεχθέως, Αθηνᾶς, τοὺς Θεοὺς Οἴκους, δι θειότερος τοῦ κυριου Αἴρο ἐκδύει τὴν ψυχήν, δλων τῶν χυδαίων φορεμάτων, ἐνδύει καὶ κοσμεῖ αὐτήν, δι' δλων τῶν βασιλείων ἐνδυμάτων.

Ἐδῶ, ἔδῶ ἐπάνω, εἰς τῶν παγκάλων Ιερῶν τὸ θεῖον θέαμα, εἰς τὸ θεῖον Ἐρεχθείου τὰ ποόδυρα, διποὺς οἱ λευκοφόροι λερεῖς τῶν ὠραίων καιροῦ ἐρέμβαζον μὲ τὰ θεῖα, διαμένων φραῖον, μακαρίως λησμονῶν τὴν ταπεινήν ζωήν, μὲ δφορον ἐκστασιν ἀκοντον τὸ Νέον μον Σώμα νὰ ὑπῇ ἀφώνως, τὸν Θεόν τοῦ Θραίσκου.

Απὸ τὸν Ελαιῶνα, ἀπὸ τὰς μελωδούσας γραμμάς τῶν Ορέων, ἀπὸ τὰ ἀδειανὰ ἀδυτα τῶν Ναῶν, ἀπὸ κάθε μαρμάρινη φαεινῆν χροδήν,

αἱ εἰκόνες, αἱ ἰδέαι, τὰ ἄγνη, τὰ ἀρώματα, ἐκπορεύονται, ἔρχονται, ἔρχονται ἀπὸ πάντοι σὰν ἀνοιγμένα χέλη, τὰ ὠραῖα συνασθήματα, οἱ ὠραῖοι πόθοι, τὰ ὠραῖα Λόρια τοῦ Αττικοῦ Ἀέρος. ἔρχονται καὶ θωπεύονται καὶ στολίζονται τὴν ψυχήν καὶ τὴν φιλοῦν, μὲ τὸν διάπινδον πόθον νὰ τὴν οὔμοντ Θραίσκον. Καὶ ἡ Ψυχὴ εὐφράτεται καὶ μεθῆ, σὰν Νύμφη ὑπὸ παρθένων στολιζόμενη διὰ συνουσίων μὲ Θραίσκον Θεόν.

“Ἄχ! τί παραδίσιαι εἶναι αἱ Θραίσκαι ἐδῶ, ἐδῶ ἐπάνω, εἰς τὸν θεῖον Ἐρεχθείου τὰ γαμήλια πρό-

νυρα. Ἐρίστε αἰσθάνομαι ἐπὶ τῶν νύτων μαλακὸν πλούτον πορφύρας, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν λαμπτοβολήν διαδήματος. Ἐρίστε τὸ Σώμα προσκλίνει ἀκοντία ἀπὸ τῶν βαθμίδων, διὰ νὰ δεχθῇ τὰ ἀβρότατα χαρίσματα, διποὺς Βασιλεὺς ἀπὸ Θρόνον δεχόμενος δῶρα. Ἐρίστε τὸ Σώμα ὑποκλίνει μὲ εὐλάβειαν εἰς ὠραῖον ἀγγελον φέροντα καὶ μεθῆ, σὰν Νύμφη ὑπὸ παρθένων στολιζόμενη καὶ ἐνίστηται μοῦ φαίνεται διτι, σὰν ἀπὸ Θραίσκαν Πύλην Ναοῦ, μὲ ἀργυροδρυαλλον νεότητα Οὐρού Αθανάτου, τείνω φοίτην εὐδαιμονίαν χειλέων, πρὸς δύον φίλημα Θραίσκας Θεότητος.

Θ. ΘΑΝΑΤΟΣ

ΝΟΡΒΗΓΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η ΖΗΤΙΑΝΑ

Τὸ πιὸ ὄμορφο κορίτο τῆς Νορβηγίας ἡτον μία ζητιάρα, ποῦ ζητιάνει στῆς μεγάλες φούγες.

Εἶχε τὰ μάτια γαλανά, σὰν τάπτωμακρα τοῦ φραντοῦ, σταχτὰ σὰν τὰ μονχορώματα τοῦ δειλινοῦ, μενεξεδένια σὰν τῆς σκιᾶς τῶν δένδρων, πράσινα σὰν τὸν Αποίλη

Γιατὶ τὸ χρῶμα τῶν ματῶν τῆς ἀλλαζει μαζὶ μὲ τὸν λογισμούν της.

Τὸ πιὸ ὄμορφο κορίτο τῆς Νορβηγίας ἡτον μία ζητιάρα, ποῦ ζητιάνει στῆς μεγάλες φούγες.

Καὶ καθὼς τὸ κορμί της ἡτον διπρόσδιο σὰν τὸ χιόνι, τὸ ποντιόσεο σὲ δλους τὸν διαβάτες.

Ο Βασιλῆς διτείλει καὶ τὴν ζητησε ποντά τον, μὰ ἐκείνη δὲν ἀκούσει τὸ κάλεσμά του.

Γιατὶ τῆς ἀρεσε δι τεμένος καὶ δι ποντιαχτὸς στῆς μεγάλες φούγες.

Ο Βασιλῆς τὴν ἔφεσο μὲ τὸ στανὸ κονιά τον.

Κ' ἐκείνη ἡλιθει κλαίοντας.

Γιατὶ τῆς ἀρεσε δι τεμένος καὶ δι ποντιαχτὸς στῆς μεγάλες φούγες.

Τὰ μαλλιά τῆς διτράφτανε σὰν τὰ ἡλιοβασιλέματα τοῦ φυδινοπάρων.

Κ' δι τοῦ ζητιάρα μον δι τεμένος, στῆς μεγάλες φούγες.

Καὶ σὰν ἐπιλάκωσέ ἡ νύχτα, γλυτορήσε ἡ ζητιάρα κρυφά ἀπ' τὸ βασιλικὸ πρεβάτι.

Κ' ἐφυγε κατὰ τῆς μεγάλες φούγες.

Καιρὸ πολὺ τὴ γύρεψαν στῆς, ἐδημίες καὶ στὰ φονιάνια.

Στὸ τέλος βρῆκαν τὸ κορμί της μέσα σὲ ἀγριωλούλουδα.

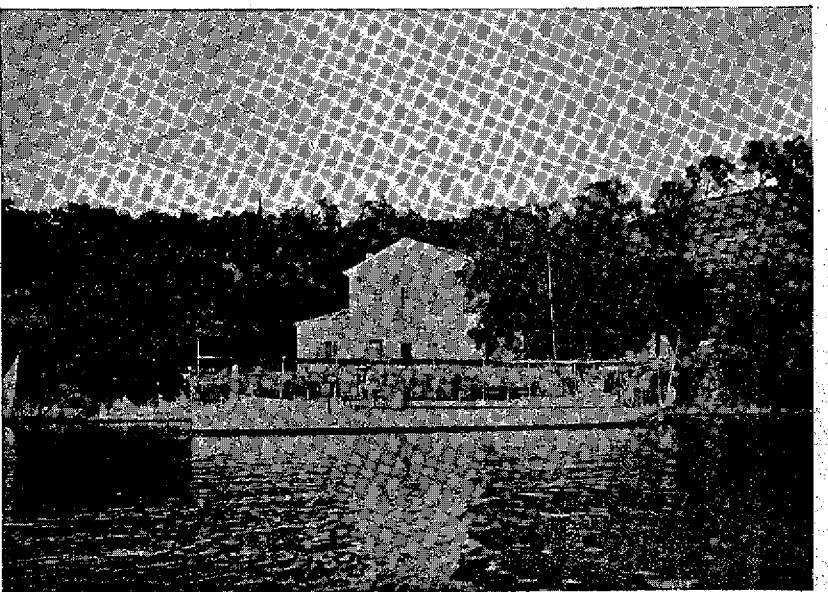
Ἐνας διπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς τῆς τῆς μεγάλης φούγας, τὴν ἐλέγει μιὰ νυχιά μὲ στὰ σκοτιάδια.

Τὴν ἀφηγαν νὰ κοιμηθῇ ἀνάμεσα στὸ θεοισμένο γρασίδι.

Ο διεμός τῆς μεγάλης φούγας φυσοῦσε μὲ στὰ μαλλιά της.

Τριγύρω της τὰ λειβάδια σκορποῦσαν τῆς μοσχοβολιές τους.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΜΑΔΟΥΡΗ — Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Κ. ΔΟΣΙΟΥ ΤΟΥ Β. Ν.

GABRIELE D'ANNUNZIO

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

[ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΑΣ «ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΒΡΑΧΩΝ»]

Α! διατί δὲν ἀναζῇ σήμερον εἰς δόποιανδή— ποτε λατινικὴν γῆν διδάσκαλος, δόποις μὲ τέχνην τόσῳ βαθεῖαν καὶ τόσῳ ὑπολανθάνουσαν κατώθυνον νὰ ἔξεγείρῃ καὶ ἐντείνῃ δλας τὰς ἐνεργητικότητάς του νοῦ καὶ τῆς καρδίας εἰς δσους τὸν ἐπλησίαζαν διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν :

Εἰς τὴν ἐφηβικὴν μου ἡλικίαν μία παράδοξος μελαγχολία μὲ κατελάμβανε μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Διαιλόγων, ὅταν προσεπάθουν νὰ φαντασθῶ τὸν κύκλον τῶν ἀπλήστων καὶ ἀνησύχων ἐκείνων μαθητῶν ποὺ ἥσαν συνηγμένοι περὶ αὐτῶν. Ἐθαύμαζα τὸν δραιοτέρον, ἀπὸ αὐτῶν, ἐκείνους ποὺ τοὺς περιεκόσμουν τὰ εὐγενέστερα χαρίσματα, ἐκείνους ἐπὶ τῶν δόποιων οἱ στρογγύλοι καὶ προέχοντες δφθαλμοί του — δφθαλμοὶ ἀλλόκοτοι, δφθαλμοὶ κατοί, ποὺ σ' αὐτῶν ἐνυπῆρχε κάποια δπτικὴ δύναμις ἴδιαζουσα εἰς αὐτὸν μόνον,— προσηλοῦντο ἀσμενέ-

στερα. Ἐν τῇ φαντασίᾳ μου παρετείνοντο αἱ περιπέτειαι τῶν ἀλλοδάπῶν ποὺ προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τόπους μακρυνούς, καθὼς ὁ θρᾷξ ἐκεῖνος Ἀντισθένης ποὺ διήνυε τεσσαράκοντα στάδια καὶ ἐκάστην διὰ ν' ἀκούῃ τὴν διδασκαλίαν του, καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁ Εὐκλείδης ποῦ—ἐπειδὴν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἀπαγορεύση

εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Μεγάρων νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἶχαν δρίσῃ κεφαλήν ποιεῖν κατὰ τῶν παραβατῶν—ἐφοροῦσε ἐνδύματα γυναικεῖα καὶ ἔτσι ἐνδεδυμένος καὶ μετημφιεσμένος ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν πόλιν του διατημένης ἐσοκτείναζε, διήνυε μακρότατον διάστημα διὰ νὰ παρίσταται εἰς τὰς δμιλίας του Σοφοῦ, ἐπειτα, περὶ τὴν χαρωνγήν, ἐξεκινοῦσε πάλιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀμφίσειν μὲ τὰ στέρνα γεμάτα ἀπὸ ἀσβεστον ἐνδουσιάσμον. Καὶ μὲ συνεκίνει τὴν τύχη του Φαίδωνος, τοῦ νεαγίου τοῦ τόσου δραίου, δόποιος αἰχμαλωτισθεὶς εἰς τὸν πόλε-

μον καὶ πωληθεὶς εἰς τὸν διευθυντὴν ἐνὸς οἰκου ἀπωλείας, ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἀτιμίας καὶ κατέφυγε εἰς τὸν Σωκράτη, καὶ ἀφοῦ ἐπέτυχε τὴν λύτρωσίν του διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Διδασκάλου, συμμετέσχε τὸν ἑορτῶν τῆς καθαρᾶς σκέψεως.

Μοῦ ἐφαίνετο πράγματι δτι δ φαιδρὸς αὐτὸς διδάσκαλος ὑπερέβαινε κατὰ τὴν γενναιοψχίαν τὸν Ναζωραῖον. Ἰσως δ Ἐρβασίος, ἀνοὶ ἔχθροι του δὲν τὸν ἐφόνεναν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του, θ' ἀπετίναζε τέλος τὸ φορτίον τῶν θλίψεων του καὶ θὰ ενοισκεν οὐσίαν κανήν εἰς τοὺς δρόμους καρποὺς τῆς Γαλιλαίας του, καὶ θὰ ὑπεδεικνύειν εἰς τοὺς μαθητάς του ἔτερον Ἀγαθόν. Ἀλλ' δ Ἑλλην εἶχεν ἀγαπήσει πάντοτε τὴν ζωήν, καὶ τὴν ἡγάπα καὶ ἐδίδασκε νὰ τὴν ἀγαποῦν. Προστάτης καὶ μάντις σχεδὸν ἀλάθητος ἐδέχετο τὰς ψυχὰς ποὺ μέσα εἰς αὐτὰς τὸ βαθὺ του βλέμμα ἀνεκάλυπτε μίαν δύναμιν, καὶ εἰς ἐκάστην ἐξαῦτῶν ἀνέπτυσσε, ἐνέτεινε τὴν ἔμφυτον ἀντὴν δύναμιν· οὕτως ὅστε δλαι, περιβεβλημέναι τὴν φλόγα του, ἀπεκαλύπτοντο λσχυραὶ ἐν τῇ ποικιλᾳ των. Ή μεγαλειτέρα του ἀξία ἐξεδηλοῦστο ἀκριβῶς ἐν τῷ ἀποτέλεσματι τούτῳ διὰ τὸ δόποιον οἱ ἔχθροι του τὸν κατηγόρουν· δτι δηλαδή, ἀπὸ τὴν σχολήν του — ποὺ εἰς αὐτὴν συνηντῶντο δ χοηστὸς Κρίτων καὶ δ Πλάτων δ οὐράνιος καὶ δ παραληρῶν Ἀπολλόδωρος καὶ δ χαρίεις ἐκεῖνος Θεαίτητος δ δμοίος μὲ δύακα ἑλαίου δ δόποιος δέει ἀφορητεὶ ἡδυνήθησαν νὰ προέλθουν δ φιλήδονος κυρηναῖος Ἀρίστιππος καὶ δ Κριτίας δ βιαιοπαθέστερος τῶν Τριάκωντα Τυράννων καὶ δ ἄλλος ἐκεῖνος τύραννος Χαρικλῆς καὶ δ θαυμαστὸς ἐκεῖνος παραβάτης τῶν νόμων Ἀλκιβιάδης, δ δόποιος δὲν ἐγνώρισεν δρια εἰς τὴν προμελετημένην αὐτοῦ ἀκολασίαν. «Οταν ἀκούω τοὺς ὄγους του Σωκράτους, δι καρδία μου πάλλεται πολὺ σφιδρότερα δι εἰς τοὺς Κορυβαντας», ξλεγεν δ Κλεινίου ιδίος, δ αἰλουροειδοὺς χάριτος νεανίας, δ μὲ κισσὸν καὶ τα ἐστεμένος, — πλέκων ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ λαμπρότερον ἐγκάρωμιν μὲ τὸ δόποιον ἐθεοποιήθη ποτὲ ἀνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ τέλος ἐνὸς Συμποσίου, τοῦ δόποιου οἱ συνδαιτυμόνες ἐδέχθησαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Σιληνοῦ. τὴν ὑψηλὴν μάγησιν τῆς Διοτίμης.

«Ηδη, ποίας ἐνεργητικότητας ἔνις τοιοῦτος διδάσκαλος θὰ ἔξηγειρε μέσα μον; Ποίας μουσικὰς ἀρμονίας θὰ μ' ἔκαμπε ν' ἀνακαλύψω; Πρὸ παντός, θὰ ἐδελέαζε τὴν καρδίαν μου

μὲ τὴν σπανίαν ἐκείνην δύναμιν ποῦ εἶχε νὰ αἰσθάνεται ἐπίσης τὴν γοητείαν τῆς φθαρτῆς ὠφαιότητος, καὶ νὰ ἔξεγενεν διὰ κάποιου μέτρου τὰς κοινὰς ἡδονὰς καὶ ν' ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τοῦ διατάντος προνέμει εἰς τὴν χάριν τῶν γητῶν πραγμάτων.

Αγνὸς καὶ ἄμωμος ὡς κάθε ἄλλος ἐν τῇ θεωρίᾳ, ἐκέκτητο ἐν τούτοις αἰσθήσεις ἔξαισταις, ἵκανάς νὰ εἴνε οὔτως εἰπεῖν οἱ χαριτόρυτοι καλλιτέχναι τῶν συναισθημάτων του. Κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδη, δ δόποιος ἡτο εἰδήμων, κανεὶς ἄλλος δὲν ἡτο τόσον ίκανός ν' ἀπολαμβάνῃ τῶν συμποσίων. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Συμποσίου τοῦ Ξενοφῶντος, δ Σωκράτης μεωρεῖ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν μικρῷ σιωπῇ τὸ τέλειον κάλλος τοῦ Αὐτολύκου, ὡς ν' ἀνεγνώριζε κάποιαν ὑπεράνθρωπον παρουσίαν. «Ἐπειτα, μὲ καλαισθησίαν λεπτοτάτην, πραγματεύεται περὶ τῶν ἀρωμάτων, περὶ τῆς ὁρχήσεως καὶ περὶ τοῦ οίνου, δχι χωρίς νὰ περικοσμῇ τὸν λόγον αὐτοῦ μὲ ζωηρὸς ἀλληγορικὰς εἰκόνας, ὡς σφόδρα καὶ ὡς ποιητής. Ἐπειτα, προβάλλων ἑαυτόν, παιδιάς χάριν, ὡς ἀντίζηλον τοῦ Κριτοβούλου κατὰ τὸ άλλος, ἐκφέρει τὴν σαρκικὴν αὐτὴν φράσιν. «Ἀφοῦ ἔχω τὰ χεῖλη ἀδρότερα ἀπὸ τὰ ίδια καὶ δὲν φρονεῖς δτι θὰ ἔχω ἐπίσης ἡδονικῶτερον τὸ φίλημα»; Εἰς τὸν Συνδαιτυμόν δ δόποιος παρέχει τότε ὡς τερπνὸν θέαμα μίαν αὐλητρίδα, μιαν πολυθαύμαστον δρηχτηρίδα καὶ ἕνα παίδια κιθαριστήν, συμβουλεύει νὰ μὴ ἔξαναγκάζῃ ἐπὶ πλέον τὰ τοία νεαρά αὐτὰ σώματα εἰς ἀγωνίσματα ἐπίμοχνα καὶ ἄθλα κινδυνώδη τὰ δόποια δὲν παρέχουν καμμίαν ἡδονήν, ἀλλὰ νὰ καθιστᾶ ἐφικτὸν ὅστε δη παιδικὴ αὐτῶν ἀβρότης, θυμητούμενη ἀπὸ τοὺς ἥχους τοῦ άλλον, νὰ πυοιλαμβάνῃ τὰς στάσεις αἱ δποιαὶ ίδιαζουν εἰς τὰς Χάριτας, τὰς Ωρας καὶ τὰς Νύμφας ἐπάνω εἰς τὸ διοιστονργήματα τῆς ζωγραφικῆς. Οὗτως εἰς τὴν ἀταξίαν διόποια καταπλήσσει, ἀντιτάσσει τὴν τάξιν η δποια τέρπει, καὶ ἐν τούτῳ ἀποκαλύπτεται μίαν ἀκόμη φοράν φίλος τῆς μουσικῆς καὶ ἀριστοτέχνης τῆς εὐρυμήας.

«Ἄλλ' ἐκεῖνο ποὺ ίδιως μὲ συνεκίνησεν εἰς τοὺς τόσῳ περασμένους αὐτοὺς καιρούς, καὶ ποὺ μὲ συγκινεῖ ἀκόμη σήμερον, εἰνε δη τελεταία τῆς ψυχῆς του καὶ τῆς χειρός του κίνησις πρὸς ἔνα πρόγμα ὠφαίον, ζωντανόν, ἀγαπημένον καὶ εὐθυρπτον διότι δη ψυχή μου ἐνίστε ἀσμενίζει νὰ ἀναπαύεται εἰς τὰς ἡδονικὰς μελαχολίας καὶ τὰς γονίμους δυσφορίας τὰς δποιας

ημπορεῖ νὰ παραγάγῃ ἐν βίῳ εὐγενοῦς ἀβροδιαίτης τὸ αἰσθῆμα τοῦ διηνεκῶς ἔφημέρου καὶ τοῦ διηνεκῶς φρούδου καὶ φθαρτοῦ.

Εἰς τὸν διάλογον τῆς τελευταίας δεῖλης μὲ συγκινεῖ δλιγώτερον τὸ μέρος ποῦ δὲ Κρίτων, κατὰ παράκλησιν τοῦ ὑπῆρχον δοποῖος παρασκευαῖσι τὸ κόντιον, διακόπτει τὸν λόγον τοῦ μελλοθανάτου διὰ νὰ τὸν παροτρύνῃ νὰ μὴ ἔξαπτεται ἀνθέλῃ τὸ δηλητήριον νὰ ἐπιφέρῃ ταχέως τὸ ἀποτέλεσμά του καὶ ποῦ δὲ Σοφὸς ἀτρόμητος συνεχίζει τὴν ἔρευναν αὐτοῦ μ' ἐν μειδίᾳ καὶ μὲ μαγεύει δλιγώτερον ἡ μονικωτάτη ἔκεινη παραβόλη τῶν μαντικῶν κύκνων καὶ τῆς μελωδικῆς των εὐφροσύνης· καὶ μ' ἐκπλήσσουν δλιγώτερον αἱ ἔσχαται στιγμαὶ κατὰ τὰς δοποίας δὲ ἀνήρ αὐτός, μὲ βραχείας κινήσεις καὶ μὲ βραχεῖς λόγους, ἀποτελείνει τόσῳ ἐναργῶς τὴν ἴδιαν τον τελειότητα καί, καθὼς δὲ καλλιτέχνης δοποῖος παρέσχε τὴν τελικήν ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ ἔργον του, θεωρεῖ μ' εὐχαρίστησιν τὸ ἴδιον ἕαντον εἰδωλον,—θαῦμα ρυθμοῦ,—τὸ δοποῖον θὰ παραμείνῃ ἀθάνατον ἐπὶ τῆς γῆς παρ' ὅσον μὲ μαγεύει ἡ ἀπόφοιδόκητος σιωπὴ ἡ δοπία διεδέχθη τὰς ἀμφιβολίας τὰς ἀντιφοβήθεισας ἀπὸ τὸν Κέρητα καὶ τὸν Σιμίαν εἰς τὴν βεβαιότητα τὴν δοπίαν ἔξεφρασεν δὲ εὐγλωττος διδάσκαλος περὶ μελλούσης ζωῆς.

Υπῆρχε βαθεῖα ἡ σιωπὴ αὐτὴ κατὰ τὴν δοπίαν αἱ ψυχαὶ αἰφνιδίως τυφλωθεῖσαι, ὁρμησαν δὲ εἰς ἄβυσσον, δταν αἰφνῆς ἐσβέσθη ἡ ἀκτὶς τοῦ φωτὸς ἡ κατευθυνομένη πρὸς τὸ Μυστήριον ἀπὸ ἔκεινον δοποῖος ἐπλησίαζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτό.

Ο Διδάσκαλος ἐμάντευσε τὴν μελαγχολίαν τοῦ αἰφνιδίου αὐτοῦ παρὰ τοῖς πιστοῖς του συσκοτασμοῦ καὶ ἐπὶ ἐν λεπτόν, αἱ πτέρυγες τῆς φιλοσοφίας του συνεπτύχθησαν. Ή πραγματικότης παρουσιάσθη καὶ πάλιν εἰς τὰς αἰσθήσεις του καὶ τὸν ἐκράτησεν ἀκόμη δλίγον ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ πεπερασμένου καὶ τοῦ ἀντιληπτοῦ. Ήσθάνθη τὸν χρόνον φεύγοντα, τὴν

[Μετάφρασις Χ. Θ. Δ.]

ζωὴν διαρρέουσαν. Καὶ δταν οἱ δφθαλμοὶ του ἀπετέθησαν ἐπάνω εἰς τὸν ὠραῖον καρηκομώντα Φαίδωνα, ίσως τὰ ὠτα του προσεδέχησαν κακοὶαν βοὴν ἀπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ πόλιν, ίσως οἱ ὄωθωνές του εἰσέπενεσαν τὸ ὄφωμα τοῦ νέου θέρους τοῦ ἥδη ἔγγυς.

Ἐγεῖ ποῦ ἡτο καθισμένος ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην του καὶ δὲ Φαίδων ἐκάθητο κοντά του εἰς ἓνα σκύμποδα, ἀπένθεσε τὴν γειρα ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι τοῦ μαθητοῦ του, τοῦ ἐθώπευσε τὰ μαλλιά, τοῦ τὰ ἔσφιξε ἐπάνω εἰς τὸν αὐχένα κατὰ τὴν συνήθειαν ποῦ εἶχε νὰ παῖξε ἔτσι μὲ τὸ δάκτυλα εἰς τὸν πλούσιον αὐτὸν νεανικὸν δρυμόν¹. Δὲν ὠμίλει ἀκόμη, τόσον ἡ συγκίνησίς του θὰ ἡτο ἔντονος καὶ ἡδονική. Διὰ τοῦ πράγματος αὐτοῦ τοῦ ζωντανοῦ καὶ φθαρτοῦ, ἐπεκοινώνει μίαν τελευταίαν φορὰν μὲ τὴν γητῆν ζωὴν ἐν τῇ δοπίᾳ εἶχε συμπληρώσει τὴν τελειότητα του, ἐν τῇ δοπίᾳ εἶχε πραγματοποιήση τὸ κατ' αὐτὴν ἴδεωδες τῆς ἀρετῆς· καὶ ἥσθαντο ίσως δτι τίποτε δὲν ὑπάρχει πέρον αὐτῆς, δτι ἡ τελεούσθεια ζωῆς του ἡτο αὐτάρκης, δτι ἡ παράτασις ἐν τῇ αἰωνιότητι δὲν ἡτο ἡ ἀπλῆ ἐμφάνεια — δμοία μὲ τὸν ἀλιτέρος — παραγομένη ἀπὸ τὴν ἔξαιρετὴν αἴγλην τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς του. Ποτὲ ἀλλοτε ἡ κόμη τοῦ νεανίου δὲν εἶχε δι' αὐτὸν σημασίαν τοσούτῳ θείαν. Τὴν ἀπελάμβανε διὰ τελευταίαν φορὰν ἀφοῦ ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ· καὶ ἥξενορεν ἐπίσης δτι τὴν ἐπαύριον εἰς σημεῖον πένθους, αὐτὴν θὰ ἐκόπτετο. Εἶπε τέλος — καὶ ποτὲ οἱ μαθηταὶ του δὲν ἔγνωρισαν εἰς τὴν φωνὴν του τοιοῦτον τόνον — εἶπεν «Αὔριον, οὐ Φαίδων, θὰ τὰ κόψης τὰ ὠραῖα αὐτὰ μαλλιά!» Καὶ δὲ νεανίας: «Προφανῶς, οὐ Σώκρατες».

¹ Καταψήσας (θωπεύσας) οὖν μον τὴν κεφαλὴν καὶ συμπιέσας τὰς τρίχας ἐπὶ τῷ αὐχένι (εἰώθει γάρ δπότε τρύχοι, παῖςειν εἰς τὰς τρίχας μον).

Πλάτωνος Φαίδων.

Η ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ Κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ*

Τὸ ζήτημα τῆς διγλωσσίας, ίτοι τοῦ μεγέθους τῆς μεταξὺ καθαρευούσης καὶ δημώδους διαφορᾶς, δὲν ἀποτελεῖ τὸν κύριον πυρήνα τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ καίτερο ἄλλως σπουδαῖον, εἰνε πάντοτε δευτερεύον. Δὲν πρόκειται δηλαδὴ κυρίως νὰ ἀποδειχθῇ ἢν ὑπάρχῃ διγλωσσία ἡ δχι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀν δη παρούσα γλωσσική κατάστασις, δπωσθήποτε καὶ ἀν χαρακτηρισθῇ, εἰνε εῦλογος καὶ φυσική ἡ τούναντίον παράλογος καὶ παρὰ φύσιν. Τὰ κύρια λοιπὸν θέματα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰνε οἱ ἀκόλουθοι δύο ισχυροίοι, ίτοι α') δτι ἡ καθαρεύοντα συνίσταται ἐκ στοιχείων νεκρῶν, δμιλουμένων μόνον πρὸ δύο χιλιάδων ἑτῶν, καὶ ἀκαδημαϊκῷ τῷ τρόπῳ ἀνακληθέντων ἐκ νέου εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν διδασκάλων μόλις πρὸ ἑκατὸν ἑτῶν, β') δτι σήμερον ἡ καθαρεύοντα δὲν δηλώγεται δὲν δηλογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ² Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ³ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁴ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁵ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁶ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁷ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁸ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ⁹ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁰ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹¹ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹² Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹³ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁴ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁵ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁶ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁷ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁸ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ¹⁹ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²⁰ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²¹ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²² Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²³ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²⁴ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²⁵ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²⁶ Άλλ' δμως τοῦτο οὐδὲν ἀλλοιούσιοι περὶ τὴν θαῦμασιν ἀμάρτημα αὐτῆς, μετ' ὀλίγον δμολογεῖται «ἡ δημοτικὴ καλλιεργεῖται καὶ σιγὰ σιγὰ παροβαίνει γλῶσσα γενικῶν φιλολογικῶν». ²⁷ Άλλ' δμως τοῦτο ο

μώδης πράττει τὸ αὐτό. Ἰσως δομως δ κ. Εενόπουλος ἀξιοὶ νὰ ἐπιμένῃ καὶ τώρα εἰς τὰ παλαιὰ περὶ τῆς καθαρευούσης μυθεύματα, διὰ πατεσκεύασαν αὐτὴν ἐκ τοῦ μὴ δυτος πρὸ ἑκατὸν ἑτῶν οἱ διδάσκαλοι, διότι λέγει ὅτι αἱ ὑπὲρ ἔμοι παρατεθεῖσαι ιστορικαὶ ἀποδεῖξεις «δὲν πείθονται αὐτόν, εἰ μὴ περὶ ἐκείνου τὸ διποῖον πάντοτε κανεὶς ὑπόπτειν, διὰ δηλαδὴ ὑπῆρχεν ἐποχή, κατὰ τὴν δρόιαν μία γλῶσσα, ἵνα καὶ διμοιάζουσα πρὸς τὴν σημερινὴν καθαρεύουσαν ἦτο ἡ κοινωτέρα, ἡ ἐπικρατεστέρα διάλεκτος τοῦ ἐλληνισμοῦ», ἀλλὰ «μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν χρειάζεται παρὰ δ κοινὸς νοῦς διὰ τὰ παρατρέψη κανεὶς καὶ νὰ συμπεράνῃ καὶ νὰ βεβαιωθῇ διὰ ἡ γλῶσσα ἐκείνη ἐπανε πρὸ πολλοῦ νὰ εἴναι διάλεκτος, διὰ σιγὰ — σιγὰ ἀντικατεστάθη ὑπὸ ἄλλης,—τῆς κοινῆς δημόδοντος; τῆς μιᾶς καὶ μόνης, τὴν δρόιαν ὁρθότατα παραδέχεται καὶ δ κ. Σκιᾶς,—καὶ ὅτι ἡ σημερινὴ καθαρεύουσα δὲν διμοιάζεται παρὰ τεχνητῶς, εἴτε ἀνάμικτος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτεν μὲ τὴν δημόδη, ὅπὸ ἀνθρώπων ἐπηρεαζομένων ὅπὸ τῶν βιβλίων, εἴτε καὶ ἀμαγῆς, ἀλλ᾽ εἰς ἐκτάκτους μόνον περιστάσεις». Ἀλλ᾽ δομως ταῦτα οὐδὲν ἀλλο μαρτυροῦσιν εἰμὴ διὰ δὲν ἀνέγνωσε τὸ βιβλίον μου μετὰ τῆς ἀπαίτουμένης προσοχῆς. Πρῶτον δὲν ἀπέδειξα διὰ δημόδην ἐποχή καθ' ἥν ἡ καθαρεύουσα ἦτο διάλεκτος, ἀλλ᾽ ἀπέδειξα διὰ εἰνε διάλεκτος καὶ διὰ οὐδέποτε ἐν τῷ παρελθόντι δύναται νὰ εἴνεται ὑπὸ ἔλλαχιστον χρονικὸν διάστημα, καθ' δ αὐτὴ ἦτο νεκρό. Ἀν ἀνεμίχθη μετὰ ξενικῶν καὶ δημοδῶν στοιχείων καὶ ἔπειτα ἀπέρροιφεν ἐν μέρει ταῦτα, τοῦτο οὐδαμῶς μαρτυρεῖ διὰ δημόδην εἴναι ξῶσα διάλεκτος, διότι καὶ ἡ γερμανικὴ ἀλλοτε εἶχε πλημμυροῦσει ἐκ παντοίων ξενικῶν στοιχείων, καὶ ἔπειτα τεχνητῶς ἀπέρροιψε ταῦτα. Όμοιως καὶ ἡ δημόδης νεοελληνικὴ παρεμορφώθη τερατώδῶς ἀναμιχθεῖσα μετὰ τῆς ἰταλικῆς ἐν Επανήσφ, ἀλλὰ σήμερον τὰ ξενικὰ ἐκεῖνα στοιχεῖα ἔχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκβληθῆ, καίτοι γενεῖ ὅλαι Επανησίων ἡ σθάνοντο «τὸν διαγοητικὸν καὶ σωματικὸν ἐκεῖνον κόπον, τὸν δρόιον αἰσθανόμεθα, δοάκις θελήσωμεν νὰ διμιήσωμεν οἵανδήποτε γλῶσσαν ἐκτὸς τῆς μητροδιδάκτου καὶ φυσικῆς μας». Ήσυτο δομως οὐδὲμιδὲς ἐκώλυσε τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐλληνικῆς γλῶσσης καὶ τὴν ἔξαφάνισιν τοῦ ἰταλοελληνικοῦ ἴδιωματος.

Ολοσχερῶς δὲ ἐναντίος πρὸς τὰ ὑπὲρ ἔμοι γεγραμμένα (πρβλ. Ιδίως σελ. 42 ἐξ. 49 καὶ 56 ἐξ.) εἴνε δ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Εενόπουλου διὰ δημαρτεύουσα ἀντικατεστάθη ὅπὸ τῆς κοινῆς δη-

μάδοντος, τῆς μιᾶς καὶ μόνης, τὴν δρόιαν δῆθεν παραδέχομαι καὶ ἔγω. Τοιαύτην δομως κοινὴν δημάδη, δηλαδὴ μίαν καὶ μόνην καὶ ἵναντην νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν καθαρεύουσαν, οὐδὲμιδὲς παρεδέχθη ἔγω, ἀλλ' ὅλως τοῦνταν ὑπεστήσια διὰ δημόδης διὰ δημάδης δὲν εἴνε γλῶσσα πλήρης καὶ αὐτάρκης, ἀλλὰ τμῆμα μόνον τῆς δημοιούμενης γλῶσσης, σχηματισθὲν διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς καθαρεύουσης καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ὑπάρξῃ ἀνευ τῆς καθαρεύουσης. Διὰ τοῦτο πάντες δοσι ἐπεχείρησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν κοινὴν ταύτην δημάδην ἀνευ τῆς καθαρεύουσης, ἵνα γλωσσήσθωσι πλήθης λέξεων ἔνων, ἢ διαλεκτικῶν ἢ ὅλως ἀγνώστων νεοπλάστων, ὥστε κατήνησε νὰ μὴ εἴνε πλέον κοινὴ μήτε μία καὶ μόνη. Εἴνε δηλαδὴ κοινὴ μόνον ἐν δρόιαν δημάδην μετὰ τῆς καθαρεύουσης καὶ δημοιούμενης μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν γίνη ἀπόπειρα νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν καθαρεύουσαν, τότε πάντες πλέον νὰ εἴναι κοινὴ καὶ γίνεται τραγελαφική. «Ἄν ἡ καθαρεύουσα εἶχεν ἀντικαταστάθη, ἢ ἀντικατάστασις θὰ ἦτο ἐνκολωτάτη, καὶ δ κ. Εενόπουλος δὲν θὰ ἦτο ἡ γλωσσής τῆς ζητήματος, οὐτε ἡ κοινὴ γνώμη ἔχει ἀναδεῖξει τοιούτους Τούλαχιστον (ἴνα μὴ ἀναφέρω ἀλλούς γηράσαντας ἥδη) δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ τις μᾶλλον ἀνεγνωρισμένος ὡς λογοτέχνης καὶ δημοτικάτος τοῦ Σουρῆ, ἀλλ' οὐτος ἐν τινὶ συνεντεύξει δημοσιευθεῖσῃ ἐν τοῖς Καιροῖς τῆς 17 Νοεμβρίου 1903 (ἀριθ. 5,018) διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Εενόπουλον, ὥστε φαίνεται διὰ δημοιούμενης εἰς αὐτὴν ὅπὸ τῆς ψευδογλωσσολογίας, οὐτε δημάδης εἰνε ὑπερτέρᾳ τῆς καθαρεύουσης.

Τὰ ὑμνούμενα προτερήματα τῆς δημάδους ἀνακαλύπτονται μόνον ἐπειδὴ δὲν συγκρίνεται πρὸς τὴν καθαρεύουσαν ἢ ἀληθῆς καὶ πραγματικὴ δημάδης, ἡ ἔχουσα λεπτομερείας, ἀλλ' ἀλλη δημάδης ὑποτιθέμενη μόνον καὶ δημοιούμενη, κρυπτομένη δὲ ὑποτιθέμενη τῶν νεφελῶν τοῦ ἀπωτάτου μέλλοντος. Ἐννοεῖται λοιπὸν διὰ τοιαύτη καθ' ὑπόθεσιν γλῶσσα δὲν ἔχει λεπτομερείας καὶ δύναται εὐκολώτατα νὰ κομηθῇ διὰ τῆς φαντασίας μὲ δλας τὰς τελειότητας, ἀλλ' ἐάν τις θέλῃ νὰ κρίνῃ τὸ παρόν καὶ τὸ ὑπάρχον, δὲν δύναται νὰ μὴ διμιογήσῃ διὰ δημάδης καὶ κατ ἔξοχην ἐλληνικὴ γλῶσσα εἴναι δημαρτεύουσα, πάντα δὲ τὰ ὅλα νεοελληνικὰ ἴδιωματα, φυσικά τε καὶ τεχνητά, εἴνε κατώτερα καὶ ἀτελέστερα τῆς καθαρεύουσης, καὶ ἐπομένως ἀντὶ νὰ καλλιεργῶμεν ταῦτα ἐλπίζοντες διὰ τοῦ τελειοποιηθῶν εἰς τὸ ἀπωτάτον μέλλον, εἴνε φρονιμάτερον νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν σήμερον ὑπερέχουσαν διάλεκτον.

Ο κ. Εενόπουλος δομως ἀνευδίσκει καὶ ἐν τῇ σημερινῇ δημάδει προτερήματα διακρίνοντα αὐτὴν τῆς καθαρεύουσης, ἀλλὰ ταῦτα δύνανται νὰ κρίνωσι «μόνον λογοτέχναι, ἢ ἀνθρώπων ικανοὶ νὰ ἐννοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὰ λογοτεχνήματα», ἐνῷ ἔγω οὐδέποτε γεραψα ἔργον δημιουργικόν, οἷον ποίημα, διήγημα, δρᾶμα, μόλις ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν δημάδη, ἀνακοντίζονται, ἀκοιβῶς ὅπως τὸ πόδι, διὰ τοῦ ἀφαιρέσωμεν τὸ στρῶν ὑπόδημα». Τὸ αἰσθημα τοῦτο, τὸ δοποῖον δ κ. Εενόπουλος ὑποδέτει κοινὸν εἰς πάντας τοὺς «Ἐλληνας μηδὲ ἔμοι αὐτοῦ ἔξαιρουμένου, θεωρεῖται ὡς «ἡ βεβαιοτέρα ἀπόδειξις διὰ δημάδης καθαρεύουσα,

δπως γράφεται καὶ πρὸ πάντων δπως προφέρεται, οὔτε ἡτο, οὔτε εἶνε, οὔτε θὰ γίνη¹ ποτὲ διάλεκτος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ». Ταῦτα πάντα παρέλαβεν δ. κ. Εενόπουλος ἐκ τῶν Εἰδώλων τοῦ Ροΐδου (σελ. 156-166), διστις Ἰδίως γλευάζει ως κατ' ἔξοχὴν ἀηδῆ τὸν ἀδιάλειπτον εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων κωδωνισμὸν τοῦ ν, πολλὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιλέγων χαριτολογίας, Ἰδίως δὲ ὅτι ἡχεῖ εἰς τὰ διά μας ως παρέλασις ἀγέλης προβάτων κωδωνοφορούντων. Ἐπειδὴ δὲ δ. Ροΐδης ὑποστηρίζει ὅτι ἡ γλωσσολογία εἶνε φυσικὴ ἐπιστήμη, τὰς δὲ γλωσσικὰς μεταβολὰς θεωρεῖ ως ἔξελιξιν, τῆς γλώσσης πρὸς τὸ τελειότερον ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ παντοδυνάμου φυσικοῦ νόμου τῆς φειδοῦς, εἶνε φανερὸν ὅτι τοὺς ὑπὸ τῆς δημάδους μεταβληθέντας προειρημένους φθόγγους νομίζει ως φύσει κακοήχους καὶ ἀναρμόστους εἰς γλώσσαν πεπολιτισμένου λαοῦ (πρβλ. Εἰδωλα σελ. 53, 159 κ. ἀλλ.). Ἀλλ' ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε ἀληθῆ κατανοεῖ πᾶς τις διαν λάβη ὑπ' ὅψιν ὅτι τὴν ἀπλούστατην καὶ εὐκολωτάτην φθογγολογικὴν κατασκευὴν ἔχουσιν αἱ γλώσσαι τῶν Ἰδαγενῶν τῆς Πολυνησίας²; πάντα δὲ τὰ προειρημένα δῆθεν κακόηχα συμ πλέγματα φθόγγων καὶ τὸ ἀηδέστατον τελικὸν ν εὑρίσκονται ἐν ταῖς γλώσσαις ἔθνῶν πρωτεύοντων ἐν τῷ πολιτισμῷ, ἥτοι τὸ μὲν φς καὶ νχ ἐν τῇ γερμανικῇ (οἶνον Aufstand, Anhalt), τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τῃ γερμανικῇ καὶ τῇ γαλλικῇ. Τὸ πάντων μάλιστα ἀηδέστατον δῆθεν τελικὸν γ εἶνε, ἀν δὲν ἀπατῶμαι, συχνότερον ἐν τῇ γαλλικῇ ἢ ἐν τῇ ἡμιτέρᾳ καθαρευούσῃ. Ἡ δὲ γερμανικὴ ἔχει συμπλέγματα φθόγγων ἀσυγκρίτως πολυπλοκώτερα καὶ δυσεκφωνητότερα πάντων τῶν προειρημένων, οἷα τὰ schw, schn, schm, pf, ἀλλ' ὅμως εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ως κακόηχον καὶ βάρβαρον ἢ νὰ λοχυρισθῇ ὅτι αἱ μὴ ἔχουσαι τοιούτους φθόγγους γλώσσαι εἶνε ὑπέρτεραι τῆς γερμανικῆς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ὑμνουμένη δημάδης νεοελληνικὴ ὅχι μόνον ἐν Κύπρῳ καὶ ἀλλαχοῦ διετήρησε τὸ τελικὸν ν ἀνευ ἔξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κοινῇ δημάδει δὲν ἀπέβαλεν αὐτὸ εἰμὶ μόνον ἐν τῇ δύνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τῶν ὄνομάτων, καὶ τότε δχι πάντοτε, διότι ἐνῷ λέγεται τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι, ἀφ' ἐτέρου λέγεται καὶ τὸ ψηλὸν τὸν ἀντρα.

¹ Αν ἐκ τοῦ παρόντος ἐπιτρέπεται νὰ κρίνεται τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον, εἶνε περιττὸν νὰ ἔξετασθῇ ἐνταῦθα.

² Whitney, 'Αναγνώσματα σελ. 504 τῆς ἑλλ. μεταφράσεως.

τύποις, ως λ. χ. ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ, τὸ τελικὸν ν οὐδέποτε ἀπεκόπη, ἢ δημάδης δὲ μονίσα συχνάκις μεταχειρίζομένη αὐτό, ως λ. χ. ἐν τῷ γνωστῷ διστίχῳ.

πᾶν τὰ νάτα, πᾶν τὰ πάλλη,
δὲν ξαναγνθέουν πάλι

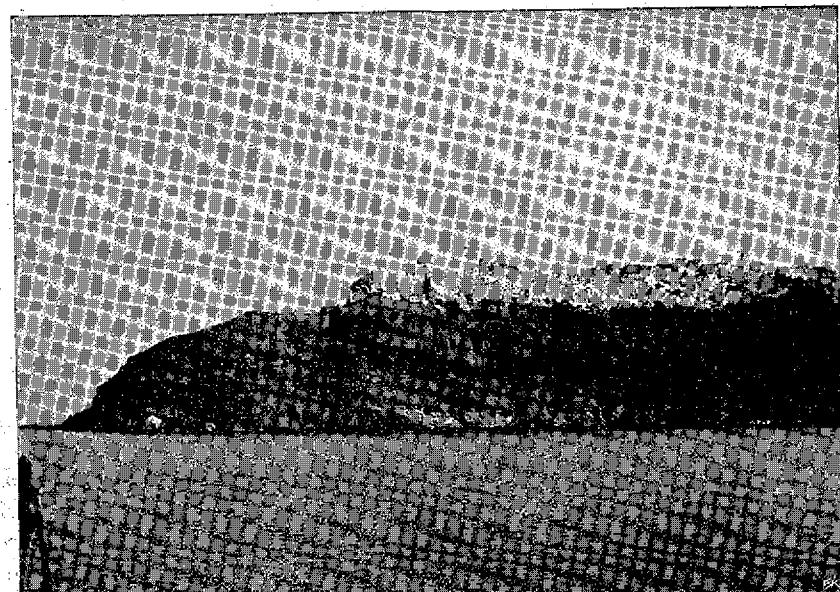
καὶ ἐν τῷ ἔτι γνωστοτέρῳ

κάθισται καὶ τῷδε καὶ πίρουν
καὶ τὴν "Ἄρτα φοβερίζουν,

ἔνθα μάλιστα ἔχει τοποθετηθῆ ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ μέρει τοῦ στίχου, δηλαδὴ ἐν τῇ δημοικαταληξίᾳ, ἀποδεικνύει τοανῶς ὅτι δὲν ἀποστρέφεται ἡ δημάδης τὸ τελικὸν ν, ἢ δὲ μερικὴ ἀποκοτὴ ἀλτοῖ ἔχει ἀλλον λόγον καὶ εἶνε δλῶς ἀσχετος πρὸς τὴν εὐφωνίαν καὶ τὴν αἰσθηματολογίαν. Ὁ Ροΐδης λοιπὸν βεβαιῶν ὅτι ἡ ἀποκοτὴ τοῦ τελικοῦ ν εἶνε «γενικὸς καὶ ἀπαράβατος νεωτέρας γλώσσης κακῶν» ἡγνόει καὶ δὲν ἐφρόντισε νὰ μάθῃ τὴν φθογγολογικὴν κατασκευὴν τῆς δημάδους, τὰ δὲ χαριτολογήματα αὐτοῦ ἀποδεικνύονται ἀπλαὶ ἀστειότητες ἀνέξαι σοβαροῦ ὑπολογισμοῦ, ως εἶνε καὶ διλόκληρον τὸ βιβλίον τῶν Εἰδώλων¹.

Τὴν δὲ χασμαδίαν ἥτοι τὴν «πολλῶν φωτηγέντων ἐπαλληλίαν» εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀπέφευγεν (Ιδίως μεταξὺ δύο λέξεων) αὐτὴ ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ἢ δὲ καθαρεύοντα δὲν ἐδημιούργησε νέας χασμαδίας. Διὰ τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ τοῦ Ροΐδου σελ. 160 παρατημένων παραδειγμάτων δὲν ἔχουσι χασμαδίας μὴ ἀνεκτάς, ἀλλ' εἶνε ἀπλῶς λέξεις σπάνιαι ἢ καὶ δλῶς ἀχρηστοί, αἴτινες ἔνεισοι μόνον διὰ τὸ σπάνιον καὶ διὰ τὸ μῆκος αὐτῶν, ὅχι δὲ διὰ τὴν χασμαδίαν (τούλαχιστον αἱ πλεῖσται). Ἡ δημάδης μεταβάλλουσα τὸ ν καὶ τὸ εἰς ἡμιαυτόφωνα (οἶνον γιατρός, ἐλλα) ἔξηλειψεν ἀληθῶς ἐν πλεισταῖς περιπτώσεσι τὴν ἐπαλληλίαν δύο φωνηγέντων (καίτοι δὲν δύναται τοῦτο κυρίως νὰ λεχθῇ χασμαδία). Ἀλλ' ἡ φθογγοχοῦ διετήρησε τὸ τελικὸν ν ἀνευ ἔξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κοινῇ δημάδει δὲν ἀπέβαλεν αὐτὸ εἰμὶ μόνον ἐν τῇ δύνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τῶν ὄνομάτων, καὶ τότε δχι πάντοτε, διότι ἐνῷ λέγεται τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι, ἀφ' ἐτέρου λέγεται καὶ τὸ ψηλὸν τὸν ἀντρα.

¹ Τοιαῦται ἀστειότητες δύνανται εὐκόλως νὰ ἐπινηδῶσι διὰ πάσαν γλώσσαν, οὐδὲ ἀντὶς τῆς δημάδους νεοελληνικῆς ἔξαιρουμένης. Οὐτω λ. χ. δύνανται νὰ λεχθῇ ὅτι τὰ συχνὰ γα, γγε, λα, λε, να, νε τῆς δημάδους δημιάζουσι πρὸς τὰ ψελλίσματα τῶν νηπίων, τῶν μαμακάδων καὶ τῶν νωδῶν, τὰ ἀρέσκοντα εἰς τὸν κ. Εενόπουλον φτ καὶ χ ἐνθυμιμόζουσι πεύσεις καὶ ἀποχρέμψεις καὶ ἀλλα τοιαῦτα. Ὁμοίως ἡ γαλλικὴ ἔχει ἀποκληθῆ ἐν Ἀγγλίᾳ γλώσσα τῶν χοιρῶν εἶνε τῆς συχνότητος τοῦ οὐν οὐν ἐν αὐτῇ (Franske ἐν. ἀν. σελ. 22), ἀνάλογα δὲ ἔχουσι λεχθῇ πάμπολλα καὶ περὶ ἀλλών γλώσσαν. Εάν τὰ τοιαῦτα λαμβάνωνται ὑπὸ σοβαρῶν ἔποψιν, οὐδεμία γλώσσα θὰ εὑρισθῇ ἀφογός.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΜΜ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

λογικὴ αὐτὴ μεταβολὴ εἶνε δλῶς ἀσχετος πρὸς τὴν εὐφωνίαν καὶ τὴν αἰσθηματολογίαν, ὅχι μόνον διότι ἡ δημάδης ποίησις συχνότατα ἀνέχεται τὴν χασμαδίαν¹, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διότι ἡ δημάδης διάλεκτος ἔξαρσαντα σύμφωνά τινα ἡ προτιμῶσα ἀσυναιρέτους τύπους ἐδημιούργησε χασμαδίαν μὴ ὑπάρχουσαν πρότερον, οἶνον λέου, λέει, πάσι, πάσι, ἀγαπάει, φυλάει, νὰ σᾶς τὸ μολοήσω κτλ. κτλ. Ἔνιαχοῦ μάλιστα λέγεται καὶ παγάδα, παγγύνη, λάσα, ἔσασε καὶ δλῶς πολλὰ (πρβλ. καὶ τὰ τοῦ Σολωμοῦ κ' ἔλεες, χλαλοή, πέλαο). Εἶνε λοιπὸν φανερὸν ὅτι ἡ δημάδης δὲν ἀποστρέφεται τὴν χασμαδίαν οὐτε ἔχει ἀλιγωτέρας χασμαδίας τῆς καθαρευούσης. Ὅτι δὲ τὸ αἰσθηματολόγημα τοῦ κακοήχου τῶν φθόγγων τῆς καθαρευούσης δὲν εἶνε τοσοῦτον κοινὸν παρὸν τοῖς Ἑλλήσιν, ως ἴσχυροτεραιοί τοιούτοις μόνον ὅσοι τύχῃ νὰ υποστῶσιν ἐπισταμένην φευδογλωσσολογικὴν κατήχησιν, καθ' ὃν τοόπον δὲν πεπιστος ἐκείνος τοῦ Βοικακίου ἐκατηχήθη νὰ πιστεύῃ τὰς θαυμασίας ἰδιότητας τοῦ μαγευμένου δένδρου καὶ νὰ ἀνακαλύπτῃ διτι ἀπατᾶται ὑπὸ τῶν Ἰδίων ὁφιλαδῶν.

Ἡ περίπτωσις αὐτὴ, καθ' ἣν ὁρισμένοι περὶ εὐφωνίας καὶ καποφωνίας ἴσχυρισμοί, καίπερ προβαλλόμενοι ως δῆθεν ὑπαγορεύσεις τῆς καλαισθησίας καὶ κρυπτόμενοι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς λογοτεχνῆς εἰδικότητος καὶ ἀρμοδιότητος, δημως ἀποδεικνύονται διὰ τὸ φετικὸν τεκμηρίων δλοσχερῶς ἀνυπόστατοι, δύνανται καλλιστα νὰ διδάξῃ τίνα μᾶξιαν ἔχουσι καὶ δλῶς δημοιοι αἰσθηματολογιοὶ ἴσχυρισμοί, οἵτινες μεχρις ἀφορήτους καταχειρίσεως προβάλλονται ἐν ταῖς περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος συζητήσειν. Πλειστάκις οἱ τοιοῦτοι ἴσχυρισμοὶ ἔνεκα τοῦ

¹ Παραδειγμα ὁ ἀκόλουθος χασμαδικώτατος στίχος τῆς Ερωφίλης ἐκ τοῦ μονολόγου τοῦ Χάρου:

'Εργό μαι πεντος τὸ λοιπό, δλ' οὐλοι μὲ μισοῦσι.

νηποκεψικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔξελεγχθῶσιν, ἀλλ' ἀριθμὸς τούτους ἔνεκπει προβάλλονται σπανίως καὶ μόνον δσάκις δύνανται νὰ θεωρηθῶσι προφανῶς δρυθοὶ καὶ δυολογούμενοι, εἶναι δὲ πολὺ τολμηρὸν νὰ χαρακτηθῆσται εὐκόλως ὁ ἀντιφρονῶν ὡς ἀναστητος ἢ τὸ δλιγάτερον ὡς ἀναρμόδιος, διότι ίδιοι διτὶ παρουσιάζονται ἐνίστε περιπτώσεις, καθ' ἄς τὸ λεγόμενον αἰσθήμα ἀποδεικνύεται διτὶ δὲν εἴναι τίποτε, ἢ διτὶ εἶναι ἀπλὴ αὐτακάτη ἢ ἀτομικὴ ἴδιοτροπία, καὶ τότε δικαιοῦνται πᾶς τις καὶ δύσπιστη.

Περὶ τοῦ ἑτέρου ισχυρισμοῦ τοῦ κ. Ξενόπουλον διτὶ ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ ἢ καθαρεύοντα εἶναι ἄχρηστος, εὑρηκοστος δὲ μόνον ἢ δημόδης, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ γένη ὁ προσήκων λόγος, "Ἐγραψα ἄλλως περὶ τούτου ἵκανα" (σελ. 49 ἔξ.), ἀφοῦ δὲ ἀπεδειχθῇ διτὶ ἢ καθαρεύοντα εἶναι καὶ αὐτὴ ἡσσα διάλεκτος καὶ ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐπικρατούσας ὑπεράγαν δημοκρατικὰς θεωρίας πᾶσαι αἱ γλῶσσαι καὶ διάλεκτοι ἔχουσι φύσει τὴν αὐτὴν ἀξίαν, δὲν ἐπίστενον διτὶ θὰ ἐπέμενε τὶς ισχυριζόμενος διτὶ μόνη ἢ καθαρεύοντα εἴσαιρεται τοῦ γενικοῦ κανόνος. Ἐλπίζω διτὶ θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ ἔξετασθῇ τὸ περὶ τῆς λογοτεχνίας ἡσητηματικὴ λεπτομερέστερον, καὶ τότε ἵσως ἀποδειχθῇ διτὶ καὶ περὶ τούτου ἐπικρατοῦσι δοξασίαι λαν ἐσφαλμέναι. Ἐπὶ τοῦ παρόντος παρατηρῶ διτὶ καὶ δὲν ὑποτεθῇ διτὶ ἢ σημειωνὴ δημόδης λογοτεχνία εἶναι κατὰ ποιὸν ἀρίστη, πάλιν δὲν θὰ ἔρχεται τοῦτο νὰ καταργήσῃ τὴν καθαρεύοντα, ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα συντελεστικά αἴτια δὲ κ. Ξενόπουλος βεβαιῶν διτὶ διφεύτως θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἐν "Ἐλλάδι ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα, ὡς Ἰσχυρίζεται δ. κ. Ξενόπουλος, ἀλλ' ἢ τύχη τῶν γλωσσῶν ἔχασται ἐκ πολλῶν αἰτίων, καὶ ίδιως ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων. Ἀφοῦ λοιπὸν διάλεκτοι πρόγραμματι εὐνοούμεναι ὑπὸ τῆς λογοτεχνίας ὑπέκυψαν εἰς ἄλλας μὴ εὐνοούμενας, εἶναι πρόδηλον διτὶ ἢ ἐπικράτησις γλωσσικοῦ τινος ἰδιώματος δὲν ἔχασται ἐκ μόνης τῆς προτιμήσεως τῆς λογοτεχνίας ἢ μᾶλλον μέρους μόνον τῆς λογοτεχνίας. "Οθεν τούτων οὕτως ἔχοντων ἔννοεῖται διτὶ ὑπερβαίνει καὶ αὐτῆς τῆς εὐλόγου τόλμης τὰ ὅρια δισχυρισμὸς διτὶ δλίγοι τινὲς ἀνθρώποι ἀσχολούμενοι περὶ τὴν λογοτεχνίαν, χωρὶς νὰ εἴναι ἀποδειγμένον διτὶ ἀρέσκοντον εἰς τὸ κοινόν, θὰ δυσμίσωσιν αὐτοὶ μόνοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν αὐθεντικῶς καὶ κατὰ βούλησιν, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι "Ἐλληνες θὰ ἀποδειχθῶσι κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην δητες λιθοῖς, ἀριθμός, πρόβατ' ἄλλως, ἀμφόρης νερησμένοι.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

¹ Whitney, Ἀναγνώσματα σελ. 263 τῆς Ἑλλ. μεταφρ.

τὴν γλῶσσαν τῆς λογοτεχνίας. Ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ « ἡ νῦν γαλλικὴ γλῶσσα ἡτο ἄλλοτε διάλεκτος μικροῦ τινος μέρους τῆς γαλλικῆς χώρας καὶ είχε ἐπὶ μαρῷ χρόνον φοβερά καὶ μάλιστα ὑπερτέρων ἀντίτιαν τὴν ἀρχαίαν καὶ λεπτῶς πεκαλλιεργημένην διάλεκτον τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, τὴν προβιγκιανὴν ἢ γλῶσσαν τοῦ οὗ. "Αν δὲ τὸ βασιλεῖον τῆς Τολόσσους δετηρεῖτο, οὐδέποτε θὰ ὑπερχωρεῖ ἡ γλῶσσα τοῦ οὗ τῇ γλώσσῃ τοῦ οὐι, διως τότε ἐκάλον τὴν γαλλικήν ἐν στενωτέρῳ σημασίᾳ. Ἀλλὰ τὰ οπῆπρα τῆς ἡγεμονίας μετέβησαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας πρὸς τὰς βορείους ἐπαρχίας, καὶ οὕτως διάλογος τούτων κατέστη γλῶσσα κομψὴ καὶ ἐπίσημος ἐν πάσῃ τῇ Γαλλίᾳ, τούτων δὲ ἡ γλῶσσα τοῦ οὗ δὲν ἔγραφετο πλέον καὶ κατέπεσεν εἰς χνδαῖον καὶ ἀνάξιον λόγον ἴδιωμα¹. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ ἢ ποιήσις είχε σημαντικῶς ἀναπτυχθῆ ἐν ἄλλαις διάλεκτοις, τὰς δοποίας προετίμα καὶ μετὰ τὸν Λούθηρον ἐπὶ ίκανὸν χρόνον, ἀλλ' ὅμως ἢ ἐπικράτησις τῆς μεταρρυθμίσεως ἀνέδειξε νίκηφρόν τὴν γλῶσσαν τοῦ Λούθηρου. Η αὐτὴ ὅμως γλῶσσα τοῦ Λούθηρου δὲν ἔδων ἥδυνήθη νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ γερμανοφώνῳ Ὁλλανδίᾳ, διότι ἢ χώρα αὐτὴ ἔγινε πολιτικῶς δινέξαρτητος καὶ ἐκαλλιέργησε τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον.

"Ιδού λοιπὸν διτὶ δὲν συνέβη εἰς δλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα, ὡς Ἰσχυρίζεται δ. κ. Ξενόπουλος, ἀλλ' ἢ τύχη τῶν γλωσσῶν ἔχασται ἐκ πολλῶν αἰτίων, καὶ ίδιως ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων. Ἀφοῦ λοιπὸν διάλεκτοι πρόγραμματι εὐνοούμεναι ὑπὸ τῆς λογοτεχνίας ὑπέκυψαν εἰς ἄλλας μὴ εὐνοούμενας, εἶναι πρόδηλον διτὶ ἢ ἐπικράτησις γλωσσικοῦ τινος ἰδιώματος δὲν ἔχασται ἐκ μόνης τῆς προτιμήσεως τῆς λογοτεχνίας ἢ μᾶλλον μέρους μόνον τῆς λογοτεχνίας. "Οθεν τούτων οὕτως ἔχοντων ἔννοεῖται διτὶ ὑπερβαίνει καὶ αὐτῆς τῆς εὐλόγου τόλμης τὰ ὅρια δισχυρισμὸς διτὶ δλίγοι τινὲς ἀνθρώποι ἀσχολούμενοι περὶ τὴν λογοτεχνίαν, χωρὶς νὰ εἴναι ἀποδειγμένον διτὶ ἀρέσκοντον εἰς τὸ κοινόν, θὰ δυσμίσωσιν αὐτοὶ μόνοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν αὐθεντικῶς καὶ κατὰ βούλησιν, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι "Ἐλληνες θὰ ἀποδειχθῶσι κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην δητες λιθοῖς, ἀριθμός, πρόβατ' ἄλλως, ἀμφόρης νερησμένοι.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

ΡΙΚΕ

Οταν ἔληξε τὸ συμβόλαιόν, δ. κ. Μπερζερέ, ἡ ἀδελφή του καὶ ἡ κόρη του ἀφησαν τὸ παληὸν κ' ἐρειπωμένον σπίτι τῆς ὅδου Σηκουάνα καὶ κατοίκησαν ἐνα καινούργιο διαμέρισμα τῆς ὅδου Βωζιβάρ. Ἐτσι είχε ἀποφασίσει ἡ Ζωὴ καὶ ἡ τύχη. Τὴν ὥραν ποῦ μετεκόμιζαν, — ἀτελείωτη ὥρα — δ. Ρικέ πηγαινούσητο θλιβερά στὴν ἐρημωμένη κατοικία. Ἐχανε τὴς πιὸ ἀγαπημένες του συνήθειες. "Ανθρωποι ἀγνωστοί, κακοντυμένοι, ὑβρίζοντες καὶ ἀγριούμενοι χαλοῦσαν τὴν ήσυχία του καὶ ἔφθαναν ἕως τὸ μαγειρειό, δπον ἀναποδογύριζαν μὲ τὰ πόδια των τὸ πινάκι ποῦ ἔτρωγε καὶ τὸ δρόσερό νερό του. Ἐπεργαναν τῆς καδέκλες τὴ μία μετὰ τὴν ἄλλη, ἐσερναν ξαφνικὰ τὰ χαλιὰ ποῦ ήτον ξαπλωμένος δ. κακομοίης, καὶ δὲν ἔξενος πλέον ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι.

"Ἐνα πρᾶγμα ποῦ τὸν τιμῆναι πῶς ἥθελησε στὴν ἀρχὴν ν' ἀντισταθῇ. "Οταν ἐπεργαναν τὴν ἀποθήκη τοῦ νεροῦ, ὀρχισε νὰ γαυγίζῃ μανιώδης. Μὰ κανεὶς δὲν τὸν ἀκούει. Νικημένος, ἔχασε τὸ θάρρος του. "Η δεσποινὶς Ζωὴ τοῦ εἶπε ξηρά: « Σώπασ λοιπόν »! Καὶ ἡ δεσποινὶς Παυλίνα: « Ρικέ, είσαι γελοῖος »!

"Ἐπαυσε νὰ φωνάζῃ εἰς μάτην καὶ νὰ ὑπερφαστεῖται, αὐτὸς μόνον, τὴν κοινὴν περιουσίαν. Ἐθρηνούσε σιωπήλος τὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ καὶ ζητοῦσε δδικα ἀπὸ δωμάτιον σὲ δωμάτιον λίγην ἡσυχία. "Οταν ἡρχοντο νὰ πάρουν τὰ ἐπιτλα τοῦ δωματίου δπον είχε καταφύγει, ἐκρυβόταν κάτω ἀπὸ κανένα τραπέζι ἢ ἔνα ἐπιπλον ποῦ ἀπέμενε ἀκόμη. 'Αλλ' ἡ προφύλαξις αὐτὴ ἐπήγανε χαμένη τὸ ἐπιπλον ὀρχίζε νὰ κινηται, νὰ σηκώνεται, νὰ ξαναπλέψῃ μὲ κρότον καὶ ἡτον κίνδυνος νὰ τὸν κοιματίσῃ. "Ἐφευγε ἀγριούμενος καὶ μὲ σηκωμένες τῆς τρίχης, καὶ εὐθύσικε ἄλλο καταφύγιον, ποῦ δὲν ἦτον πιὸ ἀσφαλισμένον ἀπὸ τὸ πρώτο. Καὶ τραβηγμένος σὲ μιὰ κακὴ πρᾶξη. Καὶ τραβηγμένος στὸν τούχο, ἐσκέπτετο: « Αὐτὸ δείξειτε! Αὐτὸ δεῖναι τὸ τέλος μας ». Καὶ εἴτε ἐνδύμιζε διτὶ μὲ τὸ νὰ μὴ βλέπῃ αὐτός, τὰ πράγματα δὲν ἔγινοντο, εἴτε διότι ἀπέφευγε ἀπλῶς ἔνα θλιβερόν θέαμα, δὲν ἔγυριζε νὰ κινεῖται πρὸς τὸ μέρος τῆς Παυλίνας. Η Παυλίνα πηγαινούσητο προτιμήσεως περιθήρησε κατὰ τύχην τὸν Ρικέ. Η στάσις του ἡτο ἀξιολύπητη. Τῆς ἐφάνη ὅμως κωμικὴ καὶ ὀρχίσει νὰ γελᾷ. Γελῶντας τὸν ἐκάλεσε: « "Ελα, Ρικέ, ξλα! » Έκείνος δὲν ἔκινηθη ἀπὸ τὴν γωνιά του οὔτε ἔγύρισε νὰ θέαση. Η Παυλίνα πηγαινούσητο προτιμήσεως στὴν στριώντας τῆς τρίχης, καὶ εὐθύσικε ἄλλο καταφύγιον, ποῦ δὲν ἦτον πιὸ ἀσφαλισμένον ἀπὸ τὸ πρώτο.

Καὶ αἱ ἀνησυχίαι αὐταὶ, καὶ οἱ κίνδυνοι ἀκόμη ἡσαν τίποτε ἐμπρός στὴν θλῖψι ποῦ είχε στήνει καρδιά. Περισσότερον ἔπασχε, δπως λέγοντον τὸ ηθικόν του.

Τὰ ἐπιπλα τοῦ σπιτιοῦ δὲν ἦσαν γι' αὐτὸν ἀπλὰ ἀντικείμενα: είχαν ψυχὴν καὶ καλωσύνην ἡσαν πνεύματα ὀγαδά, ποῦ δ. ἀποχωρισμός

τὴν Παυλίναν ἀκίνητος καὶ μελαγχολικὸς κ' ἐπροσποιεῖτο διτὶ δὲν ἔβλεπε τίποτε, οὔτε ἥπονε τίποτε. «Ρικέ, κύτταξέ με! Τρεῖς φορὲς ἐπανέλαβε τὴν ἐπίπληξιν καὶ τῆς τρεῖς φορὲς εἰς μάτην. »Ἐπειτα, προσποιουμένη διτὶ ἐθίμωσε πολὺ: «Κουτόσκυλο, φεύγα ἀπὸ δῶ», καὶ τὸ φύγει μέσα στὸ μπαοῦλο καὶ τὸ κλείει. Ἐκείνην τὴν στιγμὴ τὴν ἐφώναξε ἡ θειά της καὶ ἔφυγε ἀφίνουσα τὸν Ρικέ κλεισμένον εἰς τὸ μπαοῦλο.

Ο Ρικέ ἦτον πολὺ ἀνήσυχος. Κάθε ὅλο ὑπέθετε παρὰ διτὶ τὸ κλείσιμόν του ἐκεῖ μέσα ἡτο ἀστεῖσμός. Βλέπων διτὶ ἡ θέσις του ἡτο ἀρκετὰ δυσάρεστος, ἐπροσπάθησε νὰ μὴ τὴν κάμη χειροτέραν μὲ τὴν ἀνοησίαν του. Καὶ ἔμεινε δλίγα λεπτὰ ἀκίνητος χωρὶς νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοήν του. «Ἐπειτα ἐσκέψθη νὰ ἔξερεν τὴν σκοτεινὴν εἰρητὴν του. »Ἐψαχνε μὲ τὰ πόδια του τῆς φούστες καὶ τὰ ὑποκάμισα ποῦ ἦτον ριγμένος κ' ἔζητησε κανὲν ἀνοηγμα διὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τρομερὸν αὐτὸν τόπον. «Ἐπέρασαν δύο τρία λεπτά. »Ἐξαφνα ἀκούσε τὸν κ. Μπερζερέ νὰ τὸν φωνάζει:

— «Ελα, Ρικέ, έλα. Πᾶμε νὰ περιπατήσωμε στὴν προκυμαία. »Ἐκεῖ εἶναι δι τόπος τῆς δόξης. «Ἔχισαν ἔνα σταθμὸ δυσμορφίας ὑπερόχου καὶ καταπληκτικῆς ἀσχημίας. »Η ἀρχιτεκτονικὴ πάσι, εἶναι μιὰ τέχνη χαμένη. Γκρεμίζουν τὸ γονιαῖον σπίτι τῆς δόδου Μπάκ ποῦ ἔκαμεν καλὴν ἐντύπωσι καὶ θὰ χτίσουν, χωρὶς ἀμφιβολία, στὴ θέσι του κανένα τερατούργημα. Νὰ δώσῃ τοῦλάχιστον δι Θεὸς νὰ μὴν εἰσαγάγουν οἱ ἀρχιτέκτονες μας εἰς τὴν προκυμαίαν. »Ορσαὶ τὸν βάρβαρον ουθμόν, ποῦ μᾶς ἔτερύπωσαν στὴ γωνιὰ τῆς δόδου Οὐδόσιγκτον, ἐπάνω εἰς τὴν λεωφόρον τῶν Ἡλυσίων!... «Ελα, Ρικέ!... Πᾶμε νὰ περιπατήσωμε στὴν προκυμαία. »Ἐκεῖ εἶναι δι τόπος τῆς δόξης. «Άλλ' ή ἀρχιτεκτονικὴ ἔξεπεσε πολὺ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Γαβριὴλ καὶ τοῦ Λουδοβίκου... Ποῦ εἶναι τὸ σκυλί;... Ρικέ! Ρικέ!...»

Η φωνὴ τοῦ κ. Μπερζερέ ἔδωσε μεγάλην ἀναπούφισιν εἰς τὸν Ρικέ. Ἀπῆντησε γρατσούνιζοντας σὰν τρελλὸς τὰ πλευρὰ τοῦ μπαούλου.

Ποῦ εἶναι τὸ σκυλί; ήρωτησε δ. κ. Μπερζερέ τὴν Παυλίναν, ποῦ ἐπέστρεψε μὲ ἔνα δέμα φορέματα στὰ χέρια.

— Εἶναι μέσα στὸ μπαοῦλο, πατέρα.

— Μέσα στὸ μπαοῦλο! Καὶ γιατί; ήρωτησε δ. κ. Μπερζερέ.

— Γιατὶ ἦταν κουτός, ἀπήντησε ἡ Παυλίνα.

Ο κ. Μπερζερέ ἔλευθερωσε τὸν φίλον του. «Ο Ρικέ τὸν ἀκολούθησε ἔως τὸν ἀντιθέλαμπον

κουνῶντας τὴν οὐρὰ του. «Ἐπειτα μιὰ ἰδέα τοῦ ἥλθε. »Ἐγγύσιες στὸ δωμάτιον, ἔτρεξε στὴν Παυλίνα, καὶ ἔρριχθηκε ἐπάνω της. Τὴν ἐφύλισε μὲ θύροβον καὶ μὲ λατρείαν, καὶ ἐπέστρεψε στὸν κύριόν του. Ενόμιζε διτὶ θὰ παρέλειπε καθῆκον θρησκευτικὸν ἀν δὲν ἔδειχνε τὴν ἀγάπην του εἰς ἐκείνην ποῦ ἡ δύναμις της τὸν εἰχε χθσει μέσα σ' ἔνα βαθὺ μπαοῦλο.

Εἰς τὸν δρόμον, δ. κ. Μπερζερέ καὶ τὸ σκυλί του εἶδαν τὸ ἀξιολύπητον θέαμα τῶν ἐπίπλων τῶν ἀραδειασμένων ἐπάνω εἰς τὸ πεζοδρόμιον. Τὴν ὥραν ποῦ οἱ ἔργαται ἐπῆγαν νὰ πιοῦν ἔνα ποτηράκι ἀπὸ μπακάλικο τῆς γειτονιᾶς, ἡ ντουλάπα μὲ καθρέπτη τῆς δεσποινίδος Ζωῆς ἀντανακλοῦσε τοὺς διαβάτας: ἔργατας, μαθητὰς τῆς σχολῆς τῶν Θραικῶν Τεχνῶν, κορίτσια, ἐμπόρους καὶ καροτσάκια, ἀμάξια καὶ κάρα, καὶ τὸ κατάστημα τοῦ φαρμακοποιοῦ μὲ τὰ μπουκάλια του καὶ τὰ φίδια τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ακουμβημένος, στὴν ὅροη τοῦ πεζοδρομίου, δι πατέρας τοῦ κ. Μπερζερέ χαμογελοῦσε μέσα στὸ πλαίσιον του, μὲ γλυκύτητα καὶ λεπτότητα, καὶ μὲ τὰ μαλλιὰ ἀνάκατα ἀπὸ τὸν ἄνεμο. Ο κ. Μπερζερέ παρετήρησε τὸν πατέρα του μὲ σεβασμὸν καὶ ἀγάπην καὶ τὸν τοποθέτησε καλλίτερα. «Βαλε ἐπίσης σὲ κατάλληλον μέρος τὸ τραπέζιο τῆς Ζωῆς, ντροπιασμένο ποῦ εὑρίσκετο στὴ μέση τοῦ δρόμου.

Ο Ρικέ, ἐν τῷ μεταξύ, ἐσκάλωσε ἐπάνω εἰς τὸν κύριον του καὶ τὸν κύτταξε μὲ τὰ ώραια λυπημένα μάτια του, σὰν γὰ τοῦ ἔλεγε:

«Ἐσύ ποῦ ἴσουν τόσο πλούσιος καὶ λογυρός μήπως ἔξεπεσες; »Αφίνεις αὐτοὺς τοὺς κουρελιάρηδες νὰ πιάνουν τὰ ἐπιπλά σου, τὸ κρεβάτι σου, τὸ τραπέζι σου, νὰ τὰ σέρνουν ἔξω, νὰ τραβοῦν στῆς σκάλες τὴν ἀναπαυτικὴ πολυνήρονα σου ποῦ ἥταν καὶ δικῇ μου, κ' ἔξαπλονόμεθα κάθε βράδυ, καὶ πολλὲς φορὲς καὶ τὸ πρωΐ, σιμά σιμά. Τὴν ἀκούσα τὴν πολυθρόνα μας νὰ στενάζῃ στὰ χέρια αὐτῶν τῶν κακοντιμένων ἀνθρώπων, τὴν πολυθρόνα μας ποῦ εἶναι μιὰ θεά ἐφέστιος ἔνα ἀγαθοποιὸν πνεῦμα. Καὶ δὲν εἶπες λέξι σ' αὐτοὺς τοὺς δραπαγας. «Αν δὲν ἔχῃς πλέον κανένα ἀπὸ τὰ πνεύματα αὐτά, ἀν ἔχασες ἀκόμη καὶ τὰς μικρὰς αὐτὰς θεότητας ποῦ φοροῦσες, τὸ πρωΐ, δταν κατέβανες ἀπ' τὸ κρεβάτι, ἐκεῖνες τῆς παντούφλες ποῦ παίζοντας ἔγῳ τῆς τραβολογοῦσα μὲ τὰ δόντια μου, ἀν ἥσαι πτωχὸς καὶ δυστυχῆς, ὃ κύριέ μου, τί θὰ γίνω ἔγω;

Μετάφρασις Κ. Μ.

ΤΟ ΔΕΚΑΤΕΠΟΝΘΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Τὸ «Ἐκθετο», δράμα σὲ τέσσερες πράξεις διπλὸ. Φυτίλη, Αθῆνα 1904. — Η ἐργασία τοῦ κ. Περικλής Γιαννοπούλου.

τερος. Τὸ «Ἐκθετο» εἶναι μία κόρη πτωχή. Αγαπᾷ ἕνα νέον, διόποτος τὴν ἔγκαταταίπει ἡ μάλλον δὲν τὴν νυμφεύεται, διὰ νὰ νυμφευθῇ ἀλλην πλουσίαν. Η ἀδικημένη προστρέχει παντοῦ, καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ γαμβροῦ καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς νύμφης, διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ δικαιούμν της. Παντοῦ τὴν διώχνουν. Άλλ' εἰς τὸ τέλος ἀποδεικνύεται διτὶ εἰνε κόρη νόθος τοῦ πατρὸς τῆς νύμφης καὶ τῆς μητρὸς τοῦ γαμβροῦ. Καὶ διτὶ εἰχεν ἐραστὴν τὸν ἀδελφόν της! Μετὰ τὴν φοβεράν αὐτὴν ἀποκάλυψιν, η μπτέρα των αὐτοκτονεῖ καὶ τὸ δράμα λύεται.

Αὐτὴ εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ὑπόθεσις. Ωρισμένος δ. κ. Φυτίλης ἔχει ἀρκετὴν ιδιοφύιαν νὰ πλέκῃ σκηνὰς καὶ νὰ κατατευάζῃ σκελετοὺς δραματικούς. Εἰξένει ἀκόμη νὰ κάρμη τὰ πρόσωπα του νὰ διμιλοῦν ἀνθρωπινὰ καὶ νὰ λέγουν — μεγάλη ἀρετὴν αὐτό, — δλίγα καὶ χρήσιμα. Τέλος τὰ παραμύθια του δὲν εἶναι ἀπλὰ παραμύθια, ἀλλ' ἔχουν τὸ νόημά των, καὶ βλέπεις καθηρά διτὶ γίνονται ἐπίτιθες, διὰ νὰ διδάξουν τὰς κοινωνικὰς ἰδέας τοῦ πονητοῦ. Τί του λείπει λοιπόν; Νομίζω διτὶ τοῦ λείπει η δημιουργικὴ πνοή, η καλλιτεχνικὴ δύναμις, ἐκείνη που ζωτανεύει ἀνθρώπους καὶ παρουσιάζει εἰκόνας μεγάλας, ωρίσιας καὶ ἀληθινές.

Άν διτὶ νέος δ. κ. Φυτίλης, θὰ ἔλεγχα εὐχαριστώς διτὶ η δύναμις αὐτὴ λανθάνει: ἀλλὰ πόλλων ποτοῖς εἰξένει; «Τηράρχουν ἀνθρωποι, διὰ τοὺς δόποις η νεότης, η νίλικία τῆς δράσεως καὶ τῆς ἀκμῆς, τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως ὅλων τῶν φυχικῶν δυνάμεων, ἀρχίζει ἀπὸ τὰ σαράντα. Καὶ πιθανόν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ εἴναι καὶ δ. κ. Φυτίλης.

* * *

Εἰς τοὺς φιλολογικούς καὶ καλλιτεχνικούς μας κύκλους γίνεται κακτὸς πολὺς λόγος διὰ τὰ ἀρθρά, τὰ δόποια δημοσιεύει εἰς τὰς ἐφημερίδας δ. κ. Περικλῆς Γιαννοπούλος. Κάρμουν ἐντύπωσιν προπάντων τὰ αἰσθητικά, τὰ δόποια φιλοξενεῖ τὸ «Ἀορν». Πρὸ δλίγου ἐτελείωσεν ἐκεῖ μία μεγάλη μελέτη περὶ Θεάτρου καὶ γρήγοραν ἀλλην περιγραφής. «Άλλως τε τὸ «Ἐλληνικὸν Χρῶμα» εἴναι συνέχεια τῆς «Ἐλληνικῆς Γραμμῆς» η ὁποία εφάνη πέρυσι εἰς ἐν περιοδι-

κόν, πρόλογος δὲ καὶ τὰ δύο τῆς «Αρχιτεκτονικῆς», τὴν ὅποιαν θὰ δημοσιεύσῃ ὡς μανθάνουμεν ἡ Ακρόπολις.

Εἶναι πολὺ εὐχάριστον δτι ὁ κ. Περ. Γιαννόπουλος ἀπεράσισεν ἐπιτέλους νὰ δημοσιεύῃ τὴν ἔργασίαν του. Ουμολογῶ δὲ τὰ τὴν ἐπροτυμοῦσα εἰς τόμον ἡ εἰς τόμους, ἀρτίαν, συμμαζευμένην καὶ τακτοποιημένην· ἀλλ' ἀν τοῦτο πρὸς τὸ παχὺν εἶναι δύσκολον, τί νὰ γίνη! Ο κ. Γιαννόπουλος ἔσχατει πρὸ ἑταῖν, μ' ἐπιμονήν, μὲ μέθυδον, μ' εὐσυνειδησίαν, μὲ ἀγάπην καὶ μ' εὐλάβειαν, εἰμπορῷ νὰ εἴτω, λειτουργοῦ. Καὶ τὰ χειρόγραφα σωρεύονται. Τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα ἔδω κ' ἔκει, δὲν εἶναι παρὰ μέρος ἐλάχιστον. Καὶ τὸ ὄντευτον τοῦ κ. Γιαννόπουλου ἀλλο δὲν εἶναι, παρὰ νὰ εἰμπορέσῃ μίαν ἡμέραν νὰ παρουσιάσῃ τὸ σύνολον.

Περὶ τῆς ἔργασίας τοῦ κ. Γιαννόπουλου θὰ δημιλήσωμεν κάποτε ἐκτενέστερα. "Ολοι θάσχοινθοῦν μὲ αὐτήν. Εἶναι ἔργοσία, ἡ ὅποιας ἀδιάφορον δὲν θαύμασῃ κανένα. Πρὸς τὸ παρόν, ἡθέλησα μὲ δλίγας λέξεις νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Παναθηναίων». Εἰς τὰ ἄρθρα τοῦ κ. Γιαννόπουλου θὰ εἴρουν κάπι τὸ νέον, τὸ εἰλικρινές, τὸ πρωτόκουστον, τὸ ρητοκέλευθον. Δὲν ὄμοιάζουν μὲ τὰ συνήθια αἰσθητικὰ καὶ κριτικὰ φλυαρφήματα, τὰ κατὰ συνθήκην ἀναμασσήματα. Εμπνέονται ὅλα ἀπὸ μίαν ἰδέαν, ἀπὸ μίαν ἀρχήν. Καὶ ἡ ἰδέα αὐτή, δι' ἡμᾶς τοὺς Ἐλληνας, εἶναι νέα καὶ ὀρειχαλκοῦνται. — ποτὸς εἰξέρει, — νὰ ἐπικρατήσῃ, νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Τέχνην καὶ εἰς τὴν Ζωὴν ὡς ὀδηγήτρια. νὰ κάμη προστη-

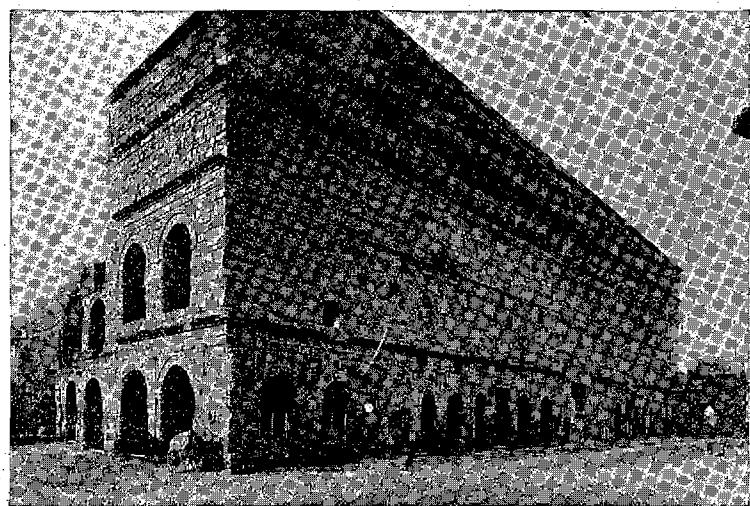
λύτος καὶ δπαδούς. Εἰμπορεῖ δικάς καὶ νὰ δειχθῇ εἰς τὸ βοτερον, πλάνη, ὑπερβολή, οὐτοπία. Διὰ τοῦτο πρέπει κανεὶς νὰ τὴν βασανίσῃ. Οπωδύποτε, ἡ αἰσθητικὴ τοῦ Γιαννόπουλου θὰ συζητηθῇ, θὰ προκαλέσῃ ἐνθουσιασμὸν ἢ ἀγανάκτησιν, ἔρωτα ἢ μῆσος. Περὶ τούτου εἰμπορῶ νὰ σᾶς ἐγγυηθῶ: δτι θὰ λύσῃ τὴν ἀδικοφορίαν, ἡ ὅποια μᾶς ἀποκαλύζει δταῖ προκειται περὶ σημαντικῶν, τὰ δόπια τεωροῦμεν ἀσήμαντα. Ο κ. Γιαννόπουλος εἶναι ἀπὸ ἔκεινους, οἱ διποῖοι εἰξέρουν νάφυπνίους. Τὸ ὄφος τοῦ θωπεύει, γαργαλίζει, τσιμπᾷ, τρυπᾷ, δχγκάνει, δίδει γροθίες, φάπτες, κατακεφαλίες. "Οσην δρέξιν δι' ὄπον νὰ ἔχῃ κανεῖς, θάνατον ἡ τὰ μάτια τοῦ. Διὰ νὰ ἴδῃ ἐπιτέλους ποτὸς εἶναι καὶ τὶ θέλει αὐτὸς ὁ αὐθαδῆς φωνοκούς. Καὶ θάνατοςθῇ νάκουση καὶ θάνατοςθῇ νὰ προσέξῃ. Καὶ ἥμα προσέξῃ, ἡ Ἱδέα θὰ τοῦ φωνερωθῇ. Καὶ ἥμα τοῦ φωνερωθῇ ἡ Ἱδέα, — μέσος δροῦ δὲν χωρεῖ, — θὰ γίνη ἡ φίλος τῆς ἐχθρός της.

Μεγάλαι, ἀξιοσημείωτοι, σπουδαῖαι ἔργασίαι εἶναι πάντα τὰ ἔκειναι, εἰς τὰς ὅποιας δὲν χωρεῖ ὁ μέσος δροῦ. Καὶ ὡς τοιαύτην ὑποδεικνύω τὴν ἔργασίαν τοῦ κ. Γιαννόπουλου. Μόλις ἐφάνη, καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη καλά, ἔχει ηδη τοὺς φωνατικούς της.

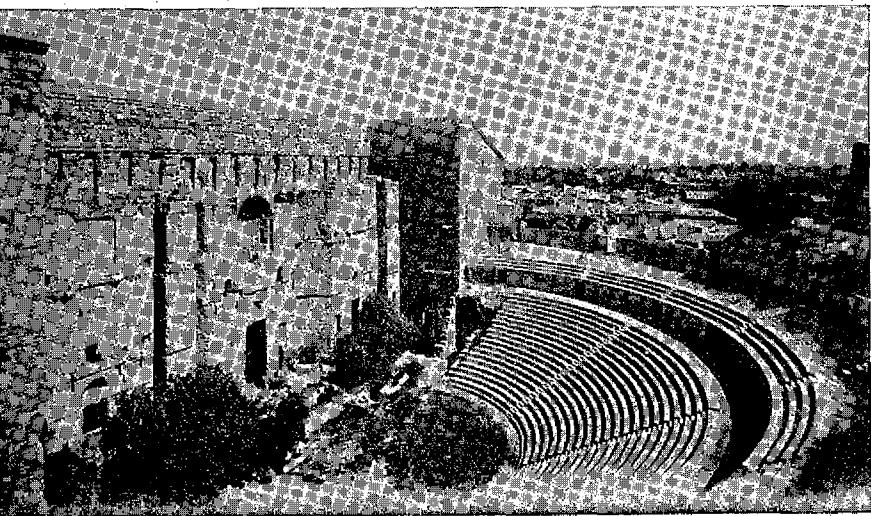
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Τὸ Παρίσι άπὸ τοῦ 'Ιουλίου καὶ ἐντεῦθεν εἶναι ἔρμαιον τῶν ξένων λεγεώνες δλοι δρομένοι ἀπὸ τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς οίκουμένης, τὸ κατέκτησαν καὶ τὸ μετεμόρφωσαν εἰς ἀχαρακτήριστον Βαβέλ, δπου δλαι αὶ φυλαὶ τῆς ὑφῆλιου συνωθεῦνται καὶ δλοι οἱ μᾶλλον ἀντίθετοι τύποι συναντῶνται καὶ συγκρούονται, ἀπὸ τῶν μελαχών καὶ κατεσκληρότων Νοτιομερικανῶν εἰς τοὺς γέμοντας ζύθους ροδοπαρείους καὶ προγάδοτορας Γερμανούς, καὶ τοὺς μεκροσκελεῖς καὶ δστεώδεις Ἀγγλοσάξωνας. Οἱ ταλακίωροι ἐγχώριοι, παντελῶς ἔξουθενωμένοι προσβλέπουν μὲ γουρλωμένα μάτια καὶ χάνονται στόματα τὰς πενιέργους φυσιογνωμίας καὶ τὰς ἀλλοκότους μορφὰς τῶν παντοιειδῶν

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΟΡΑΓΓΗΣ

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΟΡΑΓΓΗΣ

ἐπιδομέων, μόνον δὲ ἡ σκέψις τοῦ κέρδους, τὸ ὅποιον παρέχει τὸ ἐπιμελὲς μάθημά των, ἀναστέλλει τὴν ἐκφρασιν τῆς δυσμενοῦς ἐπιλήξεως, ποὺ τοὺς ἐμπνέει ἡ θέα των 'Ως καὶ αὐταὶ αἱ Αμερικανίδες ταξειδώτισαι, ἐνῷ αἱ ὄμοιμοντος τῶν ἀδελφαὶ τῆς χειμερινῆς ἐποχῆς συνημμαλῶνται πρὸς τὴν κομφότητα τῶν Παρισινῶν καὶ πολλάκις τὰς ὑπερβάλλουν διὰ τῆς ἀγχολητικότητος καλλονῆς των, τώρα αἱ τῆς θερινῆς φουρνιάς, θὰ ἐνόμιζες δτι ἔξηλθον ἀπὸ θηριοτροφεῖον ἢ μᾶλλον ἀπὸ λαμπίαν χούσην ὅποιος συμφύρουνται ἀπλαστοὶ ἀκόμη τύποι ἀνθρωπότητος. Εἰς αὐτάς, πολλάκις, χρωκτηριστικὰ εὑμορφα ἐν πρὸς ἐν συμπήγμανται εἰς ἐν σύνολον τόσῳ ἀντίθετον πρὸς τὴν αἰσθητικὴν μηκοῦ, ὅπει δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ γελάσῃ ἢ νὰ μὴ κλαύσῃ, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυκρασίας του.

Ἐνοεῖται δτι, καθὼς εἰς δλαις τὰς δορυαλώτους πάλεις, τὰ βάρον τῆς κατακτήσεως φέρουν μόνον οἱ ἀδύνατοι, δσοι ἐνεκα διακρίνων λόγων δὲν ἡδυνήθησαν νὰ ἀπομάκρυνθοῦν, διότι δλοι οἱ δλαιοί, δλοι οἱ σεβόμενοι ἐστοὺς Παρισινοὶ ἔφυγαν καὶ τὰ καύματα καὶ τὴν πλημμύραν τῶν περιηγητῶν, καὶ ἐζήτησαν ἀσύλον εἰς τὰ δεσύσκια βουνά ἢ εἰς τὰς κυματολούστους ἀκτάς.

Ἡ διασπορὰ τῶν Παρισινῶν, ὡς εἶναι ἐπόμενον, ἐπέφερε καὶ τὴν διάσπασιν τῆς καλλιτεχνικῆς ζωῆς: εἰς τὸ Παρίσι οὐτὴν τὴν ἐπόχην, μόνα ἀκμάζουν τὰ φδικὰ καφενεῖα μὲ τὰς δηθεν εὐδύμους ἡλιούστητάς των τὰ περισσότερα θέατρα εἶναι κλειστά, καὶ δσα δὲν εἶναι, ἀναμασ-

σεως καὶ τὸ εὐγραμμον καλλος τῶν τύπων, ὑπερέβη πάσαν προσδοκίαν καὶ ἀπέδειξε πόσον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες, γνωρίζοντες νὰ συνδυάζουν τὰς κακλονὰς τῆς φύσεως μὲ τὴν τελειότητα τῆς τέχνης, ὑπερέχουν. καὶ κατὰ τὴν θεατρικὴν ἀντίληψιν τοὺς μεταγενεστέρους λαούς, τοὺς στερήσαντας τὰ τεχνικὰ ἀριστούργηματα τῆς λαμψεως τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ μειδιάματος τοῦ οὐρανοῦ.

Σκοπὸς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς πλαστότητος καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὴν φύσιν, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ νέον θέατρον, ἐνέπνευσε καὶ τὸν ἰδρυτὴν τοῦ ὑπαίθριου λαϊκοῦ θεάτρου ἐν Bussang τῶν Βοσγίων ὅπου ἀπλοὶ ἀνθρώποι τοῦ λαοῦ, ἀπλοὶ χωρικοί, ἔκτελοιν, ἔχοντες ὡς σκηνογραφίαν τοὺς δασῶδεις λόφους καὶ τοὺς ἀνθηροὺς λειμῶνας, δράματα ἀπλά καὶ δυνατά; βασιζόμενα ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἴδεσν καὶ αἰσθημάτων τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος; ἀλλ᾽ οἱ Pottecher μεγάλοις κτηματίας τῶν Βοσγίων, ἰδρύσας τὸ λαϊκὸν θέατρον, ἐπιδιώκει ὅχι μόνον τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς θεατρικῆς τέχνης ἀπὸ τῶν ἐπιπλάστων συνθηκῶν τῆς συγχρόνου δραματουργίας ἀλλὰ καὶ τὴν ἀφύπνισιν τῶν ὑψηλῶν ἴδαινων καὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων. Τόσον δὲ φανέρα ἥτο ἡ διὰ τοῦ λαϊκοῦ θεάτρου ἐξυπηρετουμένη ἀνάγκη καὶ τόσον ἐπέτυχεν ἡ πρώτη αὐτοῦ ἀπόπειρα ἐν Μπουσάν, ὃστε πλείστοι ἀνεδείχθησαν μημηταὶ κατῆς ἰδρύσαντες λαϊκὰ ὑπαίθρια θέατρα εἰς πλειστα μέρη τῆς Γαλλίας, σκοποῦντα τὴν ἀπλοποίησιν καὶ ζωογράφησιν τῆς δραματικῆς τέχνης, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἐξύφωσιν τῆς λαϊκῆς φυχῆς:

ΙΩΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

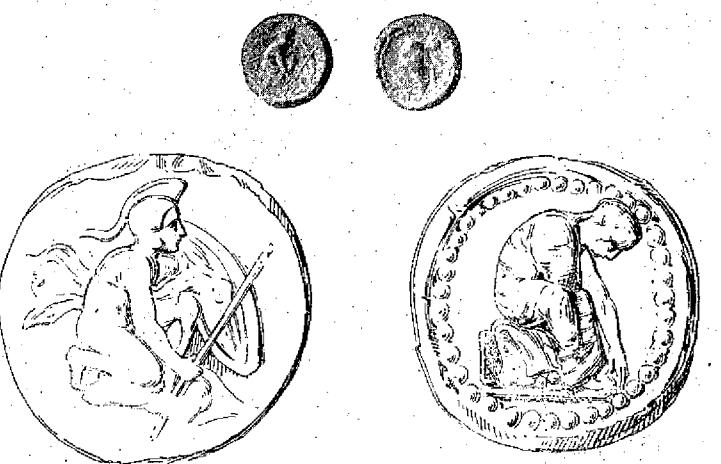
Ἐπὶ τοῦ αἰώνιου δράματος.

Ἐνες ἀνάγκη νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ ἡμεῖς περὶ τοῦ δράματος, τούλαχιστον διὰ νὰ λάβωμεν σειράν. Διότι ὅχι μόνον δὲν ἔποισταν δὲν ενεμοστρέβιλος τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν συζητήσεων δὲποὺς ἐσκάρπιστεν εἰς τὸν δρόμον ὅλη τὰ πτωχὰ πράγματα τοῦ διαλυθέντος μὲ ἔνα ρεβόλθερ σύζυγικον οἰκήματος — χαρτιά, καρφίτσες, κορδέλες, κατσαρόλες, φωτογραφίας, μίαν κούνιαν ἐνός παιδιοῦ — ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ἀκόμη οὔτε εἰς τὴν ἀρχήν. Θὰ δηλήσουν πολλοὶ ἀκόμη. Ὅπαρχουν καὶ Ἑλληνες οἱ ὄποιοι κάρμουν τὴν πρώτην τῶν ἐμφάνισιν εἰς τὸν τύπον μὲ μίαν γνώμην περὶ τοῦ δράματος τῶν στηράτων τῶν σπητιῶν, τῶν σκοτώνων τῶν δράματος τῆς συζητούντος τέχνης.

Οἱ Γαλανὸς τοὺς ἐφόνευσε καὶ τοὺς δύο. Δέν εἶναι δυνατὸν ὅμως ὁ οἱ Γαλανὸς νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα συζύγου δι᾽ ὅλους τοὺς Ἑλληνας. Ἐὰν τὸν πάρωμεν ὡς ὑπόδειγμα καὶ ὡς νόμον, τότε ὅλοι οἱ Ἑλληνες σύζυγοι πρέπει νὰ πηγαίνουν σπίτι των εἰς τὰς διὰ τὸ πρωὶ μὲ ἔνα ρεβόλθερ εἰς τὴν μίαν τοσέπην καὶ μὲ ἔνα δράμα μὲ δεκαπεντασυλλάδους εἰς τὴν ἀλληρα. Τούλαχιστον ἔγῳ δὲν θὰ τοῦ ὄμοιάσω, καὶ ἵδου ἔνας: «Ἐλλην ποῦ θὰ ὑψώσῃ ἀνταρσίαν, ἐν ᾧ περιπτώσει ψηφισθῇ νόμος ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀναγκαζῶν ὅλους τοὺς πολίτας νὰ δομιάσουν πρὸς τὸν οἱ Γαλανόν. Διότι σκέπτομαι, διὰ ἣν ἡ γυναῖκα μου μὲ ἀπατήσῃ, θὰ ἡγαιναὶ ἀδύνατον νὰ τὴν σκοτώσω. Οὐδέποτε ἐκράτησα δπλὸν, εἰμὴ μόνον εἰς τὸν στρατόν, διὰ τὸν ἔρωτας τρεῖς βολὰς ἀποτυχούσας πανηγυριῶν. Δέν ἐκράτησα οὔτε δίκαιον. Δέν ἔχω σουγιᾶν. Δέν ἔρριξα στριχράν οὔτε τὴν Λαμπρήν εἰς τὸ ἀρνί, ποῦ ρίχνουν καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες! Ὕποθέσατε, διὰ εὐρῆκα τὴν σύζυγόν μου μαζὶ μὲ τὸν Νίκαν, πῶς νὰ τίξω; «Ἐχω ζῆσει ἀρκετὰ ἔτη καὶ δὲν ἔστερησα τὴν Πλάσιν ἀπὸ κανένα χρήσιμον ἔντομον. Καὶ αὐτὰ τὰ κουνούπια τὰ σκοτώνω ἐμμέσως καὶ ἡρέμως, διὰ τοῦ καπνοῦ δελταρίου ἢ σκόνης, μὲ εὐχαριστεῖ δὲ ἡ ἴδεα, διὰ μόνον ζαλίζονται καὶ δὲν σκοτώνονται.

Η πεταλούδα ἔπεισε πολλάκις ἀπὸ τὴν λάμπαν τοῦ βιβλίον μου ψυχορραγοῦσα καὶ ἡσχολήθην ἐπὶ μίαν ὥρα νὰ τῆς δώσω ζώνην. Ὅπο τοιούτους δρους πρέπει νὰ δομολογήσετε διὰ καὶ ἔγῳ καὶ οἱ περισσότεροι ἀνθρώποι ποῦ μοῦ δομιάζουν, εἶναι δύσκολον νὰ ἔκπλωσμεν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν ἀρατήν κατὰ γῆς. Η τιμὴ εἶναι μία ὥρατα ἴδεα. Ἀλλὰ ἡ φύσις μου, τὸ πρόγραμμα τῆς ζώνης μου νὰ μὴ σκοτώνω, τὸ πρόγραμμα ἐπὶ τέλους τοῦ νὰ μὴ θεωρῷ μίαν γυναῖκα ἀξίαν νὰ μὲ ἀπαγολώσῃ πολύ, εἶναι ἴδει καὶ ἀκόμη ὥρατεραι. Εἶναι ἀλλως τε καὶ πράγματα πολὺ στερεά.

Ολη ἡ ψυχολογία τῆς κοινῆς ἐκείνης σκηνῆς τῆς δόδου Κοωνοῦ, ἡ ὄποια ὀνομάσθη δράμα, ὑποθέτω διὰ εἶναι ἡ ἔξης: «Οἱ Γαλανὸς ἐκαμνει δράματα ἀποτυγχάνοντα εἰς τὸ θέατρον. Ήθέλησε νὰ κάμη καὶ ἔνα δράμα ποῦ νὰ μὴ ἀποτύχῃ. Ήτο τὸ μόνον δράμα ποῦ ημποροῦσε νὰ κ.μη., διπλοῦς φόνος. Ίδου διὰ τοῦ δράματος τοῦτο κράτος. «Οσοι θέλουν εἶναι ἐλεύθεροι νὰ σκοτώνουν τὴν ἀπίστον, ἀλλὰ εἰδικῶς ἐλληνικὸν σκότωμα, πκνελλήνιον, χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλλάδος διπλῶς καὶ ἡ φουστανέλλα ἢ ἡ κάλπη, δὲν εἶναι δυνατόν καὶ τὸ δρόπον νὰ δημιουργηθῇ. Δώσατε, δεμψεθάσας, τὸ δικαίωμα καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἄλλους νὰ

λογήν. Έκ τούτων 125 είναι τοῦ Ρέμπραντ, 34 τοῦ Μιλλέ, ἀφετεὶ τοῦ Οὐνδερ καὶ ὅλαι τοῦ Ροδὲν καὶ Δεγκρός. Αἱ χαλκογραφίαι αὗται εἰναι τὰ ἀρισταὶ ὑποδείγματα τοῦ εἴδους ὡς ἀνήκουσαι εἰς τοὺς μεγαλειπέρους καλλιτέχνας.

Καὶ ἔτοι, χάρις εἰς τὸν Ἑλληνα Κονσταντίνον Ἀλεξανδροῦ Ιονίδηη ἐπλούτισθη τὸ πτοιχὸν ἀγγλικὸν μουσεῖον μὲν ἀλληδινὴν βασιλικὴν συλλογὴν. Η καυμένη, ἡ Ἑλληνικὴ Πινακοθήκη ἡς περιμένη τὸ κληροδότημα κανενὸς Μίν-Τσού-Φού διὰ ν' ἀρχίσῃ νὰ λέγεται Πινακοθήκη.

Ο θεός σχωρεῖς τον!

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

ΕΔΩ ν' ἔκει γίνεται κάποια ἀπόπειρα ἐφαρμογῆς τοῦ χρώματος εἰς τὴν γλυπτικήν. Φαίνεται ὅμως διὰ χρειάζεται πολλή τέχνη καὶ λεπτότης. Τελευταίως ἔνας νέος ἀγγλος γλυπτής δι Κούρτων Πόλλοκ ἥρισε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ χρῶμα εἰς μερικάς σπουδάς του πολὺ ἐπιτυχῶς. Οἱ χρωματισμοὶ του εἶνε προπάντων οκοτείνοι. Μεταχειρίζεται τὸ ὑδατόχρωμα καὶ τὸ ἑλαιόχρωμα. Τὰ ἀγαλμάτια μὲ ὑδατόχρωμα ἔχουν πολλήν λεπτότητα ἀλλ' ίδιως δὲ καλλιτέχνης δειχνεῖ πολλήν δειξιότητα εἰς τὸ ἑλαιόχρωμα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΥΠΟ τὸν τίτλον «Τὸ ἔξι Ἀντικυθῆρων "Αγαλματοῦ" τοῦ Ἀμυνομένου καὶ ἀττικὸν μολύβδινον Σύμβολον» δημοσιεύει ὁ κ. I. N. Σβρούδωνος εἰς τὴν «Διεθνῆ Εφημερίδα τῆς Νομισματικῆς Αρχαιολογίας» ἀρθρίδιον διὰ τοῦ ὅποιον σχετίζει τὸ ἀγαλμα τῶν Ἀντικυθῶν τὸ ὄνομασθὲν Ἀποσκοπῶν μὲ τὸ ἀττικὸν μολύβδινον σύμβολον, τοῦ ὅποιον δημοσιεύομεν τὴν εἰκόναν. Τοιαῦτα μολύβδινα νομισματόσημα σύμβολα ἀνακαλύπτονται πλεῖστα εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀγκυρῶντας τοὺς ἀπὸ τοῦ Ε'. π. X. μέχρι τοῦ Δ'. μ. X. αἰώνας. Μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων τῶν συμβόλων αὐτῶν τοῦ Δ'. καὶ Γ'. αἰώνος π. X.) πλεῖστα εἰναι μεγάλης ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, ὡς ἀντιγράφων πιστῶς πολλὰ τῶν διασημάτων τοῦ Ἀττικοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ισταμένων, ἀλλοτε ἐν Ἀθήναις. Τὸ ἀνωτέρω σύμβολον ἐν μεγενθύνσει, ενδισκόμενον μέχρι τελευταίως εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ρουσόποιλου, τῷρα δὲ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Ἐνιατικοῦ Μουσείου. Μιχ Βλαστοῦ, παρέχει κατὰ τὸν κ. Σβρούδωνον μεγάλην δημούτητα τοῦ ἔπι ἀντὸν ἀμυνομένου μαργαρίτην τοῦ πρὸς τὸ ἀγαλμα ἔκεινο τῶν Ἀντικυθῆρων. «Εἶναι

ΜΕΤΑΞΥ τῶν ποιεύμεν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν δοῖ εἰναι ῥιζωμέναι παρὰ τῷ ἀπαύδειτῳ λαῷ τῆς Ζακύνθου. μεγίστην πολλάκις ἔξασκουσαι ἀπορροῇ ἐπὶ τῷ καθόλου βίου των, δύναμεθα νὰ συγκαταθύμησμεν καὶ τὰς ἐπομένας, ἢς, πλὴν τῶν μέχρι τοῦδε ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθεῖσῶν, ἡδονῆθημεν νὰ περιγραμμα ἀντὸν».

ΔΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΤΕΦΩΣ. —Δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου μεταφέρονται, ἐν μέσῳ φωνασπιῶν τῶν παιδῶν, τὰ προικιὰ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς νύμφης εἰς ἡνὶ οἰκίαν. Θὰ κατοικήσῃ τὸ ἀνδρόγυνον. Τοιαῦτα μολύβδινα νομισματόσημα σύμβολα ἀνακαλύπτονται πλεῖστα εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀγκυρῶντας τοὺς ἀπὸ τοῦ Ε'. π. X. μέχρι τοῦ Δ'. μ. X. αἰώνας. Μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων τῶν συμβόλων αὐτῶν τοῦ Δ'. καὶ Γ'. αἰώνος π. X.) πλεῖστα εἰναι μεγάλης ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, ὡς ἀντιγράφων πιστῶς πολλὰ τῶν διασημάτων τοῦ Ἀττικοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ισταμένων, ἀλλοτε ἐν Ἀθήναις.

— Διαρκοῦντος τοῦ μαστηρίου τοῦ γάμου ἐμπήγουσιν ἐπὶ τοῦ ὄντερθρου, ἡ κατὰ γῆς, μάχαιραν μετὰ μαύρης λαβῆς (μανδρούπικο μαχαίρι), εἰς οὐδένα δὲ τότε ἐτιρέπεται ἡ εἰσοδος εἰς τὴν οἰκίαν ἡ ἔξοδος, διώτι τοῦτο θεωρεῖται κακὸς οἰωνός. Κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον, ὁ γαμφρός ἡ νύμφη φέρουσιν ἐπ' αὐτῶν μικρὸν Εναγγέλιον ἡ Σύνοικην ἡ κλειθρὸν (λονκέτο) ἡσφαλισμένον, τὸ διόπιον ἀνοίγουσι, μετὰ τὸ πέρας τοῦ μαστηρίου πρὸς πρόληψιν τῆς ὄρχιτεδης,

ἥτις ἐπιτυχάνεται, ἐὰν κακόβουλος τις λάβῃ κλωστὴν, ἢ τεμάχιόν τι (πάροι σημάδι) ἐκ τῶν φορεμάτων τῶν νυμφίων. Ἐπίσης κλειδώνουσι πάντα τὰ ἐπιπλατής οἰκίας, μέχρι πέρας τοῦ μαστηρίου, ἡ ἀναρτῶσιν ἀπὸ τοῦ λαμποῦ τῆς νύμφης πηγούνιον μετὰ μούσης λαβῆς, ἡ ἀπὸ τοῦ ποδὸς αὐτῆς τεμάχιον δικτύου γιὰ τὰ μάρια. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τίθεται ὑπὸ τὸ προσκέφαλον τοῦ γαμφροῦ μάχαιρα, δι' ἣς ἐφονεύθη ἀνθρώπως.

— Ἐπίσης, καθ' ἣν ὥραν τελείται τὸ μαστηρίον τοῦ γάμου, πατεῖ ὅπαξ ἡ πολλάκις ὁ γαμφρός τὸν πόδα τῆς νύμφης, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὴν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν του, μεγίστη δὲ καταβάλλεται προσοχὴ νὰ μη μετασύχαπει ὁ πόδας, ἡ θεωροῦσθη τὸ περιβάλλον τοῦ ποδού, ὃν καρεῖται τὸ περιφέρεις τοῦ κρητανοῦ ποδού τοῦ γάμου, περιττούσαν τὸν γάμον.

— Ο τρώγων ἐκ τοῦ ἀρτοῦ, ἡ πίνων ἐκ τοῦ οίνου, ἔξ διὸ ἔφαγον καὶ ἔπιν, κατὰ τὸ μαστηρίον, οἱ νεόνυμφοι, δεν θὰ βραδύνη νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ὁ περιερχόμενος κατὰ τὸ Ήσαΐα, χρόνε...» περὶ τὴν τράπεζαν, κρατῶν τὴν ἄκραν τοῦ φορέματος τῆς νύμφης.

— Μεταβαίνοντων πεζῇ ἡ διὰ ἀμαξῶν τῶν νεογέννων εἰς τὴν νέαν κατοικίαν των, φίττουσιν ἐπ' αὐτῶν ἐκ τῶν παραδύνων ἄνθη μετὰ ὄρνιτσιν (γιὰ νὰ φιλέσω γόργον).

— Εἰσερχομένη ἡ νύμφη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμφροῦ, πατεῖ τὸ πρῶτον διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδός, προσφέρει δὲ πρὸς αὐτὴν ἀμέσως ἡ πενθερά. ἔλαν ὑπάρχῃ τοιαύτη, μέλι ἡ γυνάκιστα (ζαχαρόκουκα) διὰ νὰ διέλθῃ εὐχαρίστως τὸν βίον, ἡ ζώδιον διὰ νὰ σχηματίσῃ οἰκογένειαν.

— Εἰσερχόμενος ὁ γαμφρός εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης πατεῖ τὸ κατόφιλον διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, ἡ δὲ νύμφη τὸν δέχεται ἐν τῷ μεσῷ τῆς θύρας, διὰ νὰ μη διαλυθῇ, ὡς λέγουσιν, ὁ γάμος. Ιπτίση διέρχεται ὄντα ἀνδρικῆς περισκελίδος ποδὸς ἀρρενογονίων. Τὸ τελευταῖον τούτο εἰς τινᾶς κώμας τῆς ἔξοχῆς τηρεῖται.

— Τοὺς νεογέννων μεταβαίνοντας οἷκοι, μετὰ τὸν γάμον, συνοδεύει παῖς, οὐτινος ζώσιν οἱ γονεῖς, κρατῶν τὰ στέφανα καὶ τὰ κηρία τοῦ γάμου, κάριν ἀρενογονίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων φίττουσιν ἐπὶ τῆς νυμφικῆς κλίνης, πρὶν ἡ κατακλιθῶσιν οἱ νεόνυμφοι, διόπιον παῖδα.

— Κατὰ τὸν γάμον, ἡ καὶ τὴν μητερίαν, δὲν προσφέρουσι εἰς τοὺς ἐπισκέπτας καφέ, καθότι θεωρεῖται κακὸν σημεῖον.

— Κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου καὶ ἐν τῷ δεῖπνῳ, τρόφουσιν οἱ νεόνυμφοι περιστεράς (πιτσούνα), διὰ νὰ ἴνε ἀγαπημένοι, ως οἱ περιστεραί, αἱ διόπιαι δὲν ἔχουν κοληρόν.

— Τῇ τρίτῃ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ, νήθει ἡ νύμφη τρεῖς πλαστάς εἰς μίαν, δι' ἣς δένονται οἱ στέφανοι. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, δὲ τὸ μαστηρίον τελέσαις Ἱερεῖς, ἐνώπιον τὰ κηρία τοῦ μενταλού συστρέψει αὐτὰ μετὰ τῶν στέφανων, ὅπως οἱ νεόνυμφοι μείνωσι διὰ παντὸς ἡμιμένου. Ταῦτα τιθέμενα κατόπιν ἐντὸς στεφανοθήκης ἀναρτῶνται ἀνω τῆς συγνωμῆς κλίνης, μετὰ δὲ τὸν δισταύλον τῶν συζύγων εἴτε τίθενται ἐν τῷ φερέτηρι τοῦ τελευταίου δινήσκοντος, εἴτε στέλλονται εἰς τὴν ἐνοικιακήν εἰκαλησίαν.

— Θεωρεῖται κακὸς οἰνός νὰ προκύψῃ νύμφη εἰς τὸ παρόντα, πρὶν ἡ παρέλθωσι τρεῖς ἡμέραι τοῦ πόλεμου τῆς Χίου. Τὸ Επιτόπιον, δὲ τὸν πόλεμον τῆς Χίου, οἱ Σιδηρόδρομοι, Τὸ Λαστινούμια κλπ. δίδοντα πλήρη εἰκόνα τῆς αὐτοκρατορίας.

Εκφωνήσιν τοῦ «Ἐνδογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός...»

— Νεάνιδες δίδουσι τῇ νύμφῃ, δύπος φορέση, κατὰ τὸ μαστηρίον, τὰς καλτοδέτας των διὰ νὰ συζευχθῶσι καὶ αὐταὶ τοιχέως γιὰ νὰ ταῖς σύνηρης ἡ νύφη). [Ζάκυνθος].

Α. Χ. Ζ.

ΑΙΑΦΟΡΑ

Ο οι Σανδος Μασούνας ἀρχίζει καὶ πέλιν τὰ πατριωτικά του ταξεδία. Τὴν Κύπρον θὰ χαιρετίσῃ τῷρα δὲ ἀφελῆς μοῦσα του καὶ ἡ εὐγενεῖς του ψυχή. Τὸν εἰδομένιν τελευταῖος Πλένε νὰ τὸ ἀναγγελῆ εἰς τὸ «Παναθήναια» τὰ δύοτα περιβάλλοντα με ἀγάπην τὸ δινεύόν του. Μὲ λάμψιν στὰ μάτια καὶ μὲ φωνὴν ἥρεμον, θερμήν, διόλενα γοργοτέραν καὶ δυνατήν μᾶς ἀπῆγγειλε τους στίχους του:

Εἶνε ἡ ψυχή μου θάλασσα καὶ ἀγέρας δὲν τὴν πάντα, Καὶ έτοι κανένα δὲ ζητάει δὲ πόθες μου λιμάνι, Καὶ μέρα νύχτα σὸν ποντὶ κυματοποιημένο Απλόντα φέρει τὰ πλατειὰ φτερά καρφίτσαν τὰ ξαποσταίνω. Πλυνένειρο τῆς νεύστης μου καὶ τὴν ζωῆς μου ἀντάμα, Πατρίδα, πον δὲ πότε τὸ ἀλμάτια, Σὲ τὸ λιβάνι μιὰ καρδιὰ μπροστά σὲ Σὲ θὰ κάψω, Μὲ τὴν φωτιά, πον μάχομαι καὶ ἀλλαγομέναις τὸ ἀνάψω. Εσεῖς πον μὲ κυττάζετε, καὶ ἔστις πον μὲ γραιμάτε, Μαζὶ μὲν νέαντας πονεῖτε, Μαζὶ μὲν νάπατε, Μαζὶ μὲν καρφίτσαν τὰ πλατειὰ φέρει τὰ χρυσόβειρον ἔλατε. Μία θαλασσάνια ἀνατολὴ μπροστά σας θὰ τὸ φέρει, Τὴ γαλούλενη κρατῶ καὶ τὸ Σταυρὸν στὸ χέρι.

ΑΡΚΕΤΑ ἐνδιαφέρονται καὶ περιεργον βιβλίον ἔξειδη δόθη τελευταῖος εἰς τὸ Λονδίνον Ιάπαν by the Japanese, Η Ιαπωνία ὑπὸ τῶν Ιαπωνίων εἰς τὴν Α. A. M. τὸν Μικάδον τὴν συναντήσει του, μὲ πρόλογον τοῦ Αλφρέδου Στέδ, γνωρίζοντος τὰ ἀνατολικὰ πράγματα Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς εἰδικά κεφάλαια καὶ κάπιστε κεφάλαιον εἰναι γραιμένον ὑπὸ ἔνδον Ίαπωνος. Ιδού αὐτὸς τὸ Αντικυαρατούριον Ολοκλήρωμα τὸν βαρόνον Σαμνομήρια, ἀρχηγοῦ τοῦ αντοκρατορικοῦ οἴκου Η Νοιολεσσα ὑπὸ τοῦ μαρκητοῦ Ίτο Η Κοινοβούλευτη Ζαή ὑπὸ τοῦ βαρόνου Κανένο Καντάρο Ο Στρατός ὑπὸ τοῦ μαρκητοῦ Ογκάμα ορχήσην τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν Τὸ Ναυτικὸν ὑπὸ τοῦ ναυαρχουν Σάτο τὸ κόμητος Οχούμα Τὸ Εμπόριον, δὲ τὸν πόλεμον τῆς Χίου, Ο Σιδηρόδρομοι, Η Λαστινούμια κλπ. δίδοντα πλήρη εἰκόνα τῆς αὐτοκρατορίας.

ΑΣΤΙΚΑ παρανόησις ὑπὸ ἔνων ἀρχαιοτέρων ἐκδοτῶν ἀναφέρεται εἰς τὸν «Νέον Ελληνομνήμονα» τοῦ Ιουνίου, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ηρῆμα ωχρόνων με

ΕΙΣ ΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΝ

ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ ΣΑΣ

21 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ «ΕΛΛΑΣ»

(Εφημερίς οικονομολογική και πολιτική)

Εκδίδεται κατά Σάββατον

Δημοσιεύουσα πλουσία και επίκαιοιν οικονομολογική ήλινη και χρηματιστικής πλάκας.

'Ιδιοκτήτης και Διευθυντής: Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομή έτησια: Εσωτερικοῦ δρ. 20
Εξωτερικοῦ Φρ. Χρ. 20

Γραφείο: Εν Αθηναῖς, δόδος Σταδίου 54.

ΤΥΠΟΣ

Εφημερίς Θεσσαλική και Μακεδονική ἐν Βόλω
Διευθυντής και ίδιοκτήτης: Δ. Α. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ

Δημοσιεύει τάς άκριβεστάς καὶ νοποτός Θεσσαλίας
καὶ Μακεδονίας εἰδήσεις.

"Έγει τη μεγαλεπέραν κυλοφορίαν ἐν Θεσσαλίᾳ αἱ
δλες τάς θελητικάς ἔφημεσθας.

Ερευνά τά Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ζητήματα.

Συνδρομή έτησια: Εσωτερικοῦ δρ. 15
Εξωτερικοῦ Φρ. Χρ. 15

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάκται καὶ διάλκηρον ἐπιτελείον συνεργατῶν.

Άρθρα ἐπί δύον τῶν ζητήματων τῆς ήμερας,
εἰδήσεις ἀκεβέσταται;

Τηλεγραφήματα ἐξ Εύρωπης
Γό ποικιλώτερον ἀθηναϊκὸν ψύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΡΟΜΩΝ

Εσωτερ. Τριμηνος Δρ. 8. - Έξαμηνος Δρ. 16. - Έτησια Δεδου.

Εξωτερικοῦ. Έξαμηνος Χρ. φρ. 25. - Έτησια Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν
(δόδος Βουλῆς ζεβ. 6).

„ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ“

(Εικονογραφημένον ναυτικὸν περιοδικὸν)

Τὸ μόνον καθ' δύον τὴν Ἀνατολὴν
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

Συνδρομή έτησια: Εσωτερικοῦ δραχ. 10

» Εξωτερικοῦ φρ. χρ. 10

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται

κ. Κ. Αὐγέρην Αθήνας.

320

Καὶ ἔξαρολουθεῖ ἀναπτύσσων τὸ θέμα του μὲ ἔξαρσιν πολλάκις ποιητικήν, κατερχόμενος συχνὰ εἰς τὰ γύρω μας βόρβαρα ἔργα συγχρόνων - ὅδε καὶ Βαρβάκην καὶ Ζάπτιας καὶ, καὶ —. Πουθενά σπότος, λέγει εἰς τὴν ἐλληνικὴν γῆν. Πουθενά τρόμος πουθενά φόβος πουθενά μυστήμιον πουθενά βάρος πουθενά λύπη πουθενά κακία πουθενά δυσθυμία πουθενά σκυθρωπότης

«Καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη τὰ πάντα κωνίζουν. Καὶ ἄσται οἱ νύκτες εἰνε νύκτες κωνίσιαι. "Ολα 'Ανοικτά δλα 'Ιλαρά' δλα Γαλήνια δλα Εαρινά δλα Φαιδροντυμένα δλα Εορτάσιμα δλα Πασχαλινά δλα Νυμφικά. "Ολα παῖσουν δλα εύτυχων δλα ραίσουν χαράν εἰς κάθε μάτι πού ἀνοίγει, σταλάζουν μία στάλα χαράς εἰς κάθε μάτι πού βλέπει, σταλάζουν μία στάλα καλλονῆς δλα Φῶς δλα Χαράς δλα Γλυκύτης δλα Ενυδροφιά δλα Ηδονῆς δλα Ήδυπάθεια.»

«Δυτεῖσαι; κάθε βάρος, κάθε δύνη, κάθε λύτη, μὲ ἔνα στέναγμα θά διαλυθῇ εἰς τὸν ἄστρον Χαίρεις; Ο δέρας τῆς χαρᾶς θά γίνη Τραγοῦδι. Πονεῖς; Ο δέρας τοῦ Πόνου θά γίνη Τραγοῦδι. Ο θάνατος ἐπέρισσος πονά σου; Ο δέρας τοῦ Θάνατού θά γίνη Μοιρολόγι. Χαρά: Λύτη. Πόνος. Θάνατος, ἐδῶ τίποτε δὲν είνει σκοτεινόν, τίποτε βουβόν. Ἐδῶ δλα τραγουδοῦν. Ἐδῶ δλα είνει κελάδημα.»

Ἐπειτα ἔξεταζει τὴν ζωγραφικὴν ἐν Εύρωπῃ δῆπου δ καλλιτέχνης ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν γύρω φύσιν, σκυθρωπήν καὶ σκοτεινήν. 'Ἐδῶ δ κ. Γιαννόπουλος, μέσα εἰς τὴν ὄρμήν τῆς φράσεώς του, σαρώνει σχεδὸν κάθε τεχνοτροπίαν ενδυωτικήν, ἢ ὅποια ἐν τούτοις ἔχει ὅχι μόνον ἔξωτερικὸν ἀλλὰ καὶ ἔσωτερικὸν λόγον, τὸν δημοτὸν κανεὶς δὲν ἡμιτορεῖ σήμερον νά παραβλέψῃ εἰς μίαν μελέτην.

Ἄλλο δ κ. Γιαννόπουλος ἀποβλέπει εἰς ἔνα ὀραῖον σκοπόν: νά ἐμπνευσθῇ τὴν ἀγάπτην τῶν ζωγράφων μας πρὸς τὴν ἐλληνικὴν τέχνην, πργάμουσαν ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ φωτός. Εἴναι ὀνάργηκη λοιπὸν νά κατακεραυνώσῃ δλα τὰ ἄλλα διά νά επιτυχῇ τὸν σκοπὸν του. Δὲν τὸν ἀδικούμεν. Τὸ ἀπαύτει ἡ πολεμική. Αὐτὸ δὲν οπαίνει διά συγγραφεῖς δὲν ἀναγνωρίζει τὸ καλλος τῆς ξένης τέχνης, ἢ διά μένει ἀδιάφορος εἰς τὰς τεχνοτροπίας τῆς Δύσεως.

Καὶ τελειώνει τὴν μελέτην του μὲ ἔνα δείγμα ἐλληνικῆς γραμμῆς καὶ ἐλληνικοῦ χρώματος, τὴν τέχνην τοῦ Αννίνου. Η κάθε γραμμή του είνε μία ψυχή δύνης. Εἰς τὸ χωρίον του φαίνεται διά δὲν ὑπάρχει ςλη χρώματος.

Οι «Καιροί» ἐδημοσίευσαν μετάφρασιν τοῦ νεωτέρατού ἔργου τοῦ Τολστού. «Ο Ρωσοϊαπωνικὸς πόλεμος».

ΟΑΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο γένος πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπ. Λάμπρος ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου

Προκηρύσσεται διὰ τὴν 22 Απριλίου 1905 καλλιεχνικὴ ἐκθεσίς εἰς τὴν Βενετίαν. Η ἀποστολή τῶν ἔργων δρίσθη μέχρι τῆς 10 Μαρτίου.

Ο Λέμπτος ἡμιτορεῖ νά δινομοπόθῃ ἰδιαιτέρως δ ζωγράφος τοῦ Μπίσμαρκ. Δὲν ἐνθυμούμενα, ἀλλά τοις καὶ νά του ἔχῃ δοδῇ αὐτὸ τὸ ἐπώνυμον. Υπέ τας διακοσίας προσωπογραφίας τοῦ ἀφικιαγκελαρίου ὑπάρχουν ἀπὸ τὸν χωριστήρα τοῦ γερμανοῦ ζωγράφου ησαν ἄλλως τε στενοὶ φίλοι.

Όλας σχεδὸν τὰς προσωπικότητας τοῦ αἰῶνος του

ἔξωγράφισεν δ Λέμπτος: Τὸν Φρειδερίκον Β'; τὸν Πάπαν Λέοντα ΙΙ!, τὸν Βάγνερ, τὸν Γλάδοτον, τὸν Λίστ, τὸν κόμητα Αλφρέδου καὶ ἄλλους.

Προσεχῶς ἐκδίδονται εἰς τὸ Λονδίνον δλα τὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ ἄγγελου πόιητοῦ Σουντιντέρν.

Μᾶς διηγεῖτο δ κ. Αριστεὺς κατὰ πολὺ χαρακτηριστικόν. Εἰς ἓνα χωροταπείον τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ωδείου, ἵπται ἐκτεθειμένη φωτογραφία τῆς εἰκόνος τοῦ Λέμπτος, ἢ δοπία παριστᾶ τὸν γερμανὸν ζωγράφον μὲ τὴν μικράν του κόρην. Τὴν αὐτοπροσωπογραφίαν αὐτὴν θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς μαζὶ μὲ μελέτην περὶ τὸν γερμανοῦ ζωγράφου. Δύο καραγωγεῖς περινοῦν μὲ τὰ κόρα των ἄδειας, καὶ σταματήσαν εἰς τὴν προθήτην τοῦ χαρτοπαλείου διὰ νὰ καζέψουν δ ἔνας, βλέπων τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου προσωπογράφου, λέγει: Κύτταξ δῶ, ἢ κόρη τοῦ Λέμπτα.

Τὴν 15 Ιουλίου 1906 θὰ έρθεται τὸ τριακοστή ἐπέτηρις τῆς γεννήσεως τοῦ Ρέμπραντ

Κατὰ τὸ 1903 ἔξεδόνησαν εἰς τὴν Γαλλίαν 9.674 τόμοι ἐκ τῶν δποίων 1.291 ἔργα ιστορικά καὶ βιογραφικά, 1.226 ιατρικά, 1.218 διδακτικά, 1.757 φιλολογικά διάφορα ἐκ τῶν δποίων 591 μυθιστορήματα 788 θρησκευτικά.

Αἰετῆ συνέδρια:

5 Σεπτεμβρίου 1904, συνέδριον ἀστρονομικὸν εἰς Λούνην τῆς Συνηδίας.

12-17 Σεπτεμβρίου 1904, συνέδριον δερματολογίας εἰς τὸ Βερολίνον.

12-18 Ιουνίου 1905, συνέδριον βοτανικῆς εἰς τὴν Βιέννην. Κύριον θέμα τοῦ συνεδρίου τούτου θὰ είνει οι βοτανοί δροι.

24-30 Σεπτεμβρίου 1905, συνέδριον ναυτιλιακὸν εἰς τὸ Μιλάνον.

1905 συνέδριον κτηνιατρικὸν εἰς τὴν Βουδαπέστην.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ὑπὸ Δημ. Σίμου Μπαλάνου. — Σύλλογος πρὸς διάδοσιν διφελίμων βιβλίων. — Αθῆναι 1904 σχ. ιθον σελ. 110 δρ. 0.40.

Η ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ Η ΡΟΥΜΕΛΗ ΑΠΟ ΤΟΥ 1797 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1799' κατὰ τὰ ἔγγραφα τοῦ στρατηγοῦ Chabot ὑπὸ Σπυρίδωνος Παπλά. Ἀπόστασιμα ἐκ τοῦ Δελτίου τῆς Ιστορικῆς καὶ Εθνολογικῆς Εταιρείας τῆς Ελλάδος. Αθῆναι 1903, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΗΜΙΑΣ ἐπεξηγούμεναι διὰ παραδειγμάτων ὑπὸ S. M Jörgensen, μετάφρασις Ο. Α. Ρουσσοκούλου Αθῆναι 1904, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΑΙΓΑΙΩΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ὑπὸ I. N. Σβορώνου. Τόμος ἐβδόμος, πρώτη καὶ δευτέρα τομητήν τοῦ 1904. Αθῆναι, Τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου.

BYZANTINISCHE ZEITSCHRIFT von Karl Krambacher. 13ter Band. 3 und 4 doppel Heft. Leipzig, Druck und Verlag von B.G Teubner 1904

LES PENSEURS DE LA GRÈCE par Théodore Gomperz, trad. par Aug. Reymond. — Paris, Alcan fr. 10.

Γ. Ι. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ

Οδός Γ. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΔΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΗΕΙΣΗΝ

ΣΥΝΟΨΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1904

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Αυγούστου 1904	31 Ιουλίου 1904
Ταμείον εἰς μεταλλικόν	Δρ. 1,932,252.90	2,237,428.48
τραπέζια γραμμάτια 'Ιωνικής Τραπέζης	" 73,515. —	156,910. —
χειρατίκα διδράχμα και μονόδραχμα	" 2,020,578. —	2,290,167. —
'Εξωτερικοί λίσμοι. 'Αντίτικον μεταλλικόν εἰς τὸ ἔξωτερον	19,818,343.25	19,981,607.77
" " " Πρότυν ἐκδοθ. 'Εθν. Δανείου εἰς χρυσὸν Ἐλλην. Σιδηροδρ. 4% 1902	19,681,402.09	2,411,402.09
Δανείον πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβερνητὸν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορίᾳ τραπέζικῶν γραμματῶν	68,778,575.42	68,778,575.42
" " " " " διδράχμων και μονόδραχμων	12,000,000. —	12,000,000. —
Όμολογοί εἰς χρυσὸν	Δρ. 23,767,036.80	
Όμολογοί εἰς χρυσὸν Δανείων	{ Εἰς χρυσὸν	29,135,000. —
	τραπέζια γραμμάτια	

	Δρ.
Προεξοφλήσεις	
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	
Δάνεια και χρονικοὶ λίσμοι ἐπ' ἐνεχόμενοι χρηματογράφων	
Δάνεια ἐπ' ἐνεχόμενοι εμπορευμάτων	
Δάνειον πρὸς τὴν Σταφιδικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἔγγιση τοῦ Κοστους	
Δάνειο και χρονικοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ διοθήση	
Δάνεια εἰς δημόσιες, λιμένας, και λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	
Χρονιγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	
Καθυστερ. χρονιγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας και γραμμ. Πρόνομ. Τραπ. Ηπειροθεσσαλίας	
Μετοχοὶ εἰς ἔγγυωρους Επαριθμ.	
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	
Τοκομερίδια ἐν τέσει	
Καταστήματα Τραπέζης και κτήματα εἰς αναγκαστικῶν ἔκποιησεων	
Απαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	
Έξοδα ἐγκαταστάσεως (ἴδιων δαπάνη κατασκευῆς τραπέζικῶν γραμματῶν)	
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερον	
Διειθής Οικονομικὴ Ἐπιτροπὴ (λίσμος ὑπηρεσίας 'Εθνικοῦ δανείου εἰς χρυσὸν)	
Διαγραίσιας ἔξαγορῶν συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπέζικῶν γραμματῶν	
Έξαγορά πρόνομου Πρόνομ. Τραπέζης Ηπειροθεσσαλίας	
Πρόμηθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπέζικα γραμματία)	
Διάφορα	

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	Δρ.
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	20,000,000. —
Αποθεματικὰ Κεφάλαια	13,500,000. —
Τραπέζια γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ	
I. διὰ λίσμον. τῆς Κυβερνήσεως	Δρ. 68,778,575.42
II. " " " Τραπέζης	" 58,192,266.98
Κερματικά γραμμάτια διδράχμα και μονόδραχμα	
Καταθέσεις ἀνευ τόκου εἰς μεταλλικὸν	
Καταθέσεις ἀνευ τόκου	
Βιταγοί εἰς πληρωταί	
Μερίσματα πληρωταί	
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείου κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον	Δρ. 396,926.15
Διειθής Οικονομικὴ Ἐπιτροπὴ Δ/σμος καταθ. { Εἰς χρυσὸν	
Διειθής Οικονομικὴ Ἐπιτροπὴ Δ/σμος υπεγγύων προσδόμων	
Υπηρεσία 'Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν	
" " " " " τραπέζικα γραμματία	
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν	
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπέζικα γραμματία	
Έντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν διὰ τὴν κατασ. Σιδ. Πειραιῶς - Δεμερλῆ - Συνόρων	
" " " " " τραπ. γραμ.	
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπέζικα γραμματία κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ	
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ	
Δαχτυλιφόρου δανείου Τραπέζης	
Υπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης	
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου	
Συμμετοχὴ τῶν Τραπέζων Ιωνικῆς και Ἀθηνῶν εἰς δάν. Σταφ. Τραπέζης	
Διάφοροι λογαριασμοί	
Διάφορα	

Δρ. 355,131,608.02 336,341,255.89

"Όλοι οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ τῶν «Παναθηναίων» λαμβάνουν δῶρον τὸ «Μυθιστορήματα και Διηγήματα» — ἔκδοσις «Παναθηναίων» — τόμον περιέχοντα τὴν «Βάρεγχαν Ὁλέσσοβα» μυθιστόρημα Μαξίμ Γόρκυ μετάφρ. Γρ. Ξενοπούλου και 10-15 ξένα διηγήματα, κατὰ μετάφρασιν διαφόρων συνεργατῶν μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον ἑταϊρικὸν 10.000.000.— Αποθεματικὸν 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιῇ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Άλεξανδρείᾳ Χανίοις και Ηρακλείῳ Κερήτῃς.

Προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγοδόφων και ἐμπορευμάτων Τοσχίνοις λίσμοι ἡγγυημένοι Φύλαξις χρεωγράφων, Ενοικίασις χοηματοκιβωτίων εἰς Ἰδιώτας.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χρυσὸν η τραπεζογραμμάτια.

3% εἰς πώτην ζήτησιν. — 3½% ἀπόδοσις μετὰ 6 μῆνας. — 4% μετὰ 6ν ἔτος. — 5% μετὰ δύο ἔτη και ἐπέκεινα.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, πρὸς 4%.

N. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

30 — Οδός Σταδίου — 30

ΑΓΓΛΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ Α. ΓΚΑΝΙΕΡ & ΣΙΖ

Ειδικοὶ κόπτη, δι' ἐνδυμασίας Κυριῶν.

N. CONSTANTINIDES

MARCHAND-TAILLEUR

30 — Rue de Stade — 30

ΕΤΟΦΕΣ ΑΝΓΛΙΑΣ Α. ΓΑΓΝΙΕΡ & Co

Costumes-tailleur pour Dames.

THE GRESHAM LIFE
SSURANACE SOCIETY LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ
ΕΑΡΑ : ST MLDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΤΟ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΣΙ ΔΙΑ Β ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἐνεργητικὸν	Διο. Αγγλ. 8,688,242.1.4	Δραχ. 347,529,683
Ἐπήσιον εἰσδόδημα	" "	1,332,130.0.5
Πληρωθέντα ποσὰ	" "	53,285,201
	19,549,056.0.0	781,962,240

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΑΖΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

"Ως δι ασφαλιζόμενος νὸν εἶναι ἐν γνώσει τῶν δρῶν οὐδὲ διαφαίνεται.

Συμμετοχὴ τῶν διαφαλιζόμενων κατὰ 90% εἰς τὰ κερδη.

Διαφάλειαι λαόβιοι μικταὶ προσωδοτήσεις κτλ.

· Υποκατάστημα διὰ τὴν Ελλάδα εἰς Αθήνας δόδος Κοραῃ 5.

Διευθυντής
B. A. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Νομικὸς Σύμβουλος
Δ. ΡΑΛΛΗΣ βούλευτης ιλλ.

Τραπεζίτης τῆς Επαρχίας εἰς Ελλάδα : Η ΙΩΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Χαλκίτεχνος Διακοδιμόποιες Οίκοδουμών

Άδελφοι Ρέδδιοι, δρός Βουλής, 8.

Κολωνά

Κ. Βελισσάριος, δρός Σταδίου, 67.

Κουμώδεις Κυριών

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Μodes

Έρμετον, Έργοστάσια φορεμάτων, έπανωφορών, ασπρορρούχων, στηθοδέσμων (sorsets) πύλων, δύοι οι τελευταίοι νεωτεροί, Γαλλίδες ράπτριαι, και ράπται, αις M^{les} Jeanne, Henriette, Clémence κλπ.

Μαρμαρογλυφεία

Ιωάννης Γ. Χαλδούπης δρός Πανεπιστημίου 69

Γαλακτοκομεία

I. Χρυσάκη, δρός Φιλελλήνων 4.

A. Τριανταφυλλίδου, δρός Ήπειρου 67.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΟ 1886

ΑΘΗΝΑΙ - ΣΟΦΟΚΛΕΙΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ: "Έχοντες έπιταγμά την του Εξωτερικού, Αγοραπωλησία: συγχαλαγματική, έπιταγμά, χρυσού, ζήνων τραπεζικών γραμματίων και τίτλων.

ΕΙΣΠΡΑΖΕΙΣ συγχαλαγματική, τίτλων και τοκομερίδων έντασθα κατ. εν τῷ Εξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ: Προσκαταβολή ἐπὶ χρεωγράφων Λογαριασμοὶ τρεχούμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3	/	10	έπιταγμά, ωπόδοσις, εἰς πρώτην ζήτησιν.
4	"	"	μετά ένα μῆνα
4	/	1	" τρεις μῆνες.
4	/	2	" 85 μῆνας.
5	"	"	" ἔντεος.
5	/	0	" 2 ἔτη καὶ πλέον.

ΦΥΛΑΞΙΣ ΤΙΤΛΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΑΛΦΩΝ: ἐπὶ ἔλαχιστοις ἀσφαλιστροῖς.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ: ἐπὶ αγαποκισμῶν.

ΜΗΝΙΑΙΑΙ ΑΣΕΞΙΣ: πρὸς αγοράν λαχ. όμολογιῶν τῆς Ευεικής Τράπεζης τῆς Ελλάδος.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Αγοραπωλησία: τίτλων ἐντασθρών καὶ εν τῷ Εξωτερικῷ ἐπὶ ἀπλῆ μεσοτείᾳ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΙ: παντός εἶδους ἐμπορευμάτων, μηχανών, μεταλλών, χοηματόχωντίων κλπ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΤΕΙΓΑΣΜΕΝΑ: Βυρσοθεφείου Μοσχάτου.

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ: New-York. Γενικον Πρακτορείον ἐν

Έλλασι.

NEON

ΦΟΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

20 Όδος Νίκιου 20

Ανάλαμβανομεν τὴν κατασκευὴν φωτοτσιγκογραφιῶν δι' ἐφημερίδας, περιοδικά, καὶ ἐν γένει παντὸς εἶδους καλλιτεχνικὰς ἐκτυπώσεις. Η ἔργασια ἔκτελεται ἐπὶ τῶν μεταλλῶν Ζήγκου, Χαλκοῦ ἢ Ὀρειχάλκου. Τελέια ἀπόδοσις τῶν ήμισιών καὶ τῆς φυσικότητος τῆς φωτογραφίας.

Τιμαὶ ἑκάτης παντὸς συναγωνισμοῦ.

Ο. Μολεκάνος

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΙΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

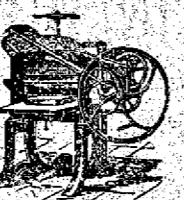
Γ. I. PAZH

Αθῆναι—οδός Σταδίου—Αρσάκειον
Αγορά, Πάσλησις, Ανταλλαρή

TIMBRES-POSTE USÉS

G. I R A S I S

Athēnes, Rue Stadiou, Arsakion

ΒΙΒΛΙΟΓΛΕΙΟΝ
& ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Αθῆναι, οδός Κολοκοτρώνη, 7.

Έργαστα καλλιτεχνική.—Τίλχα
τάξεως.—Τιμαὶ συγχαταβατικαὶ.

ΕΙΣ ΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΝ

ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ ΣΑΣ

21 ΌΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ο ΔΙΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΥ
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ
ΚΑΠΕΛΛΑ
ΚΑΙ
ΝΟΠΟΤΕΡΑ
ΕΙΔΗ

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Α. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δεκα συντάκταις καὶ διάλκληρον ἐπιτελείον συνεργατῶν.

Αρθρα ἐπὶ δύον τῶν ζητημάτων τῆς ημέρας,
εἰδήσεις ἀκριβεσταται,

Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης

Τὸ ποικιλότερον ἀθηναϊκὸν φύλλον

ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΡΟΜΩΝ

Έσωτερον Τρίμηνος Δρ. 8. - Εξαμήνος Δρ. 15. - Ετησία Δρ. 30.

Έξωτερον. Εξαμήνος Χρ. φρ. 25. - Ετησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν

(δρός Βουλής αριθ. 6).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ «ΕΛΛΑΣ»

(Ἐφημερίς οἰκονομολογικὴ καὶ πολιτικὴ)

Εκδίδεται κατὰ Σάββατον

Δημοσιεύσαται πλουσίαν καὶ ἐπίκαιρον οἰκονομολογικὴν ὄλην καὶ χοηματοτικοὺς πίνακας.

Ιδιοτήτης καὶ Διευθυντής: Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἐπηρεά: Έσωτερον Δρ. 20

Έξωτερον Φρ. Χρ. 20

Γραφείον: Ἐν Αθήναις, δρός Σταδίου 54.

Γ. Ι. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ
Οδός Γ. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΔΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΝΕΙΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΛΑΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΛΗΣ

Διασταύρωσις δρός Νίκης καὶ Ερμοῦ.

Φωτογραφίαι παντὸς εἶδους

Μεγαλύνσεις, χρωματίσται μὲ παστένη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΔΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΗΣ	πρό	Α. Α. Σακελλαρίου	Τόμος 3	σελ.	4400	δρ.	48
ΔΑΤΙΝΟΕΔΔΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ε. Δ. Τσακαλώτου		σελ.	780	δρ.	10
ΕΛΛΗΝΟΔΑΤΙΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ε. Δ. Τσακαλώτου		σελ.	872	δρ.	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ι. Οινυπλού		σελ.	360	δρ.	6
ΓΑΛΛΟΕΔΔΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ν. Κοντοπούλου		σελ.	1087	δρ.	11
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ν. Κοντοπούλου		σελ.	1400	δρ.	11
ΑΓΓΛΟΕΔΔΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ι. Περβάτορλου		σελ.	1087	δρ.	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ι. Περβάτορλου		σελ.	1000	δρ.	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΔΔΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Α. Ν. Γιάνναρη		σελ.	1446	δρ.	10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	πρό	Ρ. Ρουσσοπούλου		σελ.	1080	δρ.	10

Ενδισκούνται ἐν τοῖς κυμωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ

Π. Δ. Σακελλαρίου, δρός Λυκούργου 8.

ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

“Υπουργοί καὶ τμήματάρχαι καὶ πάντες οἱ τοῦ δημοσίου καὶ ἔταιροιν καὶ ἴδιωτῶν ὑπάλληλοι, μὴ φοβῆσθε, δὲν πρόκειται νὰ πάρετε τα παπούτσια στὸ χέρι απὸ τοὺς προϊσταμένους σας. Άλλα πρόκειται περὶ τῶν ὑποδημάτων τοῦ κ. Σηαρδιάκουν τῶν δροίων ἢ τελείωτης ὑπὸ ἔποψιν κομψότητος καὶ ἔογασίας καὶ στερεότητος εἶνε τοιαντὶ, ὥστε οἱ φιλόκαλοι πελάται του, λυπούμενοι νὰ ποδοπατήσουν ἀριστογήματα τῆς τέχνης, τὰ κρατοῦν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς γειράς των θαυμάζοντες ἀντά. Νομίζετε, διτὶ εἶναι ὑπερβολή; Περάστε ἀπὸ τὸ ὑποδηματοποιεῖον του καὶ θὰ βεβαιωθῆτε.

Ενδισκεται εἰς τὴν δρός Προαστείου δρ. 10

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΞΑΓΩΓΗ 1000 ΟΚΑΔΩΝ

ΚΟΛΩΝΙΑ

ΜΑΤΘΑΙΟΥ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

Βραβεία Παγκοσμίου Ειδέσσεως Παρισίων καὶ Λ. Ολυμπιακής Αθηνών. Η καλλιτερά πλέον ἀρισταρχητική καὶ ἡ μαλλον κατάλληλος διάλογος, ἐντοιχίας κ.τ.π.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Χύμα καὶ εἰς φραλίδια συτι δρόση 2. τῇν οχαν.

Λιανικός καὶ χονδρίκως.

Ἐν Αθήναις, εἰς τὸ Κουροῖον
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΡΓΑΛΟΥΡΗ δρός Σταδίου 8.

Ἐν Περαστῇ, παρὰ τῷ κατασκευαστῇ
ΜΑΤΘΑΙΟΥ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ δρός Φλανού 86.

Τὸ δραχαιότερον ἔργοσταστον Κολωνίας
Ιδρυθεν τοῦ 1884

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Οδός Ερμοῦ - Αθήνα

Πλούτος γραφικῆς ὑλῆς.— “Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά.— Εργοστάσιον φακελών τελείων.— Χαρτῆς τυπογραφικὸς λευκός καὶ ἔξωφύλλωτ παντός εἰδους, καὶ ποιότητος.

Εὐθηγια, ταχυτῆς ἀκρίβεια
ποιότητος.

